

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 9 Брой 46. Март 2006 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров. Технически редактор: Новица Божилов.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Печата: Графическо предприятие “Мишич”, Ниш, Земунска 18 тел. 018/715 691.

Възмездие на старата учителка - Историята

Идеологиите си отиват, сега накъде!

Старата учителка, Историята, отново броди из балканските страни и раздава възмездие – кой каквото си е заслужил. Ония които не са в час, ще повтарят – макар и след един век. Старата учителка никому не прощава: или си научил за шестица, или нищо не си научил.

Тази стара дама, Историята, неведнъж ни е казвала, че държавата е прекалено сериозно нещо и че тя не може да се гради върху фалшиви основи: с окупиране на чужди територии и асимилация на чужди народи, с унищожаване на чужда история и култура и фалшифициране и пренаписване на собствената. Рано или късно, Историята се връща и всичко започва отново. От Александър Македонски, Византия, Османската империя, Австроунгария... все е тая. Дори колосалната военна мощ на великите колониални сили като Франция, Германия, Великобритания, Испания, САЩ, трябваше да отстъпи пред полуголите африкански и индокитайски бойци готови да гинат за своята свобода и независимост.

Тия дни виждаме как Историята отново раздава възмездие за грешките на великосръбския национализъм. Само за едно десетилетие се срива всичко което архитектите на Велика Сърбия правиха двеста години. Те не само че бяха принудени да напуснат териториите на “триименния народ”, но и значителна част от своите – ножиците на историческото възмездие днес засичат дълбоко в Косово и Черна гора.

И докато гледам и слушам как някога надутите и високомерни сръбски “великани” Милошевич и особено Шешел с цветисти каруцарски псувни, характерни за сръбските паланки, псуват прокурорката и съдиите на Трибунала, безсилни и неспособни по друг начин да защитят честта и достойнството на сръбския народ, си мисля за двата милиона жертви и адски страдания които

малкия сръбски народ даде през последните два века обхванат от манията за величие на своите политици които, за съжаление, все още продължават да кукуригат на историческите бунища.

“Националните герои” Караджич и Младич вместо като истински мъже да се появят пред Трибунала и да защитят националната си и войнишка чест, продължават да се крият из миши дупки. Не се учудвам, това е характерна психология на страхливци готови да стрелят в беззащитни жени, старци и деца, но треперещи от страх когато трябва да отговарят за престъпленията си. Учудва ме само овчедушието на нашите тукашни политически “лидери” които продължават да обслужват обречената великосръбска националистическа идеология която в продължение на един век опустоши нашите краища така както и турците не са ги опустошили.

Ето защо на фона на задаващата се независимост на Косово и Черна гора, силните автономистки движения във Войводина и Санджак и близката перспектива Сърбия да бъде осъдена за престъпления срещу човечеството, оптимистичните изявления на нашия кмет и депутат Владимир Захариев, че “тази година ще бъде решаваща за босилеградското стопанство” ме карат да изпадам в меланхолия.

Задавам си въпроса защо сърбите в самия разцвет на “самоуправителния социализъм”, когато в бивша Югославия влизаха баснословни суми пари, не намериха за нужно да инвестират в босилеградската икономика? Кой да повярва, че сега, когато въшки лаят по шайкачите им, а малцинствата са им кръв в очите, ще инвестират у нас? И защо? Само заради хубавата ли прическа на благонадеждния партийен другар батко Владко и приятелството му с Кошунница?

Кой нормален бизнесмен би хвърлил парите си да възстановява пропаднали социалистически предприятия, строени с партийни декрети, в един забутан, почти обезлюден планински район, без пътища и комуникации, отдалечен стотици километри от магистрали и пазарни средища, на външната граница на Европейския съюз? А ние само от такава, действаща икономика имаме нужда. Останалото: средства от фондове за развитие на партийни предприятия, еднократни предизборни дарения, наливане на пари в социалистически предприятия, големи обещания на разни компании за печелене на евтини гласове – всичко това принадлежи към миналото!

Пазарните правила са железни – оцеляват най-способните. Все пак, да организираш съвременно производство и да си конкурентен на европейските пазари, не е като да правиш събори “на всеки километър” и да раздаваш мръвки и греяна ракийка за да се харесаш на простолудието. И то по повод честването на “сръбска нова година” посред Босилеград – изконно чист български град!

Апостоле, кажи ни с кого да тръгнем напред? С тая власт която навсякъде е проникната от полицейщина и агенти на БИА обслужващи една безнадеждно пропаднала национал-комунистическа идеология? С тая робски послушна, впрегната в сръбските партии, “опозиция” от дипломирани политикани, деца на комунизма с прогнили гащи от бира и некадърни да заострят една клечка? С тая интелигенция която не разбира елементарната роля и значение на майчиния български език в обучението? С тоя унижен, смазан и изплашен народ, който се изкълчи да гласува за оная престъпна политика за която някои може би ще бъдат осъдени в Хага, но всички ние ще плащаме сметките?

Все докато се правим на “сърби” за да ограбваме албанските къщи на Косово, и се правим на “българи” за да си записваме децата на българските университети на държавни разноски ние сме – нищо! Преди да сме сърби или българи ние трябва да сме свободни, достойни, образовани и мислещи хора!

Националният съвет на българското малцинство вместо с новини за образованието на майчин език, излезе с новина за увеличаване на заплатите и хонорарите на персонала си, а сръбският печат обяви новината, че нашият депутат Владимир Захариев е взел 1,5 милион динара сухи пари само за командировки! Горедолу, това е колкото годишният приход на двайсетина босилеградски семейства! А в околните босилеградски села някои хора тънат в средновековна тъма защото електроразпределителното им е изключило тока за сметки от по няколко стотин евро, които те никога не могат направят с по една-две електрически крушки!

И така, докато сръбският просветен министър хем дава, хем не дава да се учи на български език; докато босилеградските учители си доизкарват образованието на Великотърновски университет за сметка на българския данъкоплатец, а в Босилеград се интересуват само от сръбските заплати, но не и от образованието на майчин език; докато привържениците на Радикалната партия на Шешел провеждат партийни събрания а партийните привърженици на “Атака” отиват в София да бутат правителството; докато кмета чества “сръбска нова година” в Босилеград и търчи из българските министерства да иска помощ от “майка България”, докато Кошунница щедро зоби своите храненици

в Националния съвет на българското малцинство да си траят и да блокират дейността на ДСБЮ който трябваше да бъде основна и водеща политическа сила на българското малцинство – ние ще продължаваме да тънем от една страна в апатия, а от друга – в краен национализъм.

Хавел беше казал, че национализмът е последното убежище на комунизма. Като гледам “нашенските” комунисти – има нещо вярно в това. След като дълго изповядваха сръбският национализъм, благодарение на който опосаха сръбската държава до шушка, сега изведнъж смениха байрака и издигнаха знамето на българския национализъм! Е, някои все още не могат да клекнат пред паметника на Левски в Босилеград, но и това ще стане. Ако не тая, то догодина. Същите ония които до вчера упрекваха България, че искането за защита на нашите национални и малцинствени права било намеса във вътрешните работи на суверенна Сърбия, сега я псуват, че не правела нищо за нас! Тия “нашенци” си представят България само като един голям чувал с пари в който да могат да бръкнат и да си вземат колкото могат, а ако могат да си понесат и целия чувал!

Вярно е, че българската държава все още не прави достатъчно за нас, но при всички положения - нещо прави. И повече отколкото заслужаваме. Въпреки всичко, децата на повечето сърбеещи се българи са на българските университети, идват помощи за черкви и болници, финансират се българските Културно-информационни центрове в Босилеград и Цариброд. Необходимите пробиви в икономиката също могат да бъдат направени ако се поработи повече върху този въпрос. но водени от Апостола, не от Шешел, не от Драшкович, не от Карич, и не с политиканстване, а с работа. Иначе, старата учителка, Историята, пак ще дойде, но дали ще има кой да я посрещне?

Иван Николов

Изтръгнатите корени на закъснялото племе

**Стресни се племе закъсняло,
живейш ли, мреш ли ти не знайш...**

Ив. Вазов

Всичко е известно, всичко е казано, всичко е написано. Всичко ли ще се забрави?

Хора, защо се правите на слепи, глухи и неграмотни? Народ който си мрази историята и културата, губи собствения си образ и в крайна сметка изчезва. Там е тайната на нашата материална и духовна нищета която е прелюдия към нашето изчезване като народ. Когато се скъсат връзките между хората, народът се превръща в кошер от който пчелите изчезват една по една и всяка преждевременно умира.

В нашите български огнища някой подметна куковичи яйца и се родиха отровени от егоизъм, злоба и завист млади хора които се опитват да живеят сами за себе си, извън обществото, извън вярата, извън семейството и извън цялата онази ценностна система благодарение на която сме оцеляли през хилядолетията и сме заели достойно място сред цивилизованите народи.

Често си задавам въпроса възможно ли е един народ който зад себе си има такава история и култура, днес да се стреми към сръбската чалга и сапунливите латиноамерикански сериали в които всичко гъмжи от насилие, разврат, пороци и егоизъм? Нима това сме ние? Кой и с каква коварна цел успя да ни обезличи, да ни деградира и противопостави до такава степен, че да се превърнем в глутница самотни и изгладнели зверове настръхнали един срещу друг?

Отговорите можем да търсим в историята, която за съжаление, все още определя хода на бъдещето, в развитието на техниката и технологията която ни свари неподготвени за нейните предизвикателства и ни хвърли в световния хаос. Отговорите можем да търсим и в новите идеологии и философски направления които се опитват да устроят света по съвсем нов модел. Изобщо, можем да намерим много обяснения които могат, а не е задължително да бъдат верни. Но едно е сигурно. Никога досега не сме били така застрашени от обезличаване както днес. Тотално отрицание на миналото и nihilистичното отношение към нормите и моралните ценности в обществото. Наличието на този феномен е доказателство за дълбока криза: колапс в съзнанието; създанието се заменя с разрушение, постоянното лумпенизиране деморализира големи групи от населението.

По време на чуждото робство българският народ винаги е разполагал с един механизъм – идеала за свобода и възраждане на унищожената държавност. Този идеал беше източникът на онази непокорна воля за победа, водена от една колективна цел. Заради тази цел ние бяхме по-солидарни, семейството ни бе по-здрavo. Грижата за вяра, род и език стана духовен императив на българската църква която непрекъснато вдъхновяваше идеализма на цели поколения.

Нито един от тия механизми днес не действа.

Защитните механизми на нацията са отслабени. Идването на демокрацията като че ли бе обвързано с изчезването на национализма. Национализмът, който през историята бе основната двигателна сила на народите, бе набеден за източник на конфликти и войни. В демократичната еуфория новите политически елити натрапиха впечатлението, че историята започва от тях и обявиха своите предшественици за врагове, а нацията бе въвлечена в една разрушителна спираловидна стихия, в която пазарния хаос, порнографията и насилието в екшън филмите наложиха една нова ценностна система коренно противоположна на цивилизационната идентичност на българската нация. Национализмът бе обявен за враг на демокрацията. Днес за демократи се определят ония които ни налагат чужда култура и чужда национална идентичност.

Агресивност, самочувствие на всепозволеност и безнаказност, увлечение по егоистични удоволствия за сметка на страданията и лишенията на други, наруши солидарността и благородството на духа което ние българите запазахме след дълги векове на робство и потисничество.

Идеята, че национализмът и националните идеали застрашават демокрацията е всъщност злоупотребяване на демокрацията. Отказът от идеология е също идеология, но идеология която разрушава истинските ценности за сметка на политическата демагогия предназначена за постигане на временни, дълбоко егоистични и теснопартийни цели. Като никога досега се чувства липсата на национална доктрина като система от общоприети възгледи, становища, принципи и критерии за перспективите, историческите идеали и стремежи към които да се стремят държавните институции без оглед на партиите които идват и си отиват от власт.

Само националната демокрация може да ни обедини, защото в крайна сметка, ние няма защо да се делим – имаме едни и същи интереси – тежнението да работим и да живеем по-добре. Националната идея и демокрацията са двата основополагащи принципа на българската държавност и само тяхното прилагане може да възстанови нашето разклатено национално достойнство. Тласкането на нацията към неосъществими идеали, въвлечането ѝ в авантюристични и шовинистични начинания (каквито бяха последните стремежи за създаване на Велика Сърбия от чужди територии и народи), е също толкова опасно колкото и нейното тотално обезличаване и отродяване на части от нея с цел да бъдат приобщени към чужда национална идентичност.

Историческия инстинкт за самосъхранение, ни налага да неутрализираме всички опити за национално обезличаване и същевременно да се противопоставим на шовинизма, расизма, ксенофобията, етнофобията и други подобни заболявания на националния дух. Ние трябва да се обединим около социалната доктрина за справедливост и равенство пред закона и спазването на общоприетия корпус от човешки права и свободи. В такова общество имуществото е плод на честен труд, а грабежът, кражбата, лъжата и корупцията са недопустими.

В името на този идеал ние отхвърлихме карикатурния комунизъм. И пак в името на този идеал ние днес не бива да се примирим с новата карикатурна демокрация. Тя по същия начин се превръща в тоталитарна утопия стремейки се да се наложи над волята на народите които остават верни на своите демократични и хуманистични ценности изграждани в резултат на вековна духовна еволюция. Точно обратното, вместо жертва ние трябва да бъдем господари на собствената си история.

Безспорно е също така, че днешната цивилизация се развива под знака на все по-засилващата се интеграция. В съвременния свят нито един въпрос не може да бъде решен без широко международно сътрудничество и взаимодействие. Но цялостното развитие на европейската цивилизация не означава отказване от националната самобитност, националния характер, специфичната културна и духовна идентичност. Напротив, пътят към обединена Европа минава през националната самоличност, националната идентичност, добродетели, ценности, идеали и принципи. В крайна сметка и европейската цивилизация е оцеляла защото е основана върху вътрешното многообразие. И обратно, в европейската култура един народ намира признание само като оформила се нация чиито ценности могат да дадат принос за развитието на европейската цивилизация.

В сблъсъка между националната и либералната демокрация се противопоставят европейската и американската политическа мисъл – за “федералната република”, чрез превръщане на европейските държави в конгломерат от десетки мини-нации, а националната държава в банална функция. Но американският модел за държавност, култура, морал и политическа философия нямат нищо общо с нацията в европейския смисъл на думата.

Според американският учен Джордж Ф. Уил: “Светът би бил много по-спокоен ако историята прилежно налагаше етническите групи върху националните граници. Разделението на хората не съвпада с политическите граници, особено когато те са очертани от дипломати, уверени в своите възможности да подредят света и да го направят рационален”.

Отново политици, дипломати и военни стратегии обременени от лични, блокови, национални, класови и религиозни интереси, налагат на народите граници, които още от самото начало са огнище на разрушителни конфликти и войни. Множеството гранични и вътрешни спорове произлизат от сгромолясането на Турската и Австроунгарската империя и Версайските споразумения след Първата световна война, които ревизираха картата на Европа, съветско-германските пактове от 1939г. и четиристранното споразумение в Ялта от 1945 година между победителите във Втората световна война. Повечето европейски държави са застрашени от латентни конфликти които могат да възникнат на етническа основа.

Общо взето, въпреки глобализационните процеси, националната идея си остава безспорен двигател на прогреса. Любова към своята нация и стремежа за нейното всестранно материално и духовно развитие без това да бъде във вреда на другите нации не е нищо страшно и нищо опасно. Втората възможност е националният нигилизъм и безразличието към държавата и нацията които ни доведоха там където сме сега – разединени, взаимно протипоставени, бедни и озлобени едни срещу други – да продължи да ни изтощава все повече и повече. Порицанието на националната идентичност и възприемането на космополитизма са поредните модернистки утопии. Човек така или иначе трябва някъде принадлежи. Най-естествено е да бъде сред своите. Оставяйки своите и отивайки при други, той нито ще бъде докрай приет от другите, нито може да се върне там откъдето е тръгнал.

Иван Николов

Поклонението пред паметника на Апостола в Босилеград

На 4 март 2005г. в присъствието на многобройни представители на България и Сърбия и Черна гора в центъра на Босилеград бе открит паметник на Левски – събитие което до преди само няколко години бе в сферата на научната фантастика.

Тази година по повод Деня на обесването на Апостола 19 февруари, два дни по-рано, на 17 февруари 2006г. КИЦ “Цариброд” в Босилеград започна една нова традиция – поклонение пред паметника на Апостола в Босилеград.

В присъствието на многобройни гости от България и граждани на Босилеград поклонението се проведе в приповдигнато патриотично настроение. Явно Левски добре си е свършил работата през миналата година. През този прекрасен зимен ден, сред стихове за Левски и капелно пеене на три певици, гостите от България и гражданите на Босилеград положиха венци и цветя пред паметника на Левски и се поклониха пред паметта му.

Президентът на Република България Георги Първанов и Държавната агенция за българите в чужбина изпратиха венци, а общините Козлодуй и Плевен – поздравителни адреси. Представител на българското посолство в Белград г-н Николай Караколев и на Столична община София г-жа Йорданка Фандъкова също поднесоха венци. Столична община бе и съорганизатор на събитието. Кметът на Банско г-н Александър Краваров и неговият заместник Динко Хаджитодоров лично поднесоха венец. Венци поднесоха и представители на общините Кюстендил, Дупница и Карлово.

Най-представителна беше бройната делегация на организацията на ВМРО Пловдив която дойде с представители на местните организации на ВМРО от няколко български града и впечатли босилеградчани с безпрекорното си поведение, с националните и знамената на ВМРО. ВМРО от Дупница също дойде по този повод и положи венци и цветя пред паметника.

Общобългарски комитет и фондация “Васил Левски” от София, Къща – музей “Васил Левски” от Карлово, Сдружение на родствениците на Левски и други обществени организации също бяха сред хората които отдадоха почит на Апостола.

Сред видните гости на събитието бе и председателят на фондацията “Помогни на нуждаещите се” и на нейните асоциирани членове г-н Георги Найденов, който също поднесе венец пред паметника на Апостола в Босилеград и награди председателя на КИЦ “Цариброд” в Босилеград Иван Николов с почетен медал “Партньори за хуманен свят”.

Кмета на Босилеград Владимир Захариев от името на община Босилеград също положи венец и се поклонил пред образа на Апостола целувайки българското знаме. Сред останалите бяха представителите на Националния съвет на българското малцинство, на КИЦ “Цариброд” от Димитровград, на Издателство “Братство” от Ниш, на Матицата на българите в Сърбия, на Културния център в Босилеград, на Радио Босилеград, на Общинския съвет на Демократичната партия, на Общинския съвет на ДСБЮ, на Основно училище “Г. Димитров” в Босилеград и много граждани.

3 март национален празник на България

На 3 март 1879 година българската държава възкръсна от пепелта на 500 годишно робство. Подписването на мирния договор в малкото градче Сан Стефано изправи на крака едно някога много могъщо царство и му отреди бляскаво бъдеще, осигурявайки му силен и верен съюзник – Русия, голяма територия и свобода за един млад и жизнен народ със славна история, готов да жертва живота си в името на изстрадалото отечество. Поне така изглеждаха нещата тогава.

Опиянени от въодушевление и възторг, устремени към нов живот, българите преодоляват всички трудности и пречки. Възраждането на балканския колос предизвиква страх у Великите сили и последствията не закъсняват – решенията на Берлинския конгрес разделят и осакатяват новата държава, но не успяват да унищожат духа на народа и да попречат на Обединението на България няколко години по-късно.

3 март е началото на един тежък път, понякога по-тежък и от робството. Но 3 март е и ден на събднатите мечти, на ентузиазма и единството на една нация. Ден, за който има смисъл да дадеш и живота си. Ден, който доказва, че ако се бориш можеш всичко да постигнеш, че всеки народ има неподозирани сили, когато обедини усилията си в името на една справедлива цел, че няма големи и малки народи, че правдата триумфира – рано или късно.

Днес, когато светът е разкъсван между обединението и тероризма, между глада и богатството, когато отново трябва да доказваме пред Европа своите качества, повече от всякога ни е необходим нашият 3 март и духът на единството, който той роди в душите на нашите предци.

Днес 127 години от Освобождението трябва да сме наясно с уроците от трети март. Левски бе казал, че подарената свобода не е свобода. Тогава се поставя проблема как да се освободиш от самите освободители които те поставят в условия на вечна благодарност и зависимост. Това означава, че дори и да се освободиш физически, трябва много време за да достигнеш духовната свобода и да се почувстваш самоуверен и силен. Освободителят неусетно се превръща в нов потисник а освободеният горчиво осъзнава, че е сменил един господар с друг. Българското общество днес си дава сметка, че не всичко е било е така както някои историци го бяха описали. И че трябва още много да се поработи, за да се достигне истинската, духовна свобода която е в основите на националната.

Иван Николов

Слово на Иван Николов

Уважаеми сънародници,

Преди една година КИЦ “Цариброд” в Босилеград, с помощта на община Босилеград, Общобългарски комитет и фондация “Васил Левски” и многобройни дарители и спомоществователи от България, издигнахме паметника на Левски в Босилеград. Днес, по повод

133-та годишнина от смъртта му, ние поставяме началото на една нова традиция в Босилеград – поклонение пред образа на нашия Апостол. И то поклонение което да не бъде само церемония а демонстрация на вяра към мисълта и делото на Левски, на политиката на подкрепа и закрила от страна на България към българите в Западните покрайнини и политиката на уважаване на универсалните ценности за правата на човека и правата на малцинствата от страна на Сърбия и Черна гора.

Нека поклонението пред образа на националния ни великан, послужи и като повод да си зададем въпроса какво би казал днес Левски за неспоразуменията, завистта, укорите и интригите които все повече ни оплитат и забавят вървежа ни напред. Вероятно би казал: “Кажи ти моите и аз твоите кривини, па да се поправиме и все да си вървим наедно, ако ще бъдем хора!”

Няма друга велика българска личност толкова лишена от суета, гордост, самомнителност, самохвалство и самоизтъкване. Неведнъж е съветвал своите поборници да избягват и най-малка гордост, да не присвояват за себе си нищо, но да отдават всичко за народното. Ако се бяхме опитали повече да подражаваме Левски сигурно щеше да цари съвсем друг дух сред нас.

Искам да припомня думите на проф. Николай Генчев, че Левски принадлежи на България и на българите. Ражда се в България, израства под Балкана, живее отначало до край сред своя народ, бори се за неговата свобода и умира за неговото щастие. Като никой друг Левски обладава най-добрите качества на българското племе. В него трепти реформисткия замах на Борис I, историческата решителност на Симеон Велики, себеотрицанието на богомилите, дръзновението на Ивайло, гордостта на Раковски. Тези качества на най-добрите българи, ковани продължително от превратната историческа съдба, у Левски са вдъхновени и облагородени от хуманизма на Ренесанса, от светлината на Просвещението и от либералното свободомислие на XIX век.

Но Левски не принадлежи само на България и българите. Неговите идеи за свободата и революцията, неговата ненадмината военна организация, неговите прозрения в бъдещето в което той проектира един разумен човешки свят и неговият безсмъртен дух принадлежат на цялото човечество.

Ето защо в името и делото на Левски трябва да търсим енергия за съзидание и просветление. Усвоявайки духовните послания на Васил Левски ние ще ставаме все по-свободни, по-разумни, по-човечни и по-толерантни. Нека отново да се замислим над оня страшен реторичен въпрос с четирите възкликателни накрая “Народе!!!!”

Потомците на Левски

Времето не заличи твоето име
духът свободен, любовта народна,
Апостол си за нас и сила
гордеем се с теб, о, Левски наш!

Роден в непосилно, робско време
кален в мизерия и нищета,
обикна ти народа си подобен
и за него ти умря.

Народът пък закрилник те зовеше
и вярата им в теб растеше,
апостол българинът те нарече,
и надеждата за него беше.

Обичаше ти своята родина
Тя всичко за тебе беше
и за свободата на народа
си държеше!

Ти знаме си за нас и лъч прекрасен
в тежкото ни сиво време
дълбок поклон пред паметта ти

с гордост носим твоят име!

15. 02. 2006г.

3 март национален празник на България

На 3 март 1879 година българската държава възкръсна от пепелта на 500 годишно робство. Подписването на мирния договор в малкото градче Сан Стефано изправи на крака едно някога много могъщо царство и му отреди бляскаво бъдеще, осигурявайки му силен и верен съюзник – Русия, голяма територия и свобода за един млад и жизнен народ със славна история, готов да жертва живота си в името на изстрадалото отечество. Поне така изглеждаха нещата тогава.

Опиянени от въодушевление и възторг, устремени към нов живот, българите преодоляват всички трудности и пречки. Възраждането на балканския колос предизвиква страх у Великите сили и последствията не закъсняват – решенията на Берлинския конгрес разделят и осакатяват новата държава, но не успяват да унищожат духа на народа и да попречат на Обединението на България няколко години по-късно.

3 март е началото на един тежък път, понякога по-тежък и от робството. Но 3 март е и ден на сбъднатите мечти, на ентузиазма и единството на една нация. Ден, за който има смисъл да дадеш и живота си. Ден, който доказва, че ако се бориш можеш всичко да постигнеш, че всеки народ има неподозирани сили, когато обедини усилията си в името на една справедлива цел, че няма големи и малки народи, че правдата триумфира – рано или късно.

Днес, когато светът е разкъсван между обединението и тероризма, между глада и богатството, когато отново трябва да доказваме пред Европа своите качества, повече от всякога ни е необходим нашият 3 март и духът на единството, който той роди в душите на нашите предци.

Днес 127 години от Освобождението трябва да сме наясно с уроците от трети март. Левски бе казал, че подарената свобода не е свобода. Тогава се поставя проблема как да се освободиш от самите освободители които те поставят в условия на вечна благодарност и зависимост. Това означава, че дори и да се освободиш физически, трябва много време за да достигнеш духовната свобода и да се почувстваш самоуверен и силен. Освободителят неусетно се превръща в нов потисник а освободеният горчиво осъзнава, че е сменил един господар с друг. Българското общество днес си дава сметка, че не всичко е било е така както някои историци го бяха описали. И че трябва още много да се поработи, за да се достигне истинската, духовна свобода която е в основите на националната.

Иван Николов

Още нещо за Петицията за образование на майчин език

“Не съществуват никакви пречки” да (не) се учи на български език!

Сагата с петицията за образованието на български език приключи. А проблемът продължава. Отговорът на сръбският просветен министър, бивш член на Демократичната партия, не представлява изненада за никого – това е класически отговор на един сръбски министър който и днес, във времето на залазващия великосръбски национализъм, все още провежда тиха политика на национална и културна асимилация към малцинствата. Не е нищо ново и нищо изненадващо за всеки който познава същността на сръбската политика.

Под привидната принципна защита на правата на малцинствата, се крият едни сложни и взаимно изключващи се закони които могат да се тълкуват и така и иначе. На пръв поглед, законът за образованието е либерален и дава право за обучение на български език, стига петнайсет деца да се изяснят, че искат да се учат на майчин език. Само че законодателят не предвижда кой ще обезпечи

учителски кадри и учебници на български език за едно отделение от петнайсет ученици! Освен това, този закон очевидно не е хармонизиран със Закона за защита на правата и свободите на националните малцинства, и още повече, с Рамковата конвенция за защита на малцинствата. И ако към това прибавим нашата политическа действителност в която всеки опит за отстояване на националните ценности все още е предмет на интерес на БИА и най-често се таксува като опит за “предизвикване на национална, расова и религиозна омраза и нетърпимост”, става ясно защо българското малцинство все още се намира там където се намира сега.

Но Петицията, която задвижи КИЦ “Цариброд” в Босилеград изигра своята роля.

Първо, тя оспори общоразпространеното твърдение че държавата ни е дала право да се обучаваме на майчин език, но ние уж не го искаме. Не е вярно. 600 босилеградски българи поискаха правото си на обучение на майчин език, но “демократичния” сръбски просветен министър от правителството на Кошуница, даде отговор който по нищо не се различава от становищата на министрите от времето на Тито и Милошевич.

Второ, тя показва, че българите в Босилеград не само че не са дотам асимилирани и просръбски настроени, но и оказват съпротива. Самото събиране на подписката ни помогна да разберем много неща и да отделим плявата от житото. Оказа се например, че обществената позиция на КИЦ “Цариброд” в Босилеград не е чак толкова слаба. Че доста български “патриоти” членове на ДСБЮ не подписаха петицията. Че някои семейства на които децата им учат в България на държавни разности също не я подписаха. Но имаше и такива които са завършили образованието си в България на държавни разности и пак не се подписаха! Явно са попили доста от нихилизма на българската образователна система. Но и от заплахите на БИА която, за съжаление, продължава да следи нашите студенти не само докато следват в България, но и когато нострифицират дипломите си и когато постъпят на работа. Очевидно трябва да се работи още много за да се направят нужните промени но и да се спечели доверието на хората.

За това е необходима активна намеса на българската държава, но и подкрепа на задаващата се гражданска съпротива в самата Сърбия. Защото правото на обучение на майчин български език не е само в интерес на българското малцинство но преди всичко е в интерес на сръбския народ и неговия път към Европа.

Какво попитахме сръбския министър на просветата и какво ни отговори той

**Министерство на просветата и спорта на Република Сърбия
До министър Слободан Вуксанович
Белград**

Уважаеми господин министър,

Човешките и малцинствените права са основните ценности върху които почива европейската цивилизация. Спазването на международните стандарти за правата на малцинствата в Сърбия е едно от най-важните условия които нашата държава трябва да изпълни не само за пълноправно членство в Европейския съюз, но и да осигури по-добри позиции за сръбските национални малцинства които след разпадането на Югославия останаха извън границите на Сърбия. Освен това, спазването на малцинствените права на българите в Сърбия пряко се отразява върху добросъседските отношения между Сърбия и Черна гора и Република България.

Въпреки положителните движения в областта на законодателството което регламентира тази материя, (особено в чл. 13 от Закона за защита на правата и свободите на националните малцинства и чл. 7. от Закона за основите на системата за възпитанието и образованието), практическото решаване на проблемите свързани с възпитанието и образованието на българското малцинство, все още срещат сериозна съпротива както от страна на отделни държавни структури, така и на част от просветните власти и преподавателските кадри, но и на отделни лица вътре в самото малцинство, които по инерция от миналото продължават да обслужват политиката и идеологията която доведе до кърваво разпадане на бивша Югославия. Сегашното състояние в образованието на българите на

майчин език съществено противоречи на разпоредбите и духът на Рамковата конвенция за националните малцинства и Европейската харта за регионални и малцинствени езици.

Не се изпълниха очакванията на българското малцинство в Сърбия и Черна гора, че с победата на демократичните сили ще започне процес на решаване на многобройните проблеми на това малцинство, от които проблемите с образованието на майчин език определено са най-тежки и най-болезнени, защото касаят неговото оцеляване. И тази учебна година българското малцинство е изиграно – обучението отново се провежда на сръбски език. Няма учебници и друга училищна литература необходими за обучението на български език. Козметичните промени в обучението на български език като предмет, не са достатъчни за да може българският език да получи статус на майчин език и да гарантира опазването на националната и културна идентичност на българското малцинство. Намаляването на броя на българите от 64 000 на 20 500 за последните четири десетилетия, недвусмислено показва, че към българското малцинство продължава старата политика на национална и културна асимилация която пряко застрашава неговата национална същност. Първият и основен фактор на тази асимилация е недостатъчно изучаване на майчин български език и национална история и култура.

Замълчаха си и другите институции които са надлежни да се занимават с този проблем, каквито са Националният съвет на българското малцинство и разни Комисии за въвеждане на обучение на майчин език на местно равнище, които повече от едно десетилетие безуспешно се избират и сменят, както и самата местна власт в Босилеград която ясно не се определи по този изключително важен въпрос.

Като неправителствена организация която още от основаването си през 1998 година последователно се бори за защита на правата и интересите на българското национално малцинство, Културно-информационния център на българското малцинство “Цариброд” в Босилеград в началото на септември тази година в Босилеградска община задвижи събирането на подписи за петиция с която от Министерството на просветата и спорта на Република Сърбия се иска да приложи важещите законови предписания с които на принадлежащите към националните малцинства им се гарантира провеждане на обучение на майчин език.

Петицията подписаха 600 граждани на община Босилеград и в приложение на това писмо ние ви я изпращаме, убедени че Вашето министерство и Правителството на Република Сърбия ще направи всичко проблема с обучението на майчин български език за българите в Сърбия да се реши съгласно международните стандарти за положението и правата на националните малцинства и съгласно важещите законови предписания на Република Сърбия.

**Председател на КИЦ “Цариброд”
в Босилеград - Иван Николов**

29. 11. 2005г.

Република Сърбия
Министерство на просветата и спорта
Кабинета на министъра
Брой: 614-02-3589/2005-01
Дата 8. 12. 2005 година
Белград, ул. Неманя 22-26

Културно-информационен център “Цариброд” в Босилеград
- на председателя -

17 540 Босилеград
Маршал Тито № 15

Уважаеми г-н Николов,

Във връзка с петицията на гражданите на Босилеград от 29. 11. 2005г. с която от Министерството на просветата и спорта на Република Сърбия се иска възпитателно-образователната работа в община Босилеград да се провежда на български език в предучилищните заведения, основните и средните училища, Ви осведомяваме, че не съществуват никакви пречки от следващата учебна година да се въведе обучение на български език, ако за това се изпълнят условията предвидени със закона.

Въз основа на член 5. от Закона за основните училища (“Служебен вестник” на Република Сърбия брой 50/92, 22/2002, 62/03, 64/03) за да се провежда учебният план и програма за принадлежащите към народностите и на майчин език, или двуезично, необходимо е при записването в първи клас да дадат заявка най-малко 15 ученици.

Въз основа на член 5. от Закона за средните училища (“Служебен вестник на Република Сърбия брой 50/92, 23/2002, 62/03, 64/03 за да се провежда учебният план и програма и на езика на народностите, или двуезично, необходимо е за това да се изяснят най-малко 15 ученици в първо отделение.

Използваме случая да Ви осведоим, че е в процедура гласуването на Закона за предучилищно възпитание и образование. Предварителния проект на Закона за предучилищно възпитание и образование също предвижда възможността възпитателно-образователната работа да се провежда и на езика на националните малцинства. Предварителния проект на споменатия закон можете да намерите на уебсайта на Министерството на просветата и спорта на Република Сърбия.

С уважение,

Министър Слободан Вуксанович

Ние ще правим събори “на всеки километър”!

Българите след една година ще влезнат в Европа, ама са по-закасаха от нас!

Кмет на Босилеград, местен водач на партията на Кошуница и депутат Владимир Захариев продължава да е под критическата лупа на “Бюлетина”. Читателите които пазят старите течения, могат да си направят извода дали времето е оспорило нашите критици. Тоя път, правим интервю с него в КИЦ-а и му задаваме същите ония тревожни въпроси, които често се преплитат по нашите страници. Самият той представя себе си като син на Милка и Васил Захаријеви, роден на 5 септември 1962г. в Босилеград, оженен “повече пъти”, баща на четири деца които много обича.

- Г-н Захариев, до 5 октомври 2000г. вие не се занимавахте с политика, поне не на страната на демократичните сили. Сам заявихте в едно интервю, че сте решили да станете политик по време на събитията през ноември 2000г., докато сте гледали през прозореца как ДОС и гражданите на Босилеград изхвърлят от общината комунистите. Това знак на личен протест ли беше, внушение на Великия брат или просто видяхте своя шанс?

Това беше един много личен протест. Никога не съм мислил, че ще се занимавам с политика. Никога не съм носил костюм и вратовръзка, даже не съм гледал новините по телевизията. Интересувах се други неща, търговията, и как да дам на семейството си по-удобен живот. Аз не бих казал, че ДОС е повел гражданите на Босилеград. Аз тогава видях една малка групировка от определени хора, които са видели шанс да направят нещо, но искаха да го постигнат на сила. Изборите в общината бяха валидни, имаше контрол, на кутиите имаше и хора от ДСБЮ. Но народа от пограничните общини, обича тия които са на власт. Това е истината. Аз дойдох от една друга групировка която не беше на власт, но народа знае защо ме е избрал. Аз не зная. Вероятно в мен са видяли някакво друго качество. Аз не съм имал никакви особени идеи, исках просто да се уважи истината, народа кого е избрал, той да бъде! Тогава един от тълпата излезе и ми каза: Владко, откажи се от роднините и ела да те зачленим при нас! Моля ви се, това не се прави така. Не съм мислил, че ще стана кмет, или депутат, не! След това нещата тръгнаха сами: председател на съвета на ДСС в Босилеград, след това в Главният съвет на ДСС...

- Защо избрахте консервативната националистическа партия на Кошуница? Сръбските партии винаги са идвали в Босилеград да защитават своите интереси, а не нашите?

Всичко стана спонтанно. Това бяха времена на промени, на много грубости из цяла Сърбия – има някъде добър директор, ама не е партиен и всички скачат срещу него, изхвърлят го и слагат свои

хора. В тия партии които съществуваша, аз не съм имал никакви лични връзки защото си гледах моята работа. От един разговор с Кошунница, в него разпознах един смирен, уравновесен, неподкупен човек и ми се стори, че може много да ни помогне. Той не иска нищо за себе си – и сега живее в един двустаен апартамент и не ползва привилегиите полагащи се на премиер.

- Идвайки на власт, имаште ли програма или поне визия за бъдещето на Босилеград който и под вашето управление все повече запада, независимо от старанието ви да го “гримирате” с няколко километра асфалт, мобилна телефония, автобуси втора употреба и пр.?

А да, пропуснах да кажа, вие казахте, националистическа партия. Мисля че това не е точно. По времето на Кошунница бяха създадени националните съвети на малцинствата – значи, той държи сметка за малцинствата. От много други малцинства, той ме е избрал като българин да стана депутат в републиканския парламент. Той ни даде шанс ние българите да се изйвим не като малцинство, а като народ и аз това го използвам на всяко място. Дали съм имал визия? Казах ви, че от един личен протест, аз навлязох в много големи проблеми, безработица... не искам да обвинявам тия които преди мене бяха на власт. Кой знае защо тогава е трябвало да се строи електронски завод в Босилеград, или “Лукара” под Лесковац, или цех под Враня. Грешка е, че сме отишли под Враня, а не сме останали под “Цървена звезда” от Крушевац. Но нищо не става за една нощ. Не властта, а съзнанието на народа променя нещата. Има някои неща които са излезли от народа. И да искаме да ги върнем, не бива насила, трябва самите хора да осъзнаят това. Визия имам и тази година ще е решаваща за икономиката на Босилеград.

- Кошунница като българин или като член на ДСС ви избра?

Вижте, първоначално съм член на ДСС. Той ме е избрал като българин.

- Като депутат в Скубчината на Сърбия, вие имате аргументи да атакувате и власт и опозиция за незавидното положение на босилеградска община която е най-бедна в Сърбия, разпокъсана, без пътища, с огромна безработица, с полицейщина, нарушаване на човешките и малцинствени права, престъпност, тромаво правосъдие... От друга страна, Босилеград има шанс за привличане на средства от европейските фондове по линията на проекти за трансгранично сътрудничество. Отваряте ли тия въпроси и срещате ли разбиране от сръбските си колеги?

Като депутат мен не ме избрал само народа на Босилеград, защото за един депутат трябва да гласуват 15 – 20 000. Ние всички да се съберем пак сме наполовина, пък и сме толкова разделени, ето и вие сами се изподелихте. Тия разделения си ги правят самите хора, от лични интереси, а не правителството. Всеки иска да вземе пост, да се гордее, или пари. Няма да казвам кои са и що са, те сами ще се познаят. Срещам ли разбиране? Да срещаме се, говорим и с радикалите, и с Г-17 и с СПС. Искам да направя приятелство с всички, защото всеки може да допринесе нещичко за Босилеград, в някое министерство, в някой проект или каквото и да е. Но мога да ви кажа, че в парламента не се взимат тия най-силните решения. Те се взимат на някое по-високо, на някое друго място, в министерствата, в правителството...

- Вие подкрепихте идеята на КИЦ-а за паметника на Левски в Босилеград, а в родния си Босилеград на официални събрания и срещи продължавате да говорите на сръбски, да чествате тнр. “Сръбска нова година”, да възстановявате съборите на границата. Не мислите ли че това е двулично?

Знаете, аз много ви уважавам. Но в тоя въпрос сте контрадикторен. Тука, в Културния център имаше заседание на Националния съвет, и стана дума трябва ли Националния съвет да даде малко пари на Културния център. Револютиран, Небойша Иванов каза, не, не може, той излъчвал на сръбски език! Първо, аз не правя програмата, а работещите в Културния център, където няма нито един член на ДСС. Ние живеем в такава среда и трябва да говорим и на български и на сръбски. Може би вие сте забележили, че аз говоря повече на сръбски. Това не е поради нещо друго, всичко зависи на кой език започне да се говори. Имаште възможност да ме слушате и по ТВ “Кодал” където говорих на български. За мен тия два езика са равноправни, знам кой е майчиния ми език, мисля че и добре го владее, е, може би не колкото вас, но все пак... Когато говоря със сърби, говоря на сръбски, когато говоря с българи, говоря на български, ето с вас никога не съм говорил на сръбски! Съборите са много добро нещо. На събора на Жеравино, попитах събралите се там: помните ли филма “На всеки километър”? Ето така ние трябва да правим събори на всеки километър, за да покажем на властите и от едната и от другата страна, че тази граница трябва да се махне и ние да сме едно. Нямаме никакви лоши намерения с тия събори. Пък и те не струват много. Тази година в Извор бяха 3 870 души, не е малко. Някога бяха десет, двайсет пъти повече. Но тогава беше бизнес, а сега е една чисто братска среща. Утре, когато влезем в Европа ние всички българи и братята сърби

ще живеем хармонично, но трябва да обърнем повече внимание на икономиката. Те след една година ще влезнат в Европа, ама са по-закасаха от нас. Това мога да го документирам с каквито искате работи.

- Казахте че сте българин, настоявате за това, казахте, че Кошунница ви е избрал като българин, и все пак, вълнувате ли се от това, че обучението в училищата не се провежда на майчин български език?

Аз очаквах тоя въпрос. На него може много лесно да се отговори, а може и добре да се помисли. Аз не обичам нищо да правя на сила. Мен ме обвиняват, че с целувки и с хубави работи идвам на власт. Това е истина. Народа обича да се говори с него. Той знае че аз не съм магьосник и че не мога да направя всичко наведнъж. Той знае че аз го приемам такъв какъвто е, одърпан, гол и бос, аз го приемам като брат. Така е и с тая работа. Трябва да се говори, да се говори и да се говори с народа. Ви мислите ли, че мен не ме е боляло през 1987 година когато на нас ни отнеха езика? Какво ще стане ако сега изведнъж пресечем и го върнем? Отведнъж да отнемем правото на някого да се учи на сръбски език! Не че не трябва да се върне. Защо 1300 българи се декларираха като сърби? Не мислите ли, че това е резултат от някаква грешка и на някои други, освен на общината? Например на някои неправителствени организации. Трябва да си помислите за това. Защо ги нямаше и изведнъж се появиха? Може би тия неправителствени организации, не казвам че това сте вие, има ги четири-пет, може би това което го работят за българщината, го правят за пари? И в България и извън България действат за пари. Извинявайте, аз в Босилеград няма да се тупам в гърдите че съм българин. Аз това го правя всекидневно в Белград. Там ми казват: "Ево га, иде Влада Бугарин. Сигурно че опет нещо да тражи". Да, аз ще искам всичко онова което ни е отнето през годините и мисля че много неща трябва да ни върнат и да направят капитални инвестиции. Значи, самият език може много лесно да се върне в общината, но поне 50% от народа трябва да го иска. Мога много да помогна. Аз преди година казах на Националния съвет: хайде да направим една трибуна, макар само аз и вие и още един да дойдат. На другата ще бъдат пет, десет петнайсет... да обясниме на хората, че не трябва да се срамуваме от това че сме българи, да говориме на нашия език и на други ако ги знаеме, че това много ще ни допринесе, но това народа трябва да го поиска. Мисля че сега сме по-добре от преди, но мисля че и тая подписка която вие събрахте, не че не е достатъчна, но това една искра която и на другите трябва да покаже и да ги насърчи какво трябва да направят. И пак повтарям: грешката която е направена, сега не бива да се повтаря. Ако се тръгне насила, много хора ще ни обърнат гръб и ще се появят много повече сърби. Пътят не е добър, иначе и аз същото го мисля.

- След приемането на България в ЕС, предстои ни визов режим и контактите с България ще бъдат значително затруднени. Съседните общини Сурдулица и Враня се опитват да ни откраднат идеите за безмитна зона, съвместни проекти с България и пр., дори има опити граничния преход в Рибарци да се измести в Стрезимировци. Дават ли си сметка колко голяма опасност за Босилеград е това?

Знам. Аз тази година бях в София, в три министерства и навсякъде казвам, братя, какво ще правиме когато вие влезете в Европа? Ама закона бил еднакъв за всички! Закона не може да бъде еднакъв за всички, поне когато става дума за братя. Нас сега ни е нужно да ни помогнете, а когато влезем в Европа, тогава няма да имаме нужда от паспорти. Аз мисля, че има надежда, понеже преди три години имахме същата мъка с ваденето на визи "Д" за учениците които учат в България. С посланик Яни Милчаков сме имали жестоки разговори, жестоки препирни, че ние не сме афганистанци, ние сме българи, че нашите бедни деца и техните родители не могат да пътуват три пъти до Белград и така успяхме да облекчим тази процедура. Така е и с визовия режим, ако не ни се дадат пропусници, тогава трябва тука в Босилеград да се открие канцелария която на момента да дава визи докато не влезем в Европа. Като кмет и депутат аз навсякъде го поставям тоя проблем и всички разбират, че на нас ще ни бъде много трудно. А митницата никога няма да се изтегли към Стрезимировци. Това ви гарантирам. Ние вече сме конкурирали при Европейската агенция за реконструкция и развитие митницата в Рибарци да бъде международна от първа категория, с терминали и вага и нещата са отишли твърде високо. А първия документ ми го даде Драган Йоич министъра на полицията, ние тоя документ го имаме и Стрезимировци не може да ни го отнеме, сега всичко зависи от нас – 250 000 евро трябва за тая митница. Аз никога няма да допусна митницата от Рибарци да се изнесе в Стрезимировци. Знам, че са правени такива опити, но в Белград това няма да мине.

- Обвиняват ви че обструирате работата на Националния съвет на българското малцинство, отсъствате от заседания, не участвате в работата?

Аз напълно споделям всичко онова което вие, г-н Николов, казахте още преди създаването на този съвет. Не вярвам на хората които го оглавиха. Съжالياвам, че Босилеград се раздели и не получи почти нищо от тия три милиона динара предвидени за неговата работа. Тия пари трябваше правилно да бъдат разпределени и на другите неправителствени организации, а не някой да си ги ползва за свои лични интереси. Значи, отново се прояви синдрома “българин за пари”. На едно от първите заседания успях да убедя хората, че и ние трябва да имаме канцелария тука в Босилеград. И после какво стана? И кацеларията, и парите, и всички тия компютри, къде отидоха? На съвсем друго място. Не казвам че и това място и тази организация не трябва да съществуват. Тази канцелария трябваше да бъде в Центъра за култура където всеки ден да минават всякакви хора, да се работи нещо... И второ, начина по който беше избран този съвет не беше чист, вие бяхте там. Аз и моите хора да отиваме да гласуваме нещо което вече е нагласено? С Небойша, когото всички го знаеме кой е – не ми идва на ум! Бюджета на Националния съвет трябваше да бъде разпределен процентуално – там има 50% българи, тука са 75%! За тия пари трябваше да конкурират и КИЦ-а и Центърът за култура, и други неправителствени организации. Те какво правят? На последното заседание, над 30-40 заявки за проекти от Димитровград и от други места, от Босилеград – нещо дребничко! Не искам такова нещо да работя. Те ми дадоха мястото на подпредседател, аз го отбих.

- Добре, в рамките на темата че хората трябва “да узреят” за да поискат образованието си на майчин език, че има българи “за пари” както вие казвате, и изобщо за всичко това което е част от нашето ежедневие – каква е ролята на медиите? Не мислите ли че и радио Босилеград, и “Братство” и ТВ “Кодал” се превръщат във ваши говорители, че ви се подмазват?

Да кажа че не е вярно, ще излезе, че се отбранявам. В радио Босилеград нямам нито един член на ДСС. И в “Братство” също. ТВ “Кодал” си е частна телевизия. Те вероятно са преценили, че така трябва. Доколкото мога да си спомня и “Бюлетина” през 2001г. от първата до последната страница беше против мен, като човек който е дошъл на пост пред една сръбска партия. Но сега не го виждам това. Това значи ли че вие сте мой човек? Вероятно и вие сте осъзнали че не всичко трябва да се прави с нападения а с разговори?! Сега вашето списание аз го приемам като нещо най-хубаво. Ако си спомняте, на “Кодал” имаше редица прояви срещу мен. Но аз не мога да кажа, че “Кодал” не е добра телевизия, тя трябваше да се направи преди 30 години, с нея ние излязохме пред света, това ни е омото и аз много благодаря на собственика Никола Стоянчов, че я откри и аз винаги ще му помогна. Е, ако Радио Босилеград, е излъчил информация че Владимир Захариев е издействал 16 милиона динара за спортна зала, това е истина, те трябва ли да я премълчат? Аз не съм им заповядал така да пишат, вероятно моите дела и работата, която сигурно може да бъде и по-добра, са обърнали тяхното и вашето съзнание да пишете по-добре за мен.

- Правите ли грешки, какво смятате за ваше най-голямо постижение в досегашното ви управление и какво мислите да правите от тук нататък?

Някои неща са могли и по-добре да се направят. Но в определен момент нещо може да се направи само по един начин. И вие това което сте писали преди три години, сега може би бихте го написали по друг начин. Не! Добре тогава. А постижения? Аз мисля че имам много големи постижения. Преди Нова година ние издадохме една диплянка на която пише какво сме направили. Мисля че един от най-големите успехи е, че взехме Дома за ученици от Сурдулица. Получихме едно здание и възможност 10 –15 човека да получат работа. 68 деца ще могат да имат дом за само 750 динара. Второто нещо е, че успяхме да съединим общественото предприятие “Слога” и ДП “Услуга” – така цялото имущество остана тука и хората пак ще работят. Гордея се с това което направихме в комуникациите – това са милион евро! Ние сме на първо място в Сърбия по инвестиции в телекомуникациите. Значи борбата която аз вода като българин в Белград е много резултатна. 10,7 км. е сложено асфалт през 2004г. През 2005г. 3 км. в Райчиловци и 2,7 км. регионален път от митницата до Рибарци. Ще има още асфалт – над един милион евро. Да не мислите че някой ни го е подарил! Жестока борба аз вода за това! Къщичка за електроразпределителното, има и други работи. Миналата година разделихме 1 800 000 динара на бедни хора! Ще направим погребално предприятие където погребалните услуги ще бъдат безплатни. Сега ще кажат, виж го той се грижи за умрелите, ама и това е помощ! Вече споменах че съм издействал 16 милиона динара за спортна зала с 350 места и през пролетта ще почнем да я строим! Ще доведем и нова питейна вода от Църнок, ще продължи асфалтирането на пътищата, само аз знам колко! За “Напредак” вече има заинтересиран купувач готов да инвестира милион евро! Чорапарата вече е отделена от “Юмко”, и

скоро ще дойде човек който ще предложи програма, а ние трябва само да работим! Второ, аз водих четири кръга преговори със сушарата “Здравље” в Лесковац. Сега “Лукарата” е общинска собственост! Ще можем да вземем пари и от фонда за развитие. Ще има нова програма която ще суши гъби, боровинки, билки, а не овощия и зеленчуци от Войводина. Дано пак се срещнем на едно интервю след две години и вие ще кажете, халал да ви е господин кмете! От тая година ние ще имаме гранична полиция. Това ще бъде най-големият завод! Сигурно над 100 момчета и момичета тука ще намерят работа!

- Защо община Босилеград не се ангажира повече с Великденския фестивал?

Това е определено добър въпрос. Сигурен съм че от другата година, в общинския бюджет трябва да влезне една линия и да се види как може да се финансира. Аз лично винаги съм помагал това състезание. Общината ще помогне максимално колкото може. Това е едно много добро състезание и е много полезно за нашата община.

- Защо не сложихте паметната плоча на Йордан Захариев?

Вие знаете, изпращахте документи при нас за паметника на Левски, ние ги изпращахме в Белград, от там мълчат, нито разрешават, нито бранят! Тогава аз казах, ще го разреша, па нека да ме арестуват! И не съжалявам, че това го направихме! А плочата на Йордан Захариев ми стои в шкафа в общината. Поговорих тука с хора които трябваше да разрешат тя да се сложи в училището. Мисля, че това трябва да се направи по-скоро и затова трябва да проявят повече разбиране. Аз съм готов да произнеса и реч по тоя случай, въпреки че някои мислят, че Йордан Захариев ми е роднина, ама нее...

- Вярно ли е твърдението на сръбският печат, че от касата на Скубщината на Сърбия сте изтеглили 1 500 000 динара за командировки?

Едни пишат милион и половина, други милион и триста, трети осемстотин хиляди... Миналата година по ТВ “Кодал” казах, че ще дам милион динара за черкви и на новородени деца. Тогава започна това нещо. Аз цял живот живея на един кръстопът. През 1963 година баща ми се е отказал от държавен апартамент и си направил къща. Това е може би единствения такъв пример. След 40 години ми се случи на мен и аз да направя същото. В общината съм волонтер, един динар не взимам от общинската каса. На депутатите им принадлежат определени права и привилегии, които аз не съм ги измислил, те са прописани със закон. Сред тия които сте ги прочели в пресата, съм на последно място. Аз съм правил това което е най-нормално и което е позволено със закона. Мисля че сте наясно, че не искам да ставам богат, и вие не сте ме избрали аз да забогатея. В “Новости” обявих, че от всичките тези пари които се събират, искам да дам един милион на децата. Тези “Новости” са отишли в Черна гора и така това не се разбра. Аз вече дадох на няколко деца, тези дни пак ще отидем с жена ми да дадеме. Аз не обичам да ме снимат, искам да отида при семейството, да му дам пет хиляди динара от сърце. Намерете ми друг сред 250 депутати който ще направи това. А на всичките тези пари ние плащаме и 10% данък. С това че съм волонтер, тази година съм спестил на Босилеград поне един милион динара, с дневни, бензин и т.н. А ако един кмет на Босилеград иска да направи нещо, той поне два дни в седмицата трябва да е в Сърбия, два дни в България, а в Босилеград му стигат и един ден. Кой на мене може да ми плати, че ме няма при семейството ми? А тая година тия привилегии ще ги съкратят, и аз с тоя милион който ще трябва дам, не зная какво ще правя със себе си. Значи не само да се гледа какво пишат тия публикации, но да се види какви са и моите резултати. Народа знае на колко хора съм оправил визи “Д”, колко пензии, колко пакети, ама това е нещо страхотно! Колко резервоара гориво са отишли за това?

- Искате ли нещо да добавите?

Искам да изразя благодарност на правителствата в Белград и София. Преди две седмици ме сложиха в една комисия за равномерно регионално развитие. На десет милиона народа мен са ме избрали като един от шестте! И сега можем да започнем някои структурални работи, защото имаме подръжката на Кошунница и правителството на Сърбия.

В България също много добре ни приеха. Направо се почувствах като брат. Те трябва повече да мислят за нас. Да ни помогнат в някои инфраструктурни проекти. Проявиха разбиране, за което съм им много благодарен. Каня ви и вас заедно да настъпваме в България. Всички партии трябва да направим консенсус за бъдещето развитие на общината. Това ако не направим, много лошо ще направим.

Интервюто взе Иван Николов

Нашата най-голямата грешка е че избрахме Кошуница!

65 семейства миналата година са напуснали Босилеград

Миле Миленов е лидер на опозиционната Демократична партия на убития политик Зоран Джинджич. Преподавател е по физическо възпитание в основното училище в Босилеград, семеен е, има четири деца. След 6 октомври 2000г. няколко месеца беше кмет на Босилеград като председател на временното общинско управление назначено от правителството на Сърбия.

- Г-н Миленов, вие сте член на Демократичната партия още от 90-те години. След 5 октомври 2000г., бяхте кмет на Босилеград. След като ДСС в Сърбия и в Босилеград победи на изборите, вие напуснахте властта. Къде според вас беше направена грешката?

Нашата най-голяма грешка бе, че избрахме Воислав Кошуница за президент на Съюзна Република Югославия. Вярвахме, че той е демократ, но се оказа че е втори Милошевич. Кошуница бе избран с гласовете на демократите, а ония които тогава бяха срещу него, преминаха в неговата партия и сега са на власт. Вие знаете, че през септември 2000г. се провеждаха съюзни избори. В Босилеград и в много сръбски градове нямаше общински съвети на ДСС – това беше много слаба партия. Преди 5 октомври в Босилеград имаше само три демократични партии ДС, ДСБЮ и СПО. Радикалите бяха незначителни. Коалицията ДОС тогава кандидатира Кошуница защото смяташе, че той е човекът който е по-близко до националистическото настроение на сърбите и все пак достатъчно демократ за да осигури победата на демократичните сили. Като такъв ние го противопоставихме на Милошевич и се оказа, че това наистина беше добър ход. Режима на Милошевич се опита да фалшифицира резултатите и така се стигна до 5 октомври 2000г. когато сръбският народ масово излезе на улиците за да защити резултатите. Това не беше сваляне на властта на сила – това беше борба за признаване на резултатите от изборите които Милошевич беше загубил. Докато ние търсихме да се признаят резултатите от изборите, тия дето сега са на власт искаха точно обратното – Милошевич да си остане на власт. След това се създадох много партии които направиха хаос в политическото пространство, пък и нашия народ се приспособява – винаги предпочита да гласува за тия които са на власт за да си няма после разправии с тях. После Кошуница обърна гръб на ДС и започна да работи със социалистите, може би го изнудиха, не знам какво стана. Но сега за всички е ясно, че той управлява заедно с бившите комунисти, продължава политиката на Милошевич и не иска да прави реформи. По това време ни убиха лидера на партията Зоран Джинджич и с това демократичната опция в Сърбия изпадна в много голяма криза. С това убийство бяха заличени всички резултати от борбата за демокрация до 5 октомври. Аз бях един от десетте кандидати за общински съветници от ДС в Босилеград и знам, че Кошуница имаше много малко гласове на изборите от септември 2000г. Тогава ги нямаше тия момчета които сега са в ДСС. Питам се, защо през 1991 и 1993 година те не бяха с Кошуница? Ако те наистина бяха демократи, режима на Милошевич щеше да падне много по-рано, преди да нанесе толкова много вреди и жертви и Сърбия днес щеше да е много по-напред. Значи, всички тия които за една нощ се престроиха при Кошуница го направиха от лични интереси – да запазят постовете си и да избягат от отговорност. Те нямаха никаква визия за бъдещето на Сърбия и сега резултатите са на лице – масово обедняване, безработица, престъпност, разпадане на държавата и обществото.

А за грешките? Наша грешка беше, че ние демократите от ДС, ДСБЮ и СПО, които искахме да направим местна власт в Босилеград, няхмахме управленски опит. Докато ние мислехме как да направим нещо за Босилеград, те мислеха как да се върнат отново на власт. Повярвахме, че Милошевич вече принадлежи на историята, но се оказа че неговата система е страшно жилава, а неговия начин на мислене е залегнал дълбоко в съзнанието на хората.

- Все още ли вярвате, че членувайки в сръбските демократични партии, можете да защитите правата и интересите на българското малцинство в Босилеград?

По мое, и не само мое мнение, най-добре би било ние да си имаме наша национална партия. Говорили сме си, мислили сме го, тълкували сме го. Но вие виждате колко сме слаби и разединени. Затова надделя становището, че трябва да се опрем на някоя демократично и приятелски настроена към малцинствата партия, за да можем с тяхна подкрепа да противостояим на ония крайни националистически сили които не мислят доброто на нашия народ.

- След убийството на Джинджич, Сърбия като че ли отстъпи назад. Демократичната партия излезе от Парламента на Сърбия, а в общинската власт кметът и депутатът Владимир Захариев непрекъснато говори за големи управленски постижения? Как ще коментирате това?

Неговите постижения се виждат на всяка крачка. Вярно е, че успя да сложи малко асфалт по някои улички и това се вижда. Лично аз не съм много впечатлен, защото този асфалт бе сложен върху лоша настилка и вероятно ще изкара колкото и неговия мандат. Истинските постижения се виждат от това, че само миналата година от Босилеград са избягали 65 семейства. Това е истинският показател на сегашната политика и на сегашното управление на ДСС. За мен е постижение, ако населението на Босилеград се беше увеличило, ако заетостта се е увеличила, ако качеството на живота се е увеличило. Селяните няма къде да продадат това което едва успяват да произведат а на всичкото отгоре държавата ги обира с големи данъци и сметки за ток. По селата има хора, които нямат ток, защото няма откъде да го плащат. В самия Босилеград няма никакво реално производство. Децата всяка година намаляват – още някоя година няма да има работа нито за учители, защото няма кого да учат, нито за полицаи защото няма кого да пазят, нито за чиновници защото няма да има кого да обслужват. Ако направите една анкета, и попитате гражданите има ли Босилеград бъдеще, 99% ще ви кажат, че няма. Ако попитате учениците или студентите които сега завършват да ли ще останат да живеят в Босилеград – много малко ще кажат, че ще останат, защото не виждат перспектива.

- Според вас, кои са грешките на сегашното управление на Босилеград? Какво вие бихте направили на мястото на Владимир Захариев? С други думи каква е вашата визия за бъдещето развитие на Босилеград?

Първото е, че сегашното управление няма план за развитие на Босилеград за пет, за десет години напред. Това което те правят, е еднодневна политика – от днеска до утре, от избори до избори. И в Белград нямат такъв план – не се знае каква ще бъде и от къде до къде ще се простира държавата Сърбия. Значи, за да има някаква стратегия на развитие на Босилеград, трябва да се направи една кръгла маса на която освен тукашните политически партии и неправителствени организации да се повикнат специалисти и от вътрешността на страната, от България, от Македония, да се обмисли всичко, да видим къде са нашите пазари, какво можем да произвеждаме, колко средства са ни нужни и т.н., за да можем поне частично да възстановим Босилеград на равнището от преди 15 – 20 години. Както сега отиват нещата, Босилеград отива към все по-лошо и лошо. Ето аз като учител виждам, че всяка година в първо отделение се записват все по-малко деца. Ние имаме проекти за развитие, но е безсмислено да ги обявим, защото ще ги използват нашите политически противници и пак няма нищо да направят, заради това защото нямат нито кадри, нито ресурси, нито начин на мислене и поведение с което да ги реализират. Имаме план с който можем да стабилизираме положението в общината и да спрем миграцията която особено се усили след 2003г.

- Как вие като представител на демократичната опция виждате бъдещето на Босилеград, с оглед на дезинтеграционните процеси които в момента са обхванали Сърбия и Черна гора?

Перспективата на Босилеград е да се премахне тая граница от всекидневния живот на хората, да се отворим. Така затворени от всякъде, не само че не можем да продаваме това което произвеждаме, но и никой няма да дойде отвън тука да се занимава с бизнес. И ако дойде някой, той по-скоро ще дойде откъм България, отколкото откъм Сърбия – просто географията, пътищата са такива. Дори и по времето на Джинджич когато аз бях кмет, много сме говорили и винаги се оказваше, че най-

голяма пречка за бизнеса в Босилеград са пътищата. Ако имаше железница, може би и фосфатните мини отдавна щяха да се използват.

- Доколко местният съвет на Демократичната партия в Босилеград е зависим от политическата си централа в Белград?

Има разлика до убийството и след убийството на Джинджич. Преди всеки можеше да си каже мнението и да бъде чуто. И сега може да се каже, но имам чувството че не всичко се взема предвид. Надявам се след следващата Скубщина на ДС когато се очаква Зоран Живкович отново да се върне в Главния съвет нещата да се подобрят.

- Като българин в ДС на Джинджич, били ли сте обект на националистически прояви?

Не, не съм имал никакви неприятности с ръководството на ДС. Като българин съм тормозен толкова колкото и целият наш народ. Нашият народ и днес се тормози икономически, Босилеград убедително е най-бедната община в Сърбия, значи, няма друга по-бедна.

- Какво е вашето мнение за нарушаване на човешките и малцинствени права на българското малцинство?

По този въпрос ние имаме абсолютно идентични становища с тия които бяха записани в програмата на ДСБЮ – значи нямаме никакви различия. Искаме да се върне българският език като майчин в училищата и докато бях председател на Училищния съвет в Основното училище в Босилеград изпратих един иск до Просветното министерство на Сърбия с което още миналата година поискахме обучението да се провежда изцяло на български. Ако едно малцинство в една държава не си запази езика, и което е още по-трагично – не си го иска, тогава какво мнение ще има мнозинственият народ за това малцинство? Значи щом не си искаме езика, те няма да ни дадат нищо друго – каквото и да поискаме. И не си заслужаваме, ако ще бъдем честни до край.

- Вие подписахте петицията която КИЦ “Цариброд” отправи до сръбският просветен министър Вуксанович, който се пише демократ? Как ще коментирате неговия отговор?

Това е стара сръбска политика. Давам ти, ама така че да не можеш да го вземеш. Защо сега ще правим паралелки от по 15 деца, когато сме 99% българи? Ако някой иска да учи сръбски, има си сръбски като официален език! Ами ако едно сръбско дете отиде да следва във Швейцария или във Франция например – на кой език ще учи там? Вуксанович сега е бивш демократ. Интересно е, че преди десетина години на една среща в малката зала на Културния център в Босилеград ние му поставихме въпроса, трябва ли да се изясняваме на кой език да учим или просто да учим на български, той беше категоричен – да учим на български.

- Как ще коментирате това че нашият кмет и посланик Владимир Захариев според сръбския печат се нареди сред депутатите които са взели най-много пари за командировки?

Обикновеният народ казва, а бе той не ги ограбил те са му ги дали? Ама тия пари не са паднали от Марс, това са наши пари, от данъците, от таксите. Че са му ги дали, вярно е, те знаят защо дават, да ти купят душата, но все пак е въпрос на морал дали ще вземеш нещо което не ти принадлежи.

- С оглед на предстоящото членство на България в ЕС, ние ще бъдем изправени на външната граница на Европейския съюз?

Е това вече ще бъде най-страшното. А как да се решава? Българското правителство ще трябва да ускори процедурата за издаване на български паспорти и всеки който прояви желание да си го получи колкото се може по-скоро. А за ония които нямат такива паспорти, ще трябва да се дават или някакви пропуски или по някакъв начин да се облекчи самата процедура за даване на визи.

- Нещо да добавите извън всичко това което говорихме?

Ще трябва още много работа да се промени нещо в съзнанието на хората. Аз съм за това да се намери някакъв политически консенсус по основните въпроси за развитие на общината, но ми се струва че това няма да стане с оглед на основното разделение което вече се очертава у нас. Властващата партия, радикалите – са тясно вързани за централите в Белград и те пряко им командват. Ние тука на местно равнище два пъти правихме коалиция с ДСБЮ и не са ни пречили за това от Белград.

Интервюто взе Иван Николов

За разликата между бабите и жабите

Ако в едно стадо овце има и няколко кози, тогава дали козите са от овчи произход?

По времето на тоталитаризма България беше еднонационална държава, поне така официално я представяха тогавашните нейни държавници пред света. На своите поданици внушаваха идеята, че всички в България са българи, а българите извън България, и ако ги има – те са изменници на социализма, марксизма и ленинизма и едва ли не, са някакви империалистически отрепки живеещи в страните на гнилия капитализъм.

След падането на тоя режим се установи, че българи извън България има и те са част от българската нация, история, култура, и духовност. Обаче сега се появила нов тип българи в самата България и по медиите се тиражира, че в България живеят българи от турски, арменски, еврейски, ромски... произход. В такова и подобно твърдение не мога да бъда много сигурен, защото не разбирам как човек от друг етнос може да стане българин. Вероятно тия които мислят така, не различават държавната от етническата принадлежност. Настина в България има турци, евреи, арменци, цигани или както сега си кривят устата да ги наричат роми, но те са такива по етнически произход, а иначе са граждани на Република България. Това нещо ми прилича на сравнението ако в едно стадо овце има и няколко кози, тогава дали козите са от овчи произход? Или ако в една ябълкова градина има и няколко сливи тогава все едно сливите са от ябълков произход. Е добре, ако има българи от еднотипен си произход, тогава ние българите от Западните покрайнини като от каква сой ще излезем? Без много да умувам ще кажа, че сме си от български произход! Ако се придържаме към горепосочената теория ще излезе, че сме сърбо-черногорци от български произход?! Да, ама не. Ние, българите от Западните покрайнини не трябва да се декларираме като българи, защото сме си българи. Друг е въпросът с какво сме самосъзнание. Не е важно в коя държава живея и чий паспорт притежавам, щом съм част от българската нация, история и култура, щом говоря и пиша на български език и съм с българско национално самосъзнание, щом нося в сърцето си духът на Левски и Ботев, не мога да бъда нищо друго освен българин. Да не говоря за животите, кръвта и раните на моите предци които дадени за свободата и независимостта на българската държава. Макар че понякога моите сънародници отправят думата “сърбин” по мой адрес, мисля че това не е мой проблем, а по-скоро е проблем на българската образователна система и на цялото българското общество което не е успяло да изучи и да предаде на поколенията собствената си история – тази според която извън България живеят българи, но не по тяхна вина а в най-добрия случай като изкупителна жертва за свободата и независимостта на България. В най-лошия – като жертва на некадърните политици. Тия българи са граждани на Сърбия и Черна гора, но са българи по произход или Българи от Западните покрайнини. За съжаление, това много дипломирани мекерета в България не го знаят!

Напоследък, след като България се намери на крачка от ЕС, става все по-популярно, или по-точно казано, по-изгодно да си българин. Днес, с българския паспорт всички граници на Европа са отворени, затова и кой трябва и кой не трябва мечтае да го притежава за да може да види Европа! Учудващо е, че тези българи от Западните покрайнини които живеят във вътрешността на Сърбия и Черна гора между първите са наредиха в София за българско гражданство, а пък “македонците” които бяха готови да се пишат какво ли не само не онова което са – българи, днес масово им проработи националното самосъзнание и ровят ли ровят по “архивите” на бабите и дядовците си за някакъв вехт документ за български произход.

Интересно е, ако някой по-възрастен българин от Западните покрайнини, роден преди Ньойския диктат 1919г. а при това през 1942г.е служил в българската армия, какви документи ще му искат за да възстанови българското си гражданство? Родените през 1941-1945г. в Западните покрайнини, безспорно са български граждани, но в Декларацията за придобиване на българско гражданство трябва да пишат, че са родени в Югославия! И пак попадаме в капана на сръбската историография, според която Западните покрайнини през 1941г. не са върнати в естествените си граници, а са окупирани от България. Щом на тези хора не им се признава българско гражданство въпреки че по това време са били български граждани, тогава кой и кога им е отнел българското гражданство? Друг е въпросът защо Министерството на правосъдието не спазва законният срок от три месеца в който трябва да бъдат решени молбите за българско гражданство. Безспорен е и факта, че придобиването на българско гражданство се превърна в печеливш бизнес не само за посредниците а за всички по административната верига които се занимават с това.

Цинично е, че потомците на българите от Западните покрайнини трябва да доказват българският си произход с документи когато се знае, че техните предци са давали животите си за свободата и независимостта на България и почиват в родна земя, но в границите на друга държава. Ако въпреки това нямат запазен никакъв документ от ония времена когато притежаването на такива документи не беше здравословно, тогава трябва да пишат молби и декларации до Държавната агенция за българите в чужбина, която единствено има правото да издава удостоверения за български произход. Да ме извинява директорката на тази агенция, но тя все още не е дошла в Босилеград въпреки че неведнъж официално е канена от страна КИЦ-а в Босилеград, за да поговори с местните хора и да се увери, дали те наистина са българи и дали им е нужно едно такова удостоверение за български произход подписано от нея.

И така, докато някои в България се мъчат да доказват българския произход на турци, евреи, арменци, роми и пр., ние, българите от Западните покрайнини се мъчим да доказваме нещо което не се нуждае от доказателства – че сме българи и то от български произход! Нещо като хептен българи! Това нещо прилича на оня детски въпрос: колко са две баби и две жаби? Отговора всеки го знае, но май някои не правят разлика кое е баба, а кое е жаба!?!

Радко Стоянчов

Сърбия преди новата година

Зденка Годорова

Измина още една календарна година, която не донесе кой знае какви положителни промени в Сърбия. Напротив, състоянието на човешките права се влоши, етническите конфликти във Войводина се увеличиха а сътрудничеството с Хагския трибунал замря. В резултат на всичко това се стигна до разрастването на нерегистрирани неонацистки и клерофашистки организации, до неизбежната интернационализация на унгарския въпрос във Войводина и до повдигане на въпроса с положението на национални малцинства в Сърбия пред Съвета на Европа.

През 2005 г. сред доминиращите в политически и международен план въпроси беше и темата с бъдещия статут на Косово. Сърбия като заинтересована страна, предпочете да търси в близкото си обкръжение приятели, които да подкрепят нейната позиция за “запазване териториалната цялост на областта”, забравяйки че от 1999 г. Косово е международен протекторат. Бъдещите преговори за Косово в началото на декември доведоха в Белград и българският външен министър, Ивайло Калфин. За съжаление от разговорите и медиите отсъстваше темата с положението на българите от Западните покрайнини. Надеждите на българския външен министър за “бързото приключване на преговорите на СиЧГ за стабилизиране и асоциация в ЕС” се оказаха напразни, защото само две седмици по-късно хагската прокуурорка Карла дел Понте пред Съвета за сигурност на ООН каза, че “сътрудничеството между СиЧГ и трибунала е влошено и не съществува сериозно запланувана акция на властите да заловят и арестуват укриващите се от трибунала военнопръстъпници”. Посланикът на САЩ в Белград, Майкъл Полт беше още по-категоричен: “Ако СиЧГ не изпълнят поетите си ангажименти и не сътрудничат на Хагския трибунал, пътят им към Партньорство за мир, НАТО и ЕС ще е затворен”. Така че в скоро време Сърбия не само че няма да започне преговорите

за стабилизиране и асоциация с ЕС, а ще изпадне в още по-голяма изолация. Защото както се изрази сръбският външен министър Вук Драшкович “търпението на международната общност е преляло”. При такава обстановка положението на българското малцинство в Сърбия със сигурност ще се влоши, като причина за това можем да търсим и в безразличието на българската дипломация. Темата с референдума за независимостта на Черна гора също беше сред актуалните през 2005 г. теми в Сърбия. Сръбската страна предпочете да търси съюзници сред просръбското лоби в Черна гора, а черногорското правителство – сред дипломатите в Брюксел. На 16 декември по въпроса за референдума се произнесе и Венецианската комисия, според която за независимостта на Черна гора е необходимо да гласуват над 50% от имащите право на глас, както и че живеещите в Сърбия черногорци няма да имат право да гласуват. С това мерациите на сръбската страна и просръбското лоби в Черна гора бяха попарени, а заедно с тях и изгледите сръбско-черногорската държава да бъде запазена като компенсация за Косово.

Сред актуалните през 2005г. теми беше отбелязването на 10-годишнината от геноцида в Сребреница и 10 години от подписването на Дейтънското мирно споразумение. Сръбските официални власти не се извиниха на босненската страна за Сребреница така, както през ноември месец т.г. сръбският премиер Воислав Кошунница отказа да се извини в Загреб за извършената през 1991г. сръбска агресия на Хърватска. “Не е време за извинения” бяха думите на сръбския премиер. През декември месец 2005 г. се случи и нещо епохално от по-новата история на сръбското правосъдие. Специалният съд за военни престъпления в Белград се произнесе за вината на 16 сръбски граждани, участвали в убийството на 192 хърватски пленници във Вуковарската болница през 1991г. Обвинените бяха осъдени на общо 251 година затвор, с което най-после в Сърбия се призна, че техни граждани са извършили военни престъпления на територията на чужда държава. През 2005 г. сръбската страна се опитваше да спечели руската дипломация за целите на своята кауза, което не вървеше лесно. Според някои наблюдатели, руската страна, като доказан приятел на Сърбия, не била доволна от неизпълнените ангажименти към нея-особено по отношение на външния дълг към Русия, некоректното отношение към руския бизнес и небалансираната сръбска външна политика. Поради отказа на Владимир Путин да се срещне в края на ноември с Воислав Кошунница, в Москва се провали скъпоструващата на сръбските данъкоплатци “Национална стопанска изложба на Сърбия”. А черногорците, освен че си продадоха през 2005г. пчелившите фирми и фабрики на съмнителни руски бизнесмени, решиха да нарекат морския бряг около град Будва – “Руско село”. През 2006г. е възможно и територията си да нарекат “руска”, след като голяма част от нея е закупена с руски капитали.

Българите в Западните покрайнини ще запомнят 2005г. не с това, че българската външна политика ги пренебрегваше в сръбско-българския диалог, а с подписката на 600 босилеградски българи, събрани от активисти на КИЦ в Босилеград с цел сръбското просветно министерство да позволи на българското национално малцинство в Сърбия образование на майчин български език. Ако с нищо друго, то нека поне с това българите в Западните покрайнини да запомнят 2005г.

Бел на ред:

Секс, лъжи и сръбска музика

Когато в редакцията пристигна кореспонденцията на Зденка Тодорова, премиерът Кошунница режеше лентата заедно със Станишев на електрифицирана ж.п. отсечка. Тази визита, подобно на останалите медийни фойерверки на нашето правителство, премина под знака на балоните. Изговориха се много общи приказки, а липсата на конкретност оголи още по-ясно пълната незаинтересованост от страна на управляващите две съседни държави към съдбата на една малцинствена шепа, оставена да преживява на милостта на Бога. Когато обаче след подобна официална визита информацията тъне в мъгла, това означава, че предметът на разговорите не бива да бъде изваден на светло. С приблизителна точност можем да предположим, че при срещата на четири очи не е станало дума за съдбата на сънародниците ни в Западните покрайнини. Но са се търсили варианти как да бъдат размразени отношенията на официална Москва към Белград. Посредничество, с чиято роля българските президент и премиер достойно могат да се нагърбят. Във дните на тази двустранна загриженост Сръбската столица бе домакин на фестивал на кафанските танци. Т.е. на еротични танцови изпълнения, представяни предимно в скъпите барове и ресторанти на западната ни съседка. Снимка от конкурсната програма помества в долния ляв ъгъл на

страницата. Не за да приповдигнем празничното настроение, а за да покажем нещо като онагледна метафора на упражняваната от двете комшийски правителства политика: “Секс, лъжи и сръбска музика”.

С баданарката на забравата

С церемония по официалното посрещане на площад “Св. Александър Невски” на 18 декември започна двудневната визита в България на министър-председателя на Сърбия Воислав Кошунница. През първия ден заедно с българския си колега Сергей Станишев той откри електрифицираната железопътна линия от Драгоман до гара Калотина – западна граница. На другия ден последва разговор на “четири очи” в Министерския съвет, пленарни разговори между двете делегации, премиерът Кошунница бе приет последователно от българския президент и от председателя на Народното събрание и в края на деня отпътува.

Какво остана в публичното пространство след тази совалка на високия наш западен съсед?

В рамките на добрия тон, даваме дума на официалната сръбска агенция ТАНЮГ. Тя обобщава резултатите от посещението на държавния си ръководител така: “По време на разговорите си в София сръбският премиер се съгласи със своите домакини, че двустранното икономическо сътрудничество е добро, но може да бъде още по-добро, с оглед на факта, че за това съществува голям интерес от страна на български и сръбски компании. Кошунница повтори, че в предстоящите преговори за бъдещия статут на Косово е необходимо да се спазват принципите на международното право, основен принцип на което е ненарушимостта на суверенитета и териториалната цялост. Преди да замине за Белград сръбската делегация, в която участваха министрите на икономиката и икономическите отношения с чужбина Предраг Бубало и Милан Париводич, посети катедралата Александър Невски”. Това отбелязва ТАНЮГ, това ще научат и жителите на СиЧГ.

Какво отбелязоха българските медии – вън от подобни общи приказки и протоколни стъпки?

Отбелязаха, че президентът, премиерът и председателят на парламента на Република България са си говорили с премиера Кошунница за статута на Косово, пожелали са си щастливо и взаимно европейско бъдеще, поздравили са се с току-що откритата електрифицираната железопътна линия между Драгоман и Калотина. Но медиите не обелиха и дума за съдбата на българското малцинство в Западните покрайнини. Не обелиха и дума медиите за мизерията, в която тънат там техните сънародници, защото по време на официалните разговори това бяха забравили да направят президентът, премиерът и министър-председателят на Република България. В името на истината трябва да се признае, че на пресконференцията на двамата премиери една репортерка все пак попита за възможността да изучават майчиния си език българите в Западните покрайнини. И отговорът на Воислав Кошунница бе от няколко омотани изречения в смисъл, че положението е лошо, но можело да бъде и по-лошо, обаче щяло да стане по-добре. И баданарката на забравата пак замаза проблемите, всекидневието и съдбата на българите в Западните покрайнини. А само преди няколко месеца същите наши сънародници от онзи забравен край с изстрадалия си глас подкрепиха избора на това правителство. Което очевидно не ги брои за живи хора. Няма и намерение да го прави.

“Вестникът”, 23-31 декември 2005г.

Хелзинкски комитет за защита на правата на българите в Сърбия и Черна гора Димитровград

Министерство на просветата и спорта
До министъра лично

Уважаеми господин министър,

През септември миналата година, Културно-информационния център в Босилеград задвижи подписка сред гражданите на Босилеград с която от Министерството на просветата и спорта се иска възпитателно-образователната работа да се провежда на български език както в предучилищните заведения така и в основните и средните училища. До 29. 11. 2005г. същата подписаха 600 наши сънародници, което всякак трябва да се има предвид.

Като неправителствена организация която се занимава с положението на българското национално малцинство в Сърбия, и особено с въпроса за образованието на майчин език, подкрепяме инициативата на КИЦ-а в Босилеград и същевременно изразяваме учудване поради официалното становище на министерството (писмо от 08. 12. 2005г. изпратено до КИЦ-а в Босилеград), че "...не съществуват никакви пречки от следващата учебна година обучението да се провежда на български език, ако се изпълнят условията предвидени със закона", тоест, ако при записването в първи клас на основните училища се запишат най-малко 15 ученици и също толкова в първи клас на средните училища".

Вероятно ви е известно, че през изминалото десетилетие, тоест от 1992г. насам проблемът с образованието на българското малцинство е горещ проблем който през 1995 година допринесе за интернационализация на положението на българското национално малцинство в Сърбия, което не е изключено отново да се случи ако държавата и Министерството на просветата и спорта и по-нататък отказват да задвижат решаването на този проблем. При последното посещение на премиера на Сърбия г-н Воислав Кошунца (18-19. XII. 2005) в София стана дума за проблема с обучението на майчин език в училищата на българското малцинство (поне според отзивите в медиите) и обещанието на премиера "че проблема скоро ще бъде решен" тоест "докато не се отклонят някои технически проблеми".

С оглед на това че се касае за елементарно човешко право на българското малцинство да получи образование на майчин език такова каквото е имало до края на 70-те години на миналия век, бих искала да Ви припомня и някои международни закони и предписания, както и чл. 13. от Закона за защита на правата и свободите на националните малцинства в Югославия (сега СиЧГ), чл. 26 от Универсалната декларация за човешки права, чл. 14 от Рамковата конвенция за защита на малцинствата, както и чл. 1 от Протокол 12 от Европейската Конвенция за защита на основните човешки права и свободи. С последната конвенция се забранява всяка дискриминация по каквато и да е основа каквито са език и национален произход.

Размахване със закона на Милошевич от 1992г., когато авторитетът на българското население бе смазан до най-ниска степен, без право да има и майчин език на българското малцинство което и сега се практикува в основните училища е недопустимо. Недопустимо е и родителите да се определят на кой език искат да се учат техните деца, (когато знаем че повечето от тях по-късно продължават образованието си на българските университети), както е недопустимо за нас като неправителствена организация група от 15 ученици да се изолира от останалите деца от българска народност без предварително подготвени учебен план и програма, учебници и други нужди необходими за качествено провеждане на обучението. Не виждаме причина защо учениците от българското малцинство изкуствено да се разделят помежду си както бяха разделени в началото на 2005/06г., на ония в Босилеград които изучаваха български език 4 часа седмично и на ония в Димитровград които го изучаваха само два часа седмично. И единият и другият брой часове са недостатъчни за усвояване на знания на български език.

Във връзка с това Хелзинкския комитет за защита на правата на българите в СиЧГ иска от Министерството на просветата и спорта на Република Сърбия колкото е възможно по-скоро да се отклонят техническите проблеми свързани с даване на възможност цялото обучение да се провежда на български език в училищата на българското малцинство, съгласно с домашното законодателство и с всички международни закони, конвенции и препоръки. Необходимо е да се има предвид и факта, че 600 граждани на Сърбия искат от Министерството на просветата да даде възможност за образование на български език в община Босилеград. Трябва да се даде същата възможност и на община Димитровград и на части от общините Сурдулица и Бабушница, където също има училища в които учат деца от българска народност. Също искаме българският език да стане майчин език в училищата на българското малцинство и да се прекратят изкуствените разделения по въпроса за езика, както сред учениците и родителите така и сред самият учителски персонал. Закона трябва да бъде еднакъв за всички, както и да се уважава волята и на ония принадлежащи към българското малцинство които искат от държавата да им даде възможност за обучение на майчин език. В противен случай ще бъдем принудени да поискаме помощ от Съвета на Европа и останалите международни институции.

С уважение,

Зденка Тодорова

Председателка на Хелзинкски комитет за защита на правата на българите.

Какво става в България?

България има нужда от ново възраждане

Интервю с поета Румен Леонидов за национализма

- Г-н Леонидов, напоследък интересът към национализма като понятие и идеология се засили у нас. Как си обяснявате този феномен?

Национализмът е инстинкт за самосъхранение. Униженията и оскърбленията върху нацията, които наложиха левите и десните “преходни” правителства, липсата им на всякакво национално достойнство, национална чест и съпричастност към националното единение, извади на първи план идеологията на активния патриотизъм, който е по-жизнеспособен от размитите леви и десни идеи, които у нас са приватизирани и корумпирани в своята същност. През последните 16 години България не е управлявана само от националисти. Изредиха се всички други кабинети – проруски, проевропейски, проамерикански, протурски, само пробългарски управленски екип досега не сме имали.

Голяма част от българското общество е доведено до пълна апатия. Мнозина не ги е еня какво ще стане със страната, каква участ я чака, ако не обсъдим и не приемем ясна и точна национална доктрина. Нацията гледа да оцелее физически, да живее по моделите на телевизионните сериали, втрещена в материалното си благополучие, масово оглушава, затъпява, развива робска психика. С една дума – върнахме се много назад като национално самосъзнание. Младите не чувстват и нямат никакво национално самочувствие, защото го измерват през стомаха си, битовата мизерия, а не през духа си и духовните ценности.

България има нужда от нов културен, политически, социален, икономически, просветен и възпитателен проект, от ново Възраждане, от ново будителство. От нова национална идея, от нов Храм, от нов Празник.

Всеобщия разпад на държавността води до разпад на националния морал, а оттук и до разпад и изчезване на нацията. Това не са патриархални вайканици, постсоциалистически паники или нови страхови неврози. Социалната религия на българския осъзнат патриотизъм има историческа задача да върне страната и народа ни към тяхната културна и цивилизационна мисия.

- Можем ли да дадем точно научно определение на съвременния национализъм?

Научните определения са част от проблема. За съжаление, онази част от научния ни елит, който е наясно със същността и функциите на градивния, прагматичния, хуманния национализъм, не иска да участва в политиката. И да го приложи на практика. Имаме много светли умове, истински духовни наставници, чиито кабинетни навици и битов уют са ги приковали към житейската им инерция. Те отлично се справят с интелигентните аудитории, но извън тях, извън своята академичност, са неприложими и непохватни пред преобладаващата избирателна биомаса. Не ги съдя, трудно е да слезеш да равнището на нищия, който не разбира що е дух, духовност, мисия, доблест, чест и прочие. Но тези хора трябва да създадат мощен мозъчен тръст, който да подлага на мозъчна атака цялото общество – от последния простак до първия политик. На народа не трябва да се говори само научно, а да му се дават освен идеи и примери за тяхната реализация.

- Известно е, че съществуват две алтернативни форми на национализма – градивен и агресивен. На коя от тях сте привърженик?

Винаги съм изповядвал съзидателния национализъм. Без етнически нетърпимости, религиозни омрази, расови предразсъдъци. Всеки човек е частица от Бога, от вселената, от Природата. Християнската ми вяра не ми позволява да мразя, да ненавиждам, да желая някому зло. Затова съм написал в едно стихотворение: “Завиждам на животните, които убиват само при самозащита!” В същото време не мога да гледам как нацията ми агонизира, как се топи, как чудесно се адаптира към

масовото и колективно изпростяване. Затова когато говорим за циганизацията ни, имам точно това предвид – средната ни класа изпадна в по-долна позиция, където вече не може да се говори въобще за някаква класа, третото качество като интелект и образование, което ни управлява, моделира и размножава трето качество и избиратели. Всъщност, ако изключим онази част от интелигенцията, част, от която е силно упоена от привидната модерност на Стария свят и не вижда задаващия се залез на Новия Рим, духовните националисти у нас са най-онеправданото малцинство. Защото присъствието им буди тревога и пали паметта, а не приспива и приглася на случващото се социално и нравствено национално бедствие.

- Как оценявате появата на партията “Атака” и може ли да се гледа на нея като на сериозна политическа сила?

Партия “Атака” не се появи, а я появиха. Това е стратегически проект, задействан от преди три години, когато Волен, от отрицател на национализма, се превърна в православен фундаменталист, в новия проповедник на руските комплекси и геointереси. Затова първо мина през агресивния антисемитизъм, после през антитурското говорене и антициганските си речетативи. Човек, който ръкомаха докато говори като Ленин и Хитлер едновременно, който крещи като улав по митингите, е или откачалка, или навита механична играчка. Но Волен си изигра брилянтно картите – окарикатури за пореден път идеята за модерния национализъм като го оприличи на неонацизъм, на примитивен расизъм, на програмиран неокомунизъм.

- Какво всъщност проповядва или предлага Волен Сидеров?

Сидеров нищо не предлага, а само отрича. Ние казваме, че народните ни недостатъци и характерни за нацията ни недостатъци са нашите врагове, а той сочи с пръст за най-големите врагове на населението българските цигани и турци, които изяждали българщината. Но за българщината трябва да се грижим ние, българите, а ако не милеем всички за нея, всеки, който поиска може да се възползва от собственото ни безхаберие. Така че проблемът за бъдещето на българщината е проблем първо на нас, българите. И сетне на останалите етноси от нашата нация.

- Как оценявате неговите заклинания към ДПС и Доган?

Ние сме категорично срещу доганизацията на страната ни, но за да надвиеш в политиката, в икономиката, в далаверите, в стратегията и тактиката философа-птица не става само с голи ръце и нагорещени думи и телевизионни локуми. Първо, за да надвиеш Доган трябва да си по-образован, по-умен и по-хитър от него. (Все неща, които липсват на вожда Волен.) Да бъдеш дори по-вероломен от неговата османска същност, с привкус на имперски манталитет, подхранвана от цял щаб мислещи, а не болни мозъци.

- Можем ли да разглеждаме Волен Сидеров като модерен националист?

Волен е псевдонационалист, примитивен и страхлив провокатор, след който тръгнаха хиляди жадни за реванш люде: заради излъганите си надежди, заради проваления си финал на живота, заради желанието за мъст, която жадуват към всички досегашни партийни величия, заради разграбването на народното стопанство. Големият християнин и православен функционер Сидеров стана вожда на омразата, на етническата нетърпимост, на религиозната нетолерантност и дори на Божието възмездие.

- Как оценявате поведението на Волен Сидеров в парламента?

Всъщност той е посредствен палячо, смешник, който се прави на страшен, кадесарски папагал, повтарящ известните на всички начетени хора истини. А в парламента не знае какво да прави, освен впечатление.

На кого може да се уповава българинът днес – освен на твърдата ръка и патриотизма?

- Има ли все пак политическа сила, която да е алтернатива на сега съществуващите политически партии?

Успешната проява на всяка политическа партия, която да е алтернатива на статуквото зависи от едни и същи сценаристи. Понеже сме свикнали някой друг да мисли вместо нас, мнозина си въобразяват, че проявата и успехът на “Атака” е плод на чиста проба спонтанно народно недоволство. Не е вярно. Просто този път хората, които доведоха царя на власт, решиха да сменят тактиката. И вместо да наливат огромни пари за масови мероприятия, билбордове, медийни изяви, тихомълком си наеха една частна кабеларка и я тикнаха в лицето на българския народ.

- С каква цел бе създадена формацията “Атака”?

“Атака” имаше две-три задачи – да попречи на червените да получат достатъчно мнозинство, да попречат на президента Първанов за втория мандат, да се отложи влизането ни в ЕС. И за целта пунаха близкия до масите по своята неграмотност Сидеров за да откъсне цялото недоволство на комунистите от БСП, да обедини енергията на жадните за мъст неудачници, да събере под едно знаме всички и всякакви не докрай реализирани в духовен и материален аспект нещастници, на които винаги и единствено хората около тях са им виновни за собствените им житейски неуспехи. Този тип масовка лесно се манипулира, лесно се заблуждава, но която и лесно се изтървава.

- Напоследък д-р Божидар Димитров, Минчо Минчев и Румен Воденичаров навсякъде се афишират за “леви националисти”. Може ли да се говори “леви и десни националисти”?

Няма ляв и десен национализъм. Левият национализъм на Минчо Минчев е хуманизиран неокомунизъм, антиглобализъм и панславизъм. Затова и се подписа под десетте точки на Минчо Христов, млад и симпатичен политолог, който си постави за цел да вдигне на оръжие всички недоволни от БСП хора с комунистическо възпитание. И успя. Но без телевизионния рупор на Сидеров, което в други телевизии струва страшно много пари, нито някой щеше да чуе за вестник “Нова Зора”, нито “Защита” щеше да се озове с няколко души в парламента. И аз съм русофоб, но да заявиш публично, че като ляв националист искаш да обърнеш вектора на България на Изток е нелепо, неграмотно и тъпо. Най-малкото е политическа простотия. България трябва да се интегрира с Европа, за да не бъде отново изолирана. Тя има крещяща нужда от модернизация, от това да се раздели завинаги с ориенталските си нагласи и практики. Да обърнеш днес вектора към Русия, която си има своите страшни проблеми като велика и голяма страна, е все едно да мечтаеш да превърнеш България в нова Беларус. Но Минчев е прав – в политиката само чрез подобни откровения можеш да разчиташ на тълпата от реваншисти, които не правят разлика между личната драма си драма и драмата на България. И гледат на света през слепите си очички на агресивния нацизъм.

- Какво е мястото на модерния градивен национализъм във съвременната цивилизация и по-точно у нас?

Нашето общество не познава идеологията на национализма. У нас продажните кадри от бившата ДС не искат нищо друго, освен да съхранят икономическите си и политическите постижения, които си спечелиха по време на прехода. На тях не им е изгоден истинският, автентичният национализъм, защото неговите цели са високите закони на хуманността, на одухотвореността, на исконните наистина велики ценности на българския род.

- Какво ви е отношението към българската национална доктрина, разработена от Научния център за българска национална стратегия?

Българската национална доктрина трябва да бъде обществено обсъдена, внесена в бъдещия български парламент и приета след публични дискусии. Едва тогава трябва да заставим да бъде приета и от 40 Народно събрание, което дори и да го стори, ще е формално. Защото политическата върхушка не изпитва интелектуален и творчески респект от българските националисти.

Волен леко ги подразни, а след като усетиха, че е празен откъм съдържание, идеи, интелигентност и духовни висоти, а е само един самотен псевдофашист и комплексирани егоцентрик, ще има (и ги

получи) всички извинения да не гледа сериозно на никакви научни трудове, а да си гледа кефа, работата по луксозното доизживяване на живота и продължаващото първоначално натрупване на капитали. Сякаш някой ще ги остави да се имат за господари в тоя свят на дехуманизация, в който всеки гледа да изяде другия, за да не бъде изяден той. Това не означава, че борбата е обречена – напротив, става все по-трудна, защото трябва да разчитаме на малкото, но силно разпръснати светли български умове, на сродни по манталитет и извисеност люде, които не са агресивни, не са публични, не викат с цяло гърло “циганите на сапун”. Защото се себе уважават и знаят, че който унижава другия, той и мене унижава.

- Как виждате бъдещето на българската нация?

Българската нация има бъдеще. Не всичко е загубено, освен никакви си 20 години. От поведението на автентичните патриоти и от тяхното умение да бъдат алтернатива на псевдонационалистите и бездуховните нихилисти зависи до голяма степен нашето поведение в ЕС. В НАТО. В бъдещата Евразийска общност, в която ще влезем като част от Европа, а не като част от Съветския съюз. Вярвам в бъдещето на майка България, защото тя е изживяла и по-големи неудачи, благодарение на нас, нейните синковци, които не заслужаваме да се наричаме българи. Защо ли ? Знаем си защо. Защото не можем да се освободим от българското си робство. Кое то ни пречи да сме първо нация. И второ, националисти като хората.

- Познавате ли книгата на проф. Григор Велев – “Национализмът” и какво е отношението Ви към нея?

Книгата ми попадна наскоро и съм силно впечатлен от съвпадението между моето мислене и разгледаните безпристрастно научни тези от професора. Изложението е перфектно, подредбата и оформлението – блестящи. Явно авторът е съвестен анализатор, който не се страхува да цитира онова, което другите са казали преди него. Това говори, че проф. Велев е осъществен ерудит и човек и може да му се вярва – всеки пише както диша. И диша – както пише. Хора като него са призвани да бъдат идеолози на модерния градивен национализъм.

Интервюто взе Любомир Захариев
“в-к За Българската нация” 16-31 януари 2206г.

Съобщение на демократическата партия на унгарците от Войводина

Натисци върху унгарците във Войводина
Най-новите тенденции

Председателят на унгарците във Войводина Андраш Агошон със сътрудниците си в Темерин, проведе разговор с представителите на Комисията на Съвета на министрите за инциденти на национална основа.

На въпроса на секретаря на Съвета за национални малцинства на Република Сърбия Петар Ладжевич, Агошон изтъкна:

Демократическата партия на унгарците във Войводина счита, че инцидентите с национален признак са контролирани от властите в Белград. Във всяко място полицията има информации а понякъде и евиденция на отделни хора, дори и групи, които са склонни към такива прояви. Имайки предвид всичките обществени обстоятелства, тези хора и групи винаги имат готовност за изстъпления. Интензивността на инцидентите и формата на проявите зависят от толерантността на надлежните органи.

Съществуването на инциденти на национална основа, които сега са по-малко, и други видове натисци на унгарците във Войводина, Демократическата партия на унгарците във Войводина

обяснява с общите настояния на част от политическия елит на политическата сцена в Сърбия да контролира това и другите малцинства с оглед на техните искания за автономия. Формите на натисците са различни. Най-опасен вид натиск е ангажирането на “честните унгарци” на разни длъжности в условията на специфичната малцинствена еднопартийност и без гарантирани места в сръбския парламент. Системата на малцинствените институции която бе създадена в Републиката, не позволява свободен и демократичен избор на базата на политически плурализъм в малцинствената общност, което довежда до откриване на възможности за непосредствено управляване на малцинствената общност съгласно тесните интереси на сръбският политически елит. Въпреки че инцидентите на национална основа са намалели , не са предприемани правни действия за доказване на вината на предишните изпълнители. Застой или липса на разследване в тези предмети вътре в унгарската общност, се разбира като натиск и постоянна възможност тия инциденти да се повторят.

Унгарците във Войводина и по-нататък са фрустрирани поради драконовите наказания за нарушителите унгарци от една страна, и равнодушното отношение на властта когато се касае за сръбски извършители. Случаят с унгарските нарушители в Темерин представлява силен психологически натиск на унгарците във Войводина. Този случай особено поколебава тяхната вяра в сръбската правова държава. Диференцирано прилагане на закона не само в този случай, но примерно и в областта на финансовата дисциплина, представлява доказателство, че унгарците в Сърбия са само второкласни граждани.

Унгарците във Войводина доживяват като своевиден натиск и случаите на задвижени следствия в които унгарците се обвиняват за корупция од страна на прокурори унгарци.

Не става дума за съпротива срещу борбата против корупцията. Напротив, за най-новите събития в тази област има само позитивни отзиви при унгарците. Проблемът е там, че от страна на прокурора делата не подължават и не преминават в съдопроизводство.

От това състояние произлизат две последици. Създава се впечатление, че не се касае за борба срещу корупцията, а за политически стълкновения в самата малцинствена общност, в които не побеждава правото а оня който има по-добри връзки при сръбските власти. И второ, има и такива които обясняват тази ситуация като резултат от задкулисни политически договори с цел и по такъв начин да се презентира надмощието на сръбските политически фактори.

Изхода не е в задържането на сегашното положение. Нито в кърпенето на институционалният апарат който в основата си е недемократичен.

Демократичната партия на унгарците във Войводина защитава потребността от въвеждане на гарантирани места в парламента, свободни повечепартийни избори както за тия места, така и за поголеми персонални автономии. И донасяне на малцинствен кодекс.

Косово – заплитане или разплитане на балканската история

Ее, Българийо идва деня в който трябва и ти да имаш позиция, да я кажеш гласно и да носиш отговорност за поведението си.

Уважаеми български политици дойде наистина времето на “голямата” политика за която често пъти говорите със самочувствие на хора съучастващи в нея.

Има едно явление – КОСОВО, което ще промени съдбата на балканските народи. В Косово ще ударят камбаните за последния тласък, който ще доразпадне бивша Югославия. КОСОВО, това парещо слово, тази експлозивна смес от албанци и сърби, мюсюлмани и християни, история и реалност, ще узакони една вече необратимо осъществена реалност.

Какво представлява всъщност Косово и защо то е толкова важно за всички близки нам, че и подалечни страни? Ако питате сърбите, за тях това е неотделима историческа сръбска земя в която се е оформил сръбския етнос. За албанците пък това е земята, която те са усвоили векове наред с умножение на рода си, биологична жизненост, трудолюбие и задружност. Ако в далечното минало цялото население там се е състояло от сърби, то сега цялото население се състои от албанци и незначителен брой сърби. Такава е демографската реалност. Със започналия разпад на държавата

Югославия се стигна и до проблема Косово. Каква да бъде неговата съдба, и неговото по-нататъшно съществуване, как да организира живота си неговото население. Ясно беше, че на фона на ставащите промени във федеративната държава положението в областта не можеше да се съхрани такова каквото е и промените са неударжими.

Каква казват сърбите за Косово? То винаги е било неотделима част от сръбството, от нашата история и е ядрото на нашата земя поради което няма да допуснем да бъде отделено от територията ни – казват те. Значи доводите, които изтъкват са единствено исторически. Ако това е решаващо, какво да кажем ние българите, когато по времето на царете: Борис I, Симеон Велики и Иван-Асен II, Белград е бил център на северозападната провинция на царството ни. Та нали именно в Белград са били посрещнати учениците на св. св. Кирил и Методий и българския управител на града ги е препратил в българската столица, където получават най-радушен прием от Борис I и започват своето просветно дело в България. Какво да кажем за това, че при Симеон Велики и Иван-Асен II, България трайно е миела бреговете си на три морета: Адриатическо, Бяло и Черно море. Какво да кажем за това, че дори според Ньойския диктат съседна Гърция е длъжна да ни предостави излаз на Бяло море, нещо, което и досега тя не желае да изпълни. Доводите, които изтъквам са все исторически, но понастоящем те просто не работят и е безумно да изпратим войски подобно на Милошевич, за да си отвоюваме тези стари наши исторически земи. Има още много други неща, които се преплитат с историята и определят крайното и реално състояние на нещата такова каквото е, а не каквото ни се иска да бъде.

Но да се върнем на взривоопасното Косово. През това лято ще стане ясна съдбата на тази толкова спорна област. Ще трябва да се чуе думата на албанци, сърби, българи, гърци, хървати, словенци и разбира се, на Великите сили в лицето на САЩ, Русия и големите европейски страни. Колкото и да бъде слаб нашия глас, все пак той ще прозвучи като част от общия хор. И с този глас много или малко трябва да се съобразяват всички. Защото, НИЕ живеем тук, съвсем близко до Косово, а не примерно в скандинавските държави. Новото статукво ще определя съдбата на народите тук за много години напред. И ето го въпроса, как трябва да се държи България, когато се решава бъдещето на Косово? Да бъде напълно неутрална и само да мълчи! Това е просто невъзможно защото нашето мнение ще бъде изрично потърсено, па било то и само за протокола. Но дори и по Протокол мненията все пак се сбират и накрая се тегли чертата. Сега се чуват гласове сред българските политици, че видете ли, Косово трябва да остане под някаква форма в рамките на Сърбия, пък било то и с много голяма степен на автономия (повече от автономия, по-малко от независимост). Така трябвало да стане, защото сме си съседи със сърбите и затуй трябва да уважим тяхната позиция и интереси им. Нали ще сме съседи векови-веков. Това означава, че приемаме сръбските исторически доводи и запрашаме по дяволите всички други обстоятелства и факти, които са довели сегашната реалност в областта. И всичко това все в името на българо-сръбското добросъседство днес и занапред.

А питам аз, къде остава добросъседството ни с другите балкански народи? При такава евентуална наша позиция как ще живеем по-нататък с Албания, която е също наш съсед макар и не така непосредствено. Ами хърватите дето ядоха попарата на сърбите и ще се произнасят също за Косово, не са ли и те наши балкански съседи?

И второ питане: Не предопределяме ли с такава една наша просръбска позиция съдбата и на другите малцинства в бивша Югославия сред които най-многобройни са унгарците във Войводина и българите в Западните покрайнини? Ако се приеме сръбската позиция за Косово (повече от автономност, по-малко от независимост) няма ли да обречем гореизброените малцинства на окончателна асимилация през следващите десетилетия? Въпиющ пример за това е настоящата яростна сръбска съпротива за въвеждане цялостно обучение на български език в училищата на Западните покрайнини. И то в противоречие на собствената им Конституция! Как да се държим тогава ние, българите, когато ни питат и нас за Косово?

Мисля, че България трябва да изходи от реалностите, а не от историята. Косово е окончателно загубено за Сърбия. Нещо повече, сега е дошъл момента да се каже на Великите Сили явяващи се съдници за съдбата на Косово, че трябва да се престане с **решаване “на парче”** проблемите в бивша Югославия. Явно е дошло време остатъците от Версайлската система да бъдат сложени вкупом на масата за преговори и обсъждани заедно, общо и свързано, защото реалностите са вече други. Унгарците във Войводина отдавна търсят единение със своята родина. Езикът, религията, мисленето им са толкова по-близо до Унгария, че сегашното им положение се явява крайно неестествено. Българите в Западните покрайнини (Босилеградско, Царибродско, Кулско, Трънско)

са географски и икономически тясно свързани с България. И това е разбираемо, защото Босилеград е така да се каже в хинтерланда на Кюстендил, а Цариброд е едва ли не “предградие” – сателит на София. Тези естествени географски и икономически връзки с България предопределят и развитието им. Виждаме почти 100% безработица царяща в Босилеград и Цариброд. Градчетата се явяват далечна периферия на Сърбия те не са привлекателни за инвестиции и развитие на каквото и да било производство. Това ги обрича на обезлюдяване и бягство на младите хора към България /нещо което вече става/ или към вътрешността на Сърбия. Тези селища населени само с българи и намиращи се далече от сръбските пазари дори и да успеят да произведат нещо са неконкурентноспособни на сръбските стоки поради тази си отдалеченост. Ето ги далечните резултати от така “теглената “ чисто стратегическа граница между България и Кралството на СХС преди 85 години.

Знам какво ще ми отговорят българските политици правещи ужим “голямата” политика на България. Чувал съм вече доводите им. Че сега най-важното за страната е членството ни в Европейския съюз, и всичко, което би събудило подозрение и раздражение в големите европейски държави ще попречи на приемането ни в Европа. И още “гениални” доводи, от рода на – “когато всички балкански страни станем членки на Европейския съюз и границите помежду ни станат формални, всички тези проблеми ще да отпаднат от само себе си”. Как може да бъде наречено това мислене: наивност, невежество или предаване националните интереси на България. Уважаеми български политици, когато Гърция стана член на Европейския съюз призна ли правата на многобройното българско малцинство населяващо северните ѝ територии? Иде реч за македонските българи в Егейска Македония и българите в Западна Тракия. Нищо подобно не се случи! Последователната асимилационна политика доведе до почти пълно погърчване на тези наши български сънародници, които и досега се плашат да говорят на български (даже в домовете си), доколкото въобще са го съхранили. Гърция е отсекла категорично, че това са славянизирани елини и толкоз. И Европа си мълчи.

Ако за някои български бизнесмени е по-важно построяването на магистралата Ниш-София от принципната защита на националните български интереси и закрилата на българското малцинство в Сърбия, ако за тези хора е по-важно стоките им безпрепятствено да пътуват по тази магистрала в двете посоки (разбирай бизнеса им да върви), отколкото децата ни в Цариброд и Босилеград да не забравят майчиния си език, то ние просто няма какво да говорим с тях, а трябва направо да се обърнем към Европа за помощ. Тя ще по ще ни разбере, защото се е навоювала и напатила точно заради тези работи (справка: Европейските войни).

Ето защо нека се държим достойно влизайки в Европейския съюз, и поставим, спокойно и обосновано на преговорната маса по Косовския проблем нашата честна позиция за неговото решение. Жалки ще бъдем ако се усмихваме угоднически на Европейските сили, стискайки си същевременно ръцете със сръбите под масата за преговори. Така голяма политика не се прави. Нека свържем една наша принципна позиция с естественото и наложително разглеждане и на всички други остатъчни проблеми от Версайлската система, за да не се събират отново и отново така наречените Велики Сили, за да умиротворяват поредното огнище на напрежение в разпадаща се бивша Югославия.

Д-р Валентин Янев

За горанците или за българите мохамедани на Косово

Те знаят че са българи!

След като се разбра, че на Косово покрай другите етнически общности живеят и българи мохамедани, сръбските медии, всички до един изпаднаха в шок а някои подобно на държавната телевизия и в истерия. Новината, че българите горанци

живеещи в областта Гора и Жепа на Косово, са регистрирали в УМНИК /администрация на умиротворителните сили на Косово/ свое културно-просветно сдружение в областта Гора, стресира сръбското общество най-вече поради факта, че в подължение на 90 години тези българи бяха представяни за "сърби-мюсюлмани" без ни най-малко да се подлага под съмнение тази фалшива сръбска инсинуация.

На базата

на множеството исторически данни можем да видим, че българите на Косово са автохтонно българско население живеещо в областите Гора и Жепа, още от ранното средновековие все до падането на тези земи под турско робство. Днешната област Гора е разделена между Сърбия относно Косово, Албания и Македония. Или между планините Шар, Враца, Кораб и Коритник. В територията на бивша Югославия остава Призренска Гора с 19 села: Рестелица, Крушево, Зли Поток, Брод, Млике, Бока, Диканце, Глобочица, Вранище, Кукаляне, Радеша, Любовища, Лещане, Орчуша, Драгаш, Горни Кръстец, Горно Рапче, Долно Рапче.

В североизточното подножие на Шар планина, обхващащо долината на река Призренска Бистрица, в средното и горното ѝ течение а също и в предпланината на град Призрен се намира областта Жепа. По-големите села там са: Горне Любине, Долне Любине, Горне село, Речане, Ябланица, Любижда, Манастирица, Мушниково, Локвица и др. Общо 48 на брой. От топонимията на селата особено добре проличава българския корен на думите съдържащи в себе си еровата гласна /която няма сръбския език/, наличието на силно палатална фоними *л* и *н*, както и словообразователни фирми на старобългарските съчетания *цър* и *цре* и пр. Според проучванията на руски, немски и български учени, които в края на XIX и началото на XX в. посещават Гора, "населението говорело на чист български език от средномакедонско наречие".

Сръбските учени и историци, заедно с целокупната сръбска пропаганда на Косово, говорят на българите горанци определят като "славянски" или "най-близък до македонските диалекти", но не и като български. Общността им определят като "славянска етническа група извън каквито и да е национални категории". По-възрастните българи своя говор наричат "нашенски", за разлика от по-младото поколение, което откровено подчертава своя български произход. От страна на сръбските власти има опити за внушение, че архаичния български говор запазен сред горанската общност идва от гурбетчийството на мъжете, които като сладкари и бозаджии работили в България, където научили българския език и на който по-късно научили да говорят и техните семейства. Изпуска се от пред вид факта, че този български говор се говори и от онези горанци, които никога не са напускали областта. Даже и сръбското образование, което 87 години продължаваше да насажда сред децата от Гора манипулацията, че те са сърби с мюсюлманско вероизповедание, не е успяло да промени техния архаичен български говор.

Процесът

на ислямизация в областите Гора и Жепа започва през XVI в., но като най-силен се смята края на XVIII – XIX в. Редом с налагането на новата религия, наименованията на местностите си останали почти непроменени което проличава от топонимията на селата: Растелица, Крушево, Вранище, Кукаляне, Лещане, Любоща, Горни Кръстец, Манастирица и др. В резултат на Балканската война /1912/, Косово отхвърля османското владичество и влиза в състава на Сърбия. След Първата световна война областта става част от Кралството на СХС, на територията на която според преброяването на населението от 1921 г. живеят 436 929 жители, от които 280 440 са албанци.

Последните българи християни напускат Гора в периода 1912-1918 г., когато голяма част от тях идват в България където отварят сладкарници и бозаджийници. Предполага

се, че броят на онези българи, които останали да живеят на Косово бил между 25 000-30 000 души. В областта Торбешия в Македония, също живее част от тези, първоначално разделени с административна а сега и с държавна граница българи мохамедани, известни с прозвището си торбеша. Те се свързват пряко или косвено с богомилите, заселили се в тези земи след Хв., подобно на патарените в Босна и кутугерите в Южна Македония. Всички приели исляма по време на засилената ислямизация в тези земи.

За разлика от албанците, турците и босненците-мюсюлмани, които в бивша Югославия имаха статут на национални малцинства, горанците нямаха тази привилегия което ги превърна в плен на сръбската асимилационна пропаганда. Това е една от причините да не се знае точният им брой както на Косово, така и в Сърбия, но и в бившите югорепублики, където живеят и работят като сладкари заедно със своите семейства.

При преброяване на населението от 1991г. като "мюсюлмани" живеещи на територията на Косово се определят 66 189 души. Това са главно българите от Гора и босненците-мюсюлмани. Според доклада за Косово на американската правозащитна организация "Хюмън райтс уоч" /2003г./ "Броят на торбешите /горанците/ на Косово след края на косовската война е между 23 000-25 000 души, но след нападението върху едно торбешко семейство и убийството на един торбеш през февруари 2000г. голяма част от членовете на тази общност е принудена да напусне областта". Според сръбски източници, в момента в Гора са останали да живеят между 9 000 - 10 000 души, сред които има и албанци и турци. Голяма част от горанците и босненците мюсюлмани са напуснали Косово още преди войната на Косово. Прави впечатление, че преди и по време на косовската война, горанците не са били репресирани от сръбските полицейски и паравоенни формирования подобно на албанците. След войната това дава повод на някои по-радикално настроени албански кръгове да си отмъщават. Така че съдбата на българските горанци от Косово никак не е била лесна. Напротив.

В момента

в областта съществуват три регистрирани културно-просветни и политически организации. Едната е "Гражданска инициатива на Гора", която е културно-просветно дружество в което членуват представители на различните етнически общности в областта, но не и българи. Техният председател е и депутат в косовския парламент. Втората организация е Демократическата партия "Ватан", в която членуват главно етническите турци от областта, заемащи по-неутрална позиция в сръбско-албанският диалог. Министър на здравеопазването във временното косовско правителство е от тази организация, както и трима депутати в косовския парламент. И третата, най-новата организация в Гора е българското културно-просветно дружество "Враца" назовано по планината Враца в Македония, където са живеели и живеят българите торбеша. Сръбските власти заподозряха организацията едва ли не в интересчийство с цел за полесно получаване на българско гражданство, което съвсем не така.

В Западните покрайнини

вестта за регистрирането на българско сдружение на горанците от Косово бе посрещнато с огромни симпатии. В Цариброд от 100 години живее многолюдното горанско семейството на Сали Ибрахимов Билали, родом от косовското село Драгаш. На времето той открил първата царибродска сладкарница и бозаджийница, която съществува и до днес. В Босилеград доскоро също са живеели горанци сладкари, които поради икономически причини били принудени да напуснат града заминавайки при роднините си във вътрешността на Сърбия.

Българите в Гора не са никаква екзотична общност, появила се съвсем случайно в началото на ХХI век. Те са част от българската нация пръснала се по света по

исторически и ред други причини към които както българската държава, така и самите българи трябва да проявим съпричатност и да им окажем необходимата подкрепа в борбата им за оцеляване като българи.

Зденка Годорова

Приложение:

1. *Карта на областта Гора, публикувана в книгата "Българите извън България /1878-1945" на автор Йордан Колев*

2. *Снимка на Сали Ибрахимов Билали /с престилката в средата/, Цариброд, 1934 г.*

Македония няма по-добър съюзник от България

Политика на равноотдалеченост, която се опитва да води Скопие, е безсмислена

Македонизмът работи против страната ни, твърди инж. Александър Лепавцов

Александър Лепавцов е роден през 1935г. в Прилеп. Завършил е Строителен институт в Скопие. Автор е на 8 книги и над 100 научни студии в областта на строителството, транспорта и екологията в специализирани научни издания. Министър на строителството в първото правителство на Македония след обявяването на независимостта ѝ в 1991г. Понастоящем се занимава с публицистична дейност.

- Инж. Лепцов, смятате ли, че македонизмът е стабилен фундамент на македонската държавност?

Изграждането на македонската държава е дело на Сталин и Коминтерна. Така беше създадена Народна република Македония в рамките на Югославия. И на Балканите беше потвърдено статуквото от Ньойския договор. Жестокото потъпкване на българските корени на населението в Македония продължи. Македония се разви като държава от полицейско-сърбокомунистичен тип. Последниците са видими и до ден днешен. Така се наложи и македонизмът, жив и сега. Наистина неговата пропаганда постигна известен резултат, но не и цялостен успех.

- Защо?

Защото българският народ и политиките поддържат Република Македония. Те първи я признаха и постоянно защитават на международното поле интересите ѝ. Аз много добре си спомням като министър, че още през 1991г. българското правителство чрез министъра на транспорта г-н Александър Александров позволи доставката 30 000 тона нефта, която спаси тогава пролетната сеитба, а също и трансфер на много стоки, материали и суровини за македонската индустрия. Македония тогава беше затворена по суша от страна на Сърбия, Гърция и Албания. След това се осигури и морски коридор през Бургас, за което пак трябва да благодарим на министъра на транспорта на България. Въпреки тази помощ антибългарската кампания на официално Скопие не е спирала до ден днешен. Ето и в тези дни във водещите вестници бивши партизани и историци нападнаха България, отричайки ѝ приноса за освобождение на Македония през 1944 г. Този факт, и то в момент, когато България последователно подкрепя влизането на Македония в НАТО и в Европейската общност, говори, че се намират все още хора, които искат да помрачат отношенията между двете страни. Ясно е, че България няма никакви претенции към държавата Македония, което не би могло да се каже за останалите ѝ съседи.

- Излиза, че македонизмът работи против Македония?

На практика е така. Щом вече сме създали македонска държава, трябва да ѝ признаем и известно историческо развитие, понеже без хора няма нация, без територия няма държава. Но ние трябва да подчертаем, че нашите корени на днешния македонски народ, на етническите македонци по произход са произлезли от българските корени, произлезли са от Свети-Климентовата и от Кирило-Методиевата култура, която тук в особени размери се развива благодарение на мъдрия политически ход на цар Борис I, който е изпратил тук епископите свети Климент и свети Наум. Ние не можем да преиначаваме българските надписи, от многото фрески в старите черкви, в летописите, в старите книги на така наречената Охридска школа, която произлиза от Преславската литературна школа. Ние не можем да постигнем един македонизъм чрез унищожаване на надгробните плочи на нашите предци, които са надписани на чист български език. Това е просто невъзможно. Във всички музеи в света има толкова много доказателства, че въобще не е възможно да се премахнат българските корени в Македония. И ако сега искаме да направим една македонска нация, ние трябва да се подпрем на своите български корени, на българската култура, на българската история. Така че най-доброто нещо, което може да се случи в полза на младата македонска държава, е изцяло да се опре на дипломатията и икономическата мощ на България, която става все по-голяма.

- Как живеят българите в Македония?

Самоидентифициралите се като българи в Македония, които се преследваха в комунистическа Югославия, и днес живеят в условията на дискомфорт. След 1944г. българската народност бе забранена в Югославия. Фактически и идеята за единен югославски народ беше подкрепяна най-много от сърбите, които успяха да наложат своя сръбски шовинизъм върху всички народи на Югославия. Това ставаше чрез същите методи, употребени срещу македонските българи, които бяха прогонвани и избивани по време на кралска Югославия. Най-добро свидетелство как е ставало това може да се види в книгата на френския журналист Анри Пози. Той е бил военен кореспондент по време на Първата световна война от страна на сърбите. Но ужасен от техните зверства, е написал книгата "Войната се връща". Ужасите, които са описани в тази книга, прилагаха и сърбоманските македонски комунисти, които бяха съвременни еничари – отrekli се от своя народ, отrekli се от своите корени. Те убиваха и своите бащи, сестри и братя. Когато някои интелектуални среди след 1992г. им предложиха национално помирение, те, разбира се, го отхвърлиха, понеже не може да става помирение между огъня и водата. Тук те имаха право. Тези убийства и други престъпления не могат да бъдат оправдани. В паметта на много хора остават нещата така, както са ги преживели техните бащи, братя.

-Смятате ли, че политиката на т.нар. еквилибрия (равноотдалеченост) от всички балкански съседи е най-разумната политика за Македония, и има ли въобще такава политика?

По този проблем аз пръв в Македония, в една моя статия от 16 април 1994г., изказах своето мнение за тази политика. Там казах, че еквилибрията е един предварително пропаднал вариант на непрофесионално водене на дипломатия. Страхът и стерилността на политическата еквилибрия може да продуцират антидемократия. Та нима е възможно да се води държавна международна политика на еквилибрия в сферата на икономиката, пазара, транспорта, телекомуникациите, енергетиката, водното стопанство, земеделието? Или в науката, в здравеопазването, в международните инспекторски служби, в отбраната, в социалната осигуровка. Може ли да има еквилибрия в екологията, водите, въздуха, в спорта, в информациите? Това просто е една голяма глупост.

- Как оценявате политиката на България спрямо Македония?

Вече казах, че България още в началото на съществуването на Република Македония, даде подкрепа за нейното съществуване и възход. Разбира се, че тук може да се направи още много и трябва да се намерят нови политически, икономически, културни, спортни и други дейности, които ще помогнат за по-голяма интеграция на македонските граждани към България. За това има вече официално подписани договори между двете държави и това трябва да бъде въведено в практика. Например

много се говори за Българския културен център в Скопие и други градове в Македония. Слава Богу, най-сетне македонският парламент ратифицира договора за тяхното създаване. Но сега трябва на дело да се осъществи това, което е подписано в договорите. Това е една чудесна идея и очаквам в най-скоро време тя да се осъществи.

- Как виждате бъдещето на Македония и македонската нация?

Според мен има три възможности – Македония да съществува като независима държава, която е подкрепена и от България, като протекторат на Европейския съюз, и като тяло, което е възможно да бъде наново разделено. Този път окончателно. Това, разбира се, е само една вероятност. И дали ще се случи или не, трябва да зависи и от македонския народ.

Виржиния Стоянова
в. “Стандарт”, 7 февруари 2005 год., София

Македонският език – диалект на българския

В новоизлязлата във Франция енциклопедия “Езиците на света” на издателската къща “Робер Лафон” и автор Мишел Малер, македонският език е обявен за диалект на българския.

Реакцията на днешните македонски “патриоти” бе такава, каквато можеше и да се очаква:

- Съветът за македонски език ще поиска от авторите на енциклопедията да промени определението за македонския език.
- Македония щяла да изпрати писмен протест, тъй като смята, че е неприемливо и научно необосновано представянето на македонския език като диалект на българския.
- Македонски дипломати в Париж щели да се срещнат с представители на издателската къща и ще настояват грешката да бъде поправена.

Реакция жалка, смехотворна и достойна за съжаление. Протестираят съратниците и съмишлениците на югославските комунисти-шовинисти, вкарали народите на бивша Югославия в най-отвратителната братоубийствена война в края на ХХ век, в сърцето на Европа. Тези югославски комунисти, които по нареждане на Коминтерна и Москва създадоха тъй наречената македонска нация. Да го припомним отново и отново. Да огласяваме (за кой ли път) резултати от дългогодишна изследователска дейност на историци, учени езиковеди, слависти, между които и **видни сръбски учени**, живели и творили по време, когато налудничавите идеи на сръбокомунизма и интернационализма бяха още непознати, когато тези учени работеха в името на Науката, а не по нареждане на Коминтерна.

На тези учени, обективни, безкористни и непредубедени, даваме отново думата:

Македония и македонците /из труда на проф. Державин “Македония” изд. Д-р Парлапанов, Лайпциг/ - превод от немски.

В модерната наука се налага упорито мнението, че македонските славяни са българи и техният език – българско наречие. Науката държи това свое убеждение на непосредствени наблюдения и изследвания от цяла плеяда пътешественици и учени, посетили Балканския полуостров по различни времена и изследвали езика и нравите на славянското население в Македония.

Вук Караджич

През 1822 година излезе от печат прочутата в историята на славянската наука и просвета книга, написана на сръбски език, на незабравимия Вук Караджич “**Приложение към Санкт-Петербургския сравнителен речник на всички славянски езици, като се вземе специално под внимание българският език**”

С тази си книга Вук Караджич извежда за пръв път забравения от всички български език отново на дневна светлина. Като норма за езика е използвано македонското наречие, а именно разложкото, а като такава за българския език - няколко български песни, които са ми предадени от българи от Разлог. Огромното значение на този факт ни става ясно, като си припомним, че епохата, през която живя и твори Вук Караджич, бе епоха на национално-културно възраждане и подема на националното самосъзнание на сръбския народ.

Показанията на Вук Караджич са ни толкова ценни поради това, тъй като представляват едно историческо свидетелство, което доказва, че при сърбите в началото на XIX век не е съществувало никакво съмнение по отношение на Македония – населението и езика и са били смятани за български.

Иван Раич

През XVIII век (1794 – 1795г) във Виена излиза от печат книгата на сърбина Иван Раич, озаглавена **“История на славянските народи”**. В този труд се посочва като южна граница на Сърбия билото на Шар планина и Македония. Сърбският историк Иван Раич посочва в своята “История” (1794г), че Сърбия се простира на юг до Шар планина и Македония; по негови данни Косово поле граничи с България (стр 194), което означава, че сърбският историк разглежда в края на XVIII век областта Скопие като българска земя. Същите граници показва през 1887 година сърбският професор Карич в неговия импозантен труд “Сърбия” (Белград, 1887г), като основа за определяне на сърбските граници.

Византийската писателка Анна Комнина нарича Скопската област бариерата на Мизия. Българският Цар Константин Тих нарича Скопската област неговата “Долна земя”.

Професор Нидерле

Проф. Нидерле прави един подробен преглед на богатата литература по Македонския въпрос и достига до следното убеждение: “По отношение на езика – казва той, цяла Македония принадлежи към България, а не към Сърбия.

По това време нито гърци, нито сърби са оспорвали този факт. Нито Македония нито Солун са били тогава за гърци и сърби предмет на дискусии. Вместо това културният живот в Македония в периода след седемдесетте години на XIX век е бил много тясно свързан с България. Български училища са съществували тук и по-рано; цяла плеяда народни просветители, както и едни от първите български писатели са се родили и израснали в Македония: отец Паисий, Йоахим Карчовски, Кирил Пейчинович от Тетово, Христати Павлович, архимандрит Анатолий, Ангел Палашев, Райко и Иван Жинзифови, Димитър и Константин Миладинови, основателя на българското училище Неофит Рилски. Първата българска печатница е била открита през 1839 година също в Македония, в Солун.

Професор Григорович

Въз основа на непосредствени наблюдения върху езика, начина на живота и нравите на славянското население на Македония, както и във връзка с наблюденията върху езика на живеещите по река Дунав българи, проф. Григорович определя през 1844г. Македонските славяни като принадлежащи към българския древен етнос.

Легендата, упорито поддържана от сърбите, според която пътешественици и учени са наричали през XIX век въз основа на погрешно разбраното наименование “бугари” македонските българи, се оборва напълно в резултат на доказан сериозен характер на изследванията върху българския език, направени от починалия вече руски славист В. Облак.

Ученият славист **В. Облак**, автор на класическото проучване **“Македонски изследвания: славянски диалекти на южна и северозападна Македония”**, излезли в протоколите от заседанията на Виенската академия на науките през 1896 г. (Философско-исторически клас, том СХХХIV), разглежда македонското наречие като принадлежащо към българския език.

“Голямата заслуга на българския народ се състои не само в това, че той е дал на славянския свят езика на културата и просветата, но и в това, че многоизстрадала България е била прародината на славянската култура. Тук, в България след смъртта на св. Методий, неговите ученици и съратници, начело със св. св. Климент и Наум, прокудени по най-жесток начин от Моравия, намират при цар Борис I най-радушен прием. През годините на прочутия Златен век на цар Симеон син на цар Борис I (IX – X век), под непосредственото съдействие на учениците и съратниците на светите братя, тук разцъфтява първата многообхватна, обширна и съдържателна славянска литература, която за пръв път пренася на славянска земя плодовете на тогавашната византийска култура и стана база за сръбската и руската национални култури. При тях българската национална култура претърпява по-нататъшно развитие и актуализиране.

Що се отнася до България, тук делото на славянските апостоли св.св. Кирил и Методий никогата не беше забравено и никога не загасна. Напротив, независимо от ужасите на робството, родния език и старобългарската литература бяха за българите пътеводна звезда, която ги водеше към тяхното културно възраждане, през което старобългарската литература и език бяха приоритетни.

Ако в Македония на политическите претенции на отделни националисти се противопоставят техните етнографски взаимоотношения, според проф. Нидерле, българите се явяват най-силният елемент в Македония.

П.Н.Милюков

“Когато един сръбски посланик упрекнал граф Игнатиев във вземане на страна в полза на България при формулиране на Санстефанския договор, граф Игнатиев подскочил от стола си, извадил от писалището си цялата документация, използвана при сключване на примирието, разгърнал пред сръбския посланик различни сръбски географски карти и учебници, които недвусмислено доказвали, че териториите отдадени на България никога не са принадлежали на Сърбия. Напротив, това са били винаги изконни български територии”.

Професор Вайганд

През 1898г. Един отличен познавач на Македония, професорът от Лайпцигския университет- Густав Вайганд публикува изследването “ **Националните стремежи на балканските народи**”

“Моето твърдение – казва този учен, - че македонците принадлежат към българския етнос, се потвърждава единодушно от всички пътешественици- изследователи посетили Македония по-рано или в последно време. Чиста измислица са уверенията на сърбите, че наименованието “българи” е било дадено на населението в Македония в по-ново време. През моите пътувания в Македония през 1886, 1889 и 1890 години, срещнах наистина някои българи, които ми казаха (изглежда от симпатия към гърците), че са гърци. Аз обаче не срещнах нито един, който да каже, че е сърбин...

Южно от сръбската граница и Шар планина в Македония, с изключение на емигрантите няма нито един чистокръвен сърбин.”

Написал: ГЕОРГИ ЧАРАКЧИЕВ

П.П.- Бележека на автора: Настоящият материал е изпратен и до издателска къща “Робер Лафон”, Париж, както и до автора на енциклопедията “Езиците на света”-г-н Мишел Малер.

Малцинството трябва да го води националният елит

Националните съвети на малцинствата – критики, дилеми, недоумения

Алекса Шанта

Изненадан съм от това че и унгарците правят паралелен Национален съвет. Не знам дали за това ще използват избори. Вероятно не. Това ще бъде нещо като национален съвет в сянка и то от видни хора. Спомням си какви проблеми имаше в румънския национален съвет и какво стана при русините където направиха нови национални съвети. Сега разбирам че и другите национални съвети са дошли до заключение, че с избирателната система за националните съвети нещо не е наред. Окончателно съм сигурен че електоралната система за избиране на национални съвети не е добра. Има възможности за манипулации с избирателните списъци, става тичане за подписи, знаем колко струва един подпис, каква е надницата за оня който събира подписите... това е манипулация с тия неща.

Това може би е замислено идеалистично. Ако електоралната система мине в новия Закон за малцинствата, това ще бъде лошо, а има признаци, че ще има двойни решения. Унгарците ще бъдат в привилегировано положение, те ще се преборят за директни избори, а ние по-малките малцинства пак ще останем с електоралната система. Това не смее да се случи, а доколкото виждам нещата натам отиват. Главната ставка е тази, че нашите малцинства са разпоредени в селските райони и в тия райони имаме местни чорбаджии които са заинтересирани за тази работа. Това са финансови или политически сили които имат ограничена визия за малцинствата. Местния танцов състав е най-

големият интерес. Всичко останало: надстройка, книги, академия – всичко това не е важно. В техния всекидневен живот това не съществува. Ние лошо се опарихме именно върху тия проблеми.

Какво му е нужно на едно национално малцинство? Трябва да го води националният елит и трябва да се измисли как това да стане. Може би решението е в двудомен съвет който добре препоръча академик Тамаш, но мисля че прекият избор би донесъл много по-добри резултати. Това разбира се е проблем за държавата да прави нови списъци, но това нека тя да си го решава. Заключение е, че изборителната система трябва да се промени. Много важен е въпроса за контрола на работата на националните съвети. Кой контролира как работят националните съвети, дали техните решения са добри, дали парите са добре изразходвани? Днес това никой не прави. Беше замислено това да го правят медиите, но медиите са под властта на националните съвети. Значи и медиите не могат това да правят защото след пренасянето на основателните права върху националните съвети свободата на печата силно спадна надолу. Просто никой не се осмелява да дразни шефа, а шефът – председателя на националния съвет. Как да се реши това? Аз разбирам нуждите на държавата която казва: “това е ваш вестник, вие решавате как да се организирате”. Хайде да се опитаме в тия рамки да намерим някакво решение.

Ние се застъпвахме в управителните съвети да решаваме по принципа 3 + 3 + 3. Мисля че това е едно солидно решение в тези условия. Още по добро решение е държавата да гарантира за медиите във всяко едно отношение. Защото не е нужно медиите да пишат критично за Кошуница и Тадич, това можем да четем и в другите вестници. Но ние трябва да имаме право да говорим критично за нашите институции. Искам да поясня системата 3 + 3 + 3. Трима членове в управителния съвет са от медийната къща, трима са от националния съвет, а трима са публични личности от малцинството които са безспорни и за едните и за другите. Това гарантира сигурност че този редактор може по-свободно да пише, по критично и т.н... Ние доживяхме националните съвети като управление на малцинствата. Те не могат да бъдат такива защото се финансират от бюджета и на нас не ни е нужно такова управление.

Националните съвети трябва да бъдат оня орган който ще се избори за средства от държавата с които да се финансират всички останали нужди на малцинството, а не да се задоволи с получаването на определено количество пари, и после да ги разпределя. Позицията на националните съвети като посредници само усложнява нещата и напразно харчи силите им за разправии вътре в малцинствата. Ние трябва да се изборим в държавата да има фонд за национални малцинства. Нужни са ни съвети на малцинствата на местно равнище и в края на краищата ни е нужно министерство и министър който ще се занимава с проблемите на малцинствата. Ние нямаме това. Без оглед на това че имаме един Расим Ляич, той се занимава с други работи. На нас ни е нужен министър който ще се занимава само с тия неща. Аз ви гарантирам, че никой от нас през последната година не е бил при министър Ляич. Протоколните посещения на Кошуница или Тадич за нас не представляват нищо. На нас ни трябва делови срещи.

Малцинствата трябва да афирмират големи хора – не като национална, а като световна стойност

Проф. Драголюб Живкович

Мисля че още в началото в своите речници трябва да изправим една дума: да говорим за етнически общности, а не за национални малцинства. Думите малцинство и мнозинство автоматично асоциират на правото на мнозинството да управлява с малцинството. Тази дума е произлязла от комунистическият речник и вие не можете да я поправите защото и демокрацията значи владение на мнозинството над малцинството. Аз не съм малцинство затова че съм ром или русин. Аз съм човек и принадлежа към тази етническа общност. Мисля, че трябва да отклоним разговора и никому не позволявайте да говори с вас на това равнище. То само по себе си иницира съвсем друго отношение. Ако самите малцинства от себе си, от своите хора, от своите потенциали немогат да излъчат хора които най-добре ще ги представят, ще се случи личностите които сами по себе си ги представят в разни форуми, със своя подход, всъщност довеждат своята общност в крайно смешно положение. Това се прави в скупщините, в отборите. Националните съвети бяха създадени поради две причини: едната е – огромният натиск на европейската общност те да се създадат, а втората е опита на тази власт да се легитимира като демократична. Никой никога нее поставил работата на националните съвети на стабилни основи за да могат те да изпълняват своята функция. Оттук идват големите проблеми.

Никога не можете да говорите за властта като че ли тя е на сърбите. Това не е точно. Сръбските богаташи не са Карич или Мишкович – тяхното богатство няма нищо общо със сръбската нация. Дори и властта не е сръбска а на Правителството на Сърбия. Трябва да се назоват центрите които не помагат малцинствата. Само Войводина е истинска рамка за националните общности. Войводина е единствената част от сръбската територия която има огромен интерес от развитието на етническите общности. Войводина е единствена част от сръбската територия която има огромен интерес да помогне развитието на малцинствените общности. Стълкновението на Войводина със сръбската власт е именно заради етническите общности. Когато на Войводина бяха съкратени много права които исторически и човешки ѝ принадлежат, тя не може да си върши работата защото има много малко средства и възможности. В самата Войводина е известно, че властта се върши от най-голямата партия в страната. Значи Войводина е обременена от своята вътрешна структура и от властите от Белград.

Аз водя един проект който се прави в рамките на Академията на науките на Войводина за страданията на гражданите на Войводина през Втората световна война. Ще ми бъде много трудно да публикувам тия данни. Ние живяхме върху фалшива история, върху историята на насието и ликвидацията на хора, особено на цивилни граждани. Аз сега имам имената на тия хора, 110 хиляди души които са ликвидирани в периода 1941 – 45г. Под въпрос е дали ще ми дадат да публикувам това.

Трябва да се направи реорганизация, трябва да се подобри живота на хората. Това трябва да се направи със собствени усилия и второ – не виждам защо на някого пречи това че е румънец, македонец. Имаше процеси където се провеждаше и сърбизация и унгаризация. Аз мисля че вече не е това време и не мога да повярвам, че хората се срамуват от това че принадлежат към някоя етническа общност. Мисля че сега хората се водят от други интереси, дали имат или нямат полза от това. Без духовно възраждане на хората в тая страна, особено на малцинствата, няма да има промени. Вие се обръщате към хора които имат предварителна концепция нищо да не дават, но казват – ще видим, има съвети. Те ви дават куп дреболии и казват че ви помагат, а всъщност нищо не ви дават и вие не чувствате това. Това трябва открито да се каже.

В последно време аз изследвах румънската национална общност. Ако всички заедно не се борим за правата на Войводина не можем да се преборим нито за правата на Панчево, Ковин и т.н. Ако не направим това нямаме никакви шансове и всички желания ще ни се размият в мъглата на тнр. голяма политика. Вие в Сърбия имате министър който ни представлява с най-големи вулгарности. Без истинско отглеждане на национални кадри, но не кадри които ще водят борби против другите нации, няма духовно възраждане. Такива хора могат да направят чудеса. Трябва да се афирмират големите хора – художници, писатели но не като национална, а като световна стойност и тогава можете нещо да направите.

Същевременно се учудвам защо националните общности не направиха по-съдържателно сътрудничество с държавите майки и да ги накарат в своите конституции и закони да вземат решения да помагат малцинствата в съседните страни. Когато човек изучи националните общности във Войводина едвам тогава разбира какво е това човешко богатство, колко това е красиво и голямо нещо нещо, колко е важна човешката комуникация защото Европа живее върху това. Това е бъдещето на света, но за това трябва да се работи като направи Скубщината на Войводина където има преводачи. Трябва да се накарат общините да имат една зала в която да се събират хора от различни нации. Тогава когато сърбите започнат да пазят като свое собствено богатство правата на всички национални общности едвам тогава те едвам тогава истински ще защитават сърбите.

Там където съществува комуникация между хората някои проблеми могат да се разгледат от повече страни. Липсата на знание на езика страшно много ограничава хората, особено в науката. Има една известна мисъл според която езикът е къща на битието. Езикът пази човешката същност. Значи ако загубиш това битие ти си загубил своята основа. Ако румънец не знае румънски, той няма да познава румънската цивилизация, няма да знае и същността на румънския народ и как ще комуникира тогава. Нашата огромна грешка е че се превръщаме в имитатори и се убихме да имитираме някои чужди цивилизации. Най-много се предава оня който не познава себе си, който не познава корените си. Най-богат е оня човек който познава своя език и култура и който с това богатство се движи към новите цивилизации.

Драган Марчело

От 1990 година следя правата на малцинствата и в Скубщината на Войводина и Републиканската Скубщина. Националните съвети постигнаха много неща и за две години вече им се очертават контурите. Позитивните опити трябва да се запазят а негативните трябва да се променят и трябва да предложим и в този смисъл трябва да предложим конкретни решения.

Ако погледнем националните малцинства ще видим че те са дисперзионни и това са не само ромите, това са и македонците и румънците а много малко хора виждат това. От друга страна, някои малцинства имат местно самоуправление. Това пак означава други средства за работа на националните малцинства. Ние малцинствата сме като егзотични цветя и европейските емисари идват да ни гледат, всички сме хубави и шарени и всички си отиват. Със Закона за националните малцинства държава искаше да регламентира кой да бъде нейният партньор в разговорите и кой да представлява държавата в отношенията към държавата майка.

При румънците се случи да ни представлява човек който има 4 отделение, а в Румъния се е представлявал като професор. Дали електоралната система е добра или не е – това е отделен въпрос. По закон ние имаме правилата на играта и положителните опити трябва да запазим а негативните да променим, но не само да критикуваме а да търсим по-добри решения. Това е същността. Някои малцинства са по-добре организирани, някои по-зле, някои имат местна власт, някои не, но минимално 50% от интересите ние трябва да имаме. Останалите ще се организират вътре в малцинствата. Когато става дума за разпределяне на средствата до 2002 година, могат на пръсти да се изброят румънските организации които са получили средства от покрайнината. С националните съвети пристигнаха средствата. Не казвам, че това са големи средства, но нашата цел е, ако държавата иска организирано национално малцинство, тя трябва да задели много повече средства за тяхната работа. Трябва да направим кръгла маса на националните малцинства но на определена тема. Вие в съвета задвижихме Отбор за служебно ползване на езика, при македонците задвижихме инициативата да върнем техния език като служебен в община Панчево., значи нещо се движи. Не можем да отречем че нещо е направено в националните съвети. Трябва да предложим нещо което можем заедно да направим. И аз не съм съгласен с електоралния избор на националните съвети, но въпросът е дали изобщо искаме да излезем на избирателните списъци. Тогава ще получим пълна централизация и тогава ще се каже ти румънец, ти си русин,... това ще бъде още по-лошо за националните малцинства.

Изказвания от кръглата маса “Националните общности – между желанията възможностите и действителността” – Панчево 15 септември 2005г.

Документален сборник за българите от Западните покрайнини

Българската историческа наука беше длъжник на българите от Западните покрайнини. Сериозно изостанала в началото на деведесетте години на ХХв., през последните петнадесет години беше направено немалко за изясняването на историческото минало на населението от Босилеградско, Трънско, Царибродско, Видинско и Кулско. Излязоха няколко изследвания (на М. Петров, Т. Мишев, М. Миланов, Т. Димитров и др.), защитиха се дисертации, публикувани са множество статии и научни съобщения, проведоха се редица конференции и сесии. Безспорно за запълване на празнината голямо влияние ще окаже излезлият наскоро том (№ 35) от поредицата на Главно управление на архивите при Министерския съвет на Р. България – “Българите от Западните покрайнини (1878-1975)”. Съставители на документалния сборник са Елена Бугарчева и Людмила Зидарова, като в тяхна помощ е оформена редакционна колегия от централни и регионални архиви – Диана Вачева и Елисавета Димитрова от Централен военен архив – В. Търново, Тодор Димитров от ДА – Кюстендил, Елена Дамянова от ДА – Монтана и Дафина Иванчева от ДА – Перник. Изданието се посвещава “в памет на дългогодишния изследовател на Западните покрайнини – Методи Петров”. Сборникът включва предговор, 432 документа, именен и географски показалец (общо 776 страници). От заглавието проличава хронологическата рамка и географските граници, като съставителите допускат документи и за някои райони от Поморавието. В предговора е направен обзор на документите и са посочени етапите на Западноукраинския въпрос. Без да обособяват отделни раздели, съставителите приемат четири етапа в развитието на района – от Освобождението

до окупацията през 1920г., от окупацията до Освобождението през 1941г., краткия свободен живот 1941-1944г. и периода след повторното връщане на Западните покрайнини в Югославия. Във втората част на предговора са направени уточнения за архиографската обработка на документите. Декларирано е стриктно спазване на методическите изисквания за публикация – всеки документ е придружен от пореден номер, заглавие, данни за мястото на неговото съхранение, необходимите обяснителни и биографични бележки. Въпреки максималното придържане към оригиналния текст, за улеснение на читателите са допуснати пояснения, обособени със съответните знаци, осъвременяване на българския език, превод на документите от френски на български, но са запазени оригиналните текстове на руски и сърбо-хърватски език. Подреждането е в хронологичен ред от 1878 г. до 1975 г.

Документите, включени в етапа от Освобождението до окупацията през 1920 г., показват различни страни от обществения, политически, икономически и културен живот на населението. Свободна България се стреми да изгради работеща администрация, военна и полицейска структура, образователна система, с които да отговори на очакванията на местното българско население за по-добър живот. Обърнато е внимание на първоначалните опити на сърбите да упражнят влияние върху местните българи, като чрез редица мерки затрудняват обработването на двувластните имоти и се стремят да принудят собствениците да емигрират в Сърбия. Използването на икономически механизми има дългосрочна цел тези хора да променят своето национално съзнание. В рапорта на Трънския окръжен управител Александър Цаков до министъра на вътрешните работи проличава този механизъм. Министър-председателят и министър на вътрешните работи ген. Леонид Соболев сезира Министерски съвет за зачестилите опити на Сърбия да пречи на двувластниците: “Тъй като поведението на сръбското правителство в този случай е устремено, както се види, да унижи пред пограничното население нашето правителство и да го покаже безсилно, с цел да въоръжи против него това население и да се възползва за своите интереси, то аз счетох за нужно да внеса на разглеждане в Министерски съвет въпроса, нече ли бъде добре нашето правителство да държи към сръбското същото поведение по пограничния въпрос, което това последното държи към нашето.” – пише той. (с. 31) Агресивното поведение към българите в пограничната зона проличава през войните за национално обединение 1912-1913 и 1915-1918 г. На два пъти сръбски войници проникват и безчинстват в Босилеградско – през 1913 г. и 1917 г. Дългогодишните опити за откъсването на западните български краища и присъединяването им към Сърбия се увенчават с успех след края на Първата световна война. Територия от България, съгласно Ньойския договор, е откъсната и присъединена към новообразуваното Кралство на сърби, хървати и словенци. Тази част от документите показва една покъртителна картина на обречената борба на местните българи срещу решенията на мирната конференция. Публикувани са апели, меморандуми, резолюции, писма, телеграми от населението на Пиротско, Царибродско, Трънско и Босилеградско до представители на Великите сили и до българските държавници и общественици, с които се цели да се преразгледат решенията на конференцията и тези краища да останат в България. Показана е българската политика, както и сръбските опити за окупация преди решенията на международната разграничителна комисия. Тези мъчителни моменти са съпроводени от бежански поток към родината и от склонност към колоборация на някои местни българи.

Извършването на окупацията на Западните покрайнини е съпътствана от вълна от недоволство в българското общество. Започва спонтанно изграждане на бежански дружества в София и провинцията. Този процес продължава през следващите години и вследствие на него са учредени няколко бежански организации, които си поставят за цел да защитават останалия под чужда власт роден край и работят за неговото връщане към България. Документите от периода 1920-1941 г. разкриват още няколко аспекта от историята на българите в Западните покрайнини. Първоначално са положени усилия да се преразгледа натрапената граница, като се покани международната разграничителна комисия в Босилеград и предложението някои райони да се върнат на България. В следствие на огледа на място председателят на комисията и френски делегат, полк. Ордиони, докладва на конференцията в Париж, че връзките с Кюстендил на Босилеградския край са от жизненоважно значение и границата трябва да се премести в близост до старата полоса по източните планински склонове, без да се отнеме нито едно селище в полза на Сърбия. Въпреки тези опити не е постигната промяна в поставената граница и се появяват редица нови проблеми. Документите представят трудностите с прехраната на населението, отново се появява проблемът с двувластните имоти, започва натиск за асимилация на българите от тези краища.

Значителна роля при отстояване на българските интереси започва да играе организираното западнопокраинско движение в България. Създават се нови дружества, организират се митинги, протести, погранични събори, изготвят се резолюции, изложения и позиви. В историческите източници започва да се споменава за революционната организация ВЗРО “Въртоп”, която в края на 1928 г. провежда свой конгрес и е изработен устав. В чл. 1 на устава е записано: “Целта на Организацията е освобождението на поробените Западни български покрайнини и присъединяването им отново към България.” (с. 278) Един от значимите успехи на легалното движение е допускането на Ем. Попдимитров до конгреса на малцинствата в Женева, където той произнася реч пред делегатите за положението в Западните покрайнини. Въпреки че не са пасивни наблюдатели, усилията на емигрантите не може да възпрат задвижената асимилационна машина. Документите представят различни страни от сръбския натиск, придружен с терор и убийства, опит за изличаване на българския спомен и паметници. Така след няколко неуспешни опита през април 1932г. е разрушен поставеният пред Общината паметник на подофицер, убит при защитата на Босилеград през 1913 г. Не са пропуснати и кризите в легалното и в революционното движение. В средите на “Въртоп” се оформят две групи, враждуващи помежду си, едната - ръководена от Иван Гьошев, а другата – от Георги Трендафилов. Те са поставени под наблюдението на българските власти и са установени връзките им с ВМРО на Иван Михайлов. Съществено внимание е обърнато при представянето на ежегодните погранични събори край с. Калотина, с. Стрезимировци и на местността Славчето. От преписката се виждат трудностите, на които е подложено населението от страна на сръбските власти. В края на 30-те г. на XX в. започват да се появяват различни информации за антибългарски и пробългарски настроения сред населението от Западните покрайнини, което говори за частични успехи на асимилационния режим. Повечето проявления на антибългарските настроения се обясняват със стремежа на отделни хора да се включат в политическия и административен апарат на Югославия.

Краткото връщане на Западните покрайнини към България (1941-1944 г.) е период, за който съставителите на сборника подбират документи показващи цялостното развитие на района. Първоначалните емоции отстъпват място на съзидателна работа. От Трънско околийският управител докладва: “Бяхме свидетели на неописуеми сцени израз на неочакваното и така бързо дадено освобождение. Из тези села близки и съседни на околията ми сръбската власт се е държала тиранически и населението е било в едно истинско духовно, политическо и материално робство.” (с. 508). Започва изграждането на административните, съдебни, просветни и културни институции. Значително внимание е обърнато на откриването на български училища и гимназии, а също на здравни служби. Отделено е място за църковното изграждане. Интересен документ е докладът на кмета на Босилеградска община за нейното състояние през 1943 г.: “По народност населението се разпределя така: българи 4 977, цигани 30, руси 3, хървати 2, турци няма.” (с. 590) За изясняване на историческата истина ще послужат и списъците на убитите български редници и офицери, погребани във военното гробище в Цариброд. Проблемът е, че само тези документи, а може би и споменът сред народа, са доказателства, че е имало военно гробище в Цариброд, което сега не съществува. Функционирането на българското управление е съпътствано от прояви на нелегална комунистическа дейност, в резултат на която са създадени комитети на Отечествения фронт. Те завземат властта в Западните покрайнини около 9 септември 1944 г. – факт, показващ, че за комунистите тази област е с български национален характер.

Последните сто страници от сборника са посветени на етапа от 1944 до 1975г. Въпреки че политическите документи говорят красноречиво за близки и приятелски връзки между правителствата на България и Югославия, първият сериозен проблем, пред който се изправят, е свързан с нова бежанска вълна в началото на 1945 г. Опитът бежанците да бъдат спрени не успява. След затопляне на двустранните отношения около срещата в Блед следва период на конфротация, породена от решенията на Коминформбюро за изключването на Югославия от социалистическата общност. Редица партийни функционери от Цариброд и Босилеград бягат в България, последвани от много хора, несъгласни с югославската политика. Започва да се чувства недостиг на учителски кадри: “Преследванията на българското малцинство от Царибродско и Босилеградско се засилва като особено силен е терорът срещу българските учители от тези краища, от които голяма част са изгонени или принудени да напускат Югославия.” – докладват от българското посолство в Белград. (с. 655) Сложните двустранни отношения рефлектират върху положението на малцинството, нерешен е въпросът с двувластните имоти и се забелязва тенденция за първи стъпки към денационализация на българите. Подобряването на отношенията в средата на 50-те години на XX в.

не променя перфидната денационализаторска политика. “Условията, при които е поставено българското малцинство в тези краища обаче са такива, че то се чувства потиснато и онеправдано по всички линии и преследвано, когато изразява чувство на любов към родината. Тези чувства се тълкуват като стремеж за връщане на тези краища към България и открито изразено недоволство към политиката на югославското ръководство.” – отново докладват от посолството. (с. 667). Документите от социалистическия период избилстват от подобни констатации и са неизменна част от докладите на министрите на външните работи Иван Башев и Петър Младенов до българското ръководство. Стремежът на двамата първи български дипломати е да подготвят работеща стратегия за подобряване на положението на малцинството, но без да се оказва натиск върху югославската страна. П. Младенов категорично заявява: “Най важен е фактът, че вече десетилетия, с изключение на периода 1946/48 г., ние почти нищо не правим за запазване на българския елемент в този район. Това се отразява пагубно върху неговото национално съзнание. В това отношение от страна на Румъния, Албания и Унгария се извършва разностранна и системна дейност за запазване на народностното съзнание на техните малцинства, като използват всички възможности, които предоставя дадения им статут на малцинство.”(с. 686) Изработва се обаче една дефанзивна политика, която има за цел да съхрани българската общност в средата на югославската асимилационна машина, а не да развива и укрепва политическия статут на областта. Историческите източници показват сходства с политиката по македонския въпрос, а като цяло изработената схема може да се види в действие и в днешни дни. Особено интересни са докладите, свързани с провеждането на пограничните събори, както и възможностите за лечението и образованието на хора от Западните покрайнини в България. Документите от този период се характеризират изключително с държавен произход, за разлика от предвоенните, където много от източниците са продукт на обществените организации. Българската държава доминира и е единственият фактор, който допуска действия по западнопокраинския въпрос. Това обстоятелство води до скованост и административен подход при провеждане на мероприятията по системата “отгоре - надолу”. Съставителите публикуват няколко неномерирани документа, значението на които не е посочено в предговора и трябва да се гадае, каква цел се преследва с тяхното включване. Ако тръгнем да коментираме подхода при подбора на документи, ще навлезем в суверенното право на изследователя сам да преценява и подбира документите, които желае да публикува. Все пак един пропуск е липсата на споразумението от Блед (1947 г.), което показва отношението на двете съседни държави към западнопокраинския и македонския въпрос. Смущение поражда и горната граница на книгата – 1975 г., но този проблем произтича от факта, че повечето документи след тази година попадат в режим на служебно ползване и не са достъпни за публикуване. Безспорно сборникът “Българите от Западните покрайнини (1878-1975)” е един стойностен и навременен труд, който ще послужи като основа при изработването на цялостна история на населението от този край. А съставителите остава да помислят за подготовката на още един том с нови документи, които да отворят нови страници от българската история в Западните покрайнини.

н.с. Ангел Джонев

Съдбата на Босилеградско през погледа на един български патриот

Павел Григоров Тасков е роден на 26 юни 1911 г. в Кюстендилското село Чудинци. Неговият баща участва в Междусъюзническата война, но е убит от сърбите в боя при с. Злетово, Македония. Настъпват трудни години за малкия Павел. Роднини от селата Горно Тлъмино, Бистър, Ивановци и Горно Уйно осигуряват подслон и прехрана. Най-напред учи в Горно Тлъмино, ала след сръбската окупация на Босилеградско, Павел е принуден да се запише в новооткритото сръбско училище, изправен пред непрестанния страх от душевни и телесни изтезания.

Завършил прогимназиално образование в с. Долно Уйно, постъпва в Кюстендилската гимназия. Заради членуване в Комунистическия младежки съюз е изключен от гимназията. Записва се във Втора Софийска мъжка гимназия, а отнетата по-рано стипендия е възстановена благодарение

застъпничеството на Милан Топлодолски - виден деец на Върховния комитет на Западнопокраинската бежанска организация и активен участник в нелегалната революционна организация "Въртоп". В София П. Тасков завършва средното си образование.

Следва право в Софийския университет "Св. Климент Охридски" и през 1938 г. завършва четиригодишния курс на обучение. Като студент е член и секретар на Босилеградското бежанско дружество. В продължение на две години е стажант в Кюстендилския областен съд. От 1 декември 1941 г. е адвокат в новоосвободения Босилеград, където освен служебните си задължения, се включва активно в комунистическото движение. Секретар е на Околийския комитет на Отечествения фронт, а след 9 септември 1944 г. е избран за Околийски управител на Босилеградска околия. Няколко месеца след присъединяването на този български край отново към Югославия / 5 октомври 1944 г./, П. Тасков окончателно напуска Босилеград. От 1 март се установява да живее в гр. Кюстендил и близо тридесет години е адвокат. Избран е за председател на Адвокатския съвет, негова е заслугата за изграждането на новата съдебна палата в града. От 1 юни 1974 г. е пенсионер. В Кюстендил членува и оглавява Ловното и Туристическото дружества. Основател и пръв председател е на Клуба на пенсионерите.

Не по-малко внимание заслужават неговите постижения като изследовател на местната история. Специално място заемат проучванията за Босилеградско в периода 1941-1945 г. Автор е на "Кюстендилската адвокатура през тоталитарната система", кратко изследване за родното си село Чудинци, както и на редица стихотворения и статии, намерили място във вестниците "Синева" и "Пауталия".

Завършва земния си път на 8 март 1999 г. в гр. Кюстендил.

Това са основните моменти от живота и дейността на Павел Григоров Тасков. Като Околийски управител на Босилеградска околия, нему историческата съдба отрежда да бъде едновременно участник и свидетел на драматични и съдбоносни събития от недалечното минало на този къс от родината, за съжаление слабо познато на мнозинството от днешните българци.

Именно към събитията, разиграли се в Босилеградско в периода септември-октомври 1944 г., искаме да насочим вниманието на нашата общественост.

На 9 септември 1944 г., в България е извършена политическа промяна. Свалено е правителството на Константин Муравиев и на власт идва лявата политическа коалиция, известна като Отечествен фронт. В нея влизат Българската работническа партия, БЗНС / "Александър Стамболийски" /, Политическият кръг "Звено", Българската работническа социалдемократическа партия и групата независими интелектуалци. Доминираща роля в тази коалиция заема Българската работническа партия (комунисти). Това се дължи на редица причини: управляваща политическа сила, съхранена организационна структура от нелегалния период, разработена политическа програма, подкрепа от съветските управляващи среди / България е оставена в съветската зона на влияние/ и т.н.

Ролята на политическа и обществена опора на властта по местта започват да играят Комитетите на Отечествения фронт. Под тяхно ръководство се установява новият порядък в страната и се извършва персонална промяна в околийските управления и обществените управи.

От известните ни 11 протокола на Околийския комитет на Отечествения фронт в Босилеград, добиваме ясна представа за извършените в периода 10-24 септември 1944 г. структурни и административно-кадрови преобразувания.

Какво научаваме от протоколите?

9 септември 1944 г. заварва Босилеград с образуваната отечественофронтowska организация в следния състав: Крум Байтошев /директор на гимназията в Босилеград/ - председател (БЗНС "Александър Стамболийски"), Павел Тасков /адвокат в града/ - секретар (Работническа партия); членове: Сотир Хлебаров ("Звено"), Васил Топалов (независим), Любен Йорданов (Работническа партия). В следващите дни към комитета са присъединени нови лица: Васко Апостолов (Работническа партия), Асен Димитров (независим), Милачко Костадинов (Работническа партия), Христо Кремиковски (БЗНС "Александър Стамболийски"), Димитър Костадинов (независим), Симеон Иванов (БЗНС "Александър Стамболийски").

На 10 септември 1944 г., след проведено заседание на комитета на Отечествения фронт, за Околийски управител на Босилеградска околия е избран Павел Григоров Тасков, който поема управлението от досегашния управител на околията Михаил Бекяров.

Едно от първите начинания на местната отечественофронтowska управа е учредяването на Партийна организация, за секретар на която е избран Милачко Костадинов от с. Радичевци. Следващата стъпка е направена с образуването на Комитети на Отечествения фронт във всички села на околията

и избор на административен персонал в общините: кметове и секретар-бирници.Одобрени са следните предложения:

- ИЗВОРСКА ОБЩИНА: Асен Стефанов - кмет, Борис Митрев - секретар-бирник;
- ДРАГОЙЧИНСКА ОБЩИНА: Евтим Трайков - кмет, Гоне Трайков - секретар-бирник;
- БОЖИЧКА ОБЩИНА: Славчо Янков - кмет, Кръсто Стойнев - секретар-бирник;
- ЛИСИНСКА ОБЩИНА: Крум Маринков - кмет, Александър Бумбаров - секретар-бирник;
- ЛЮБАТСКА ОБЩИНА: Евстрати Илиев - кмет, Кирил Анастасов - секретар-бирник;
- БРЕСТНИЧКА ОБЩИНА: Стоян велинов - кмет, Крум Батов - секретар-бирник;
- БИСТЪРСКА ОБЩИНА: Асен Стефанов - кмет, Крум Милков - секретар-бирник;

На 20 септември, след съвместно заседание на Околийския и Общинския комитети на Отечествения фронт, за кмет на Босилеград е избран Асен Димитров, родом от с. Извор, а за секретар-бирник - Кръсто Христов.

На последното си съвместно заседание от 24 септември, Околийския и Общинския комитети вземат решение за отстраняване от длъжност на дотогавашния кмет Авксенти Николов и повечето служители от общинското управление, пощенската станция, агрономството, лес-ничейството и т.н. Тревожните слухове за присъединяването на Босилеградско отново към Югославия и възстановяването на границите отпреди войната, ангажират изцяло вниманието на местните управляващи среди.

Нарастващото безпокойство сред населението отвежда Павел Тасков в София, където на 16 септември 1944 г. провежда разговор с Организационния секретар на Българската работническа партия (комунисти) Трайчо Костов във връзка с наболелия въпрос: “Ходихме трима: аз, Васил Топалов и Атанас Тасев /Тасе/. Искахме Босилеградско да си остане към България, защото сърбите настояваха да го присъединят към Югославия. Костов ни прие много любезно и ни обясни, че ние строим нов живот и че граници между България и Юго-славия няма да има. Вече няма да се върви против волята на народа. Народа сам ще определи къде иска да бъде. Останахме много доволни от приема и окуражителните думи на Трайчо Костов. Разделихме се . Беше вече доста късно”- четем в спомените на Околийския управител на Босилеградска околия.

В същия дух на оптимизъм протича и втората среща между тях, десетина дни по-късно, на която един от първите хора в страната отново изразява увереност в благоприятния развой на събитията.

Съдбата на този български край е определена по време на личните разговори на Георги Димитров с Йосип Броз Тито, проведени на 25 и 27 септември същата година в Москва, на които е обсъден въпроса за участието на български войскове части на югославска територия в съвместни военни действия с частите на съветската и югославската армии срещу Германия.

Съгласно постигнатата договореност, България трябва да предаде административните функции в Цариградско и Босилеградско на югославските власти, както и да възстанови границите от 1941 г. Предвидено е българската администрация в Западните покрайнини да се замени с избрани от населението “народоосвободителни отбори”, които да се подчиняват на Югославския национален комитет.

“Съкрушен се виждам за Босилеград. В Кюстендил ме чакат група босилеградчани и с нетърпение чакат да им съобща новината. Когато им казах нередостната новина всички останаха с насълзени очи” - тъжно отбелязва Павел Тасков, научавайки след поредната си среща с Трайчо Костов трагичната вест за бъдещето на Западното българско крайще.

На 5 октомври 1944 г.официално е провъзгласено новоприсъединяването на Босилеградско към Югославия. В града е настанена група на сръбския Отдел за защита на нацията.

Страха и безпокойството на населението през тези дни са придружени с паническо бягство към България: “Народа започна масово да бяга. Виждах покъртителни картини. При силен есенен дъжд, студ и кал малки деца, сложени в каци и натоварени във волски коли, напускат родните си огнища и бягат за България” - с трудно преодолима мъка си спомня Павел Тасков.

Шумно прокламираните изявления за “дружба и братство” между управляващите среди от двете страни, уверенията че преминаването на Босилеградско към Югославия и прокараната граница са “формалност”, губели почва сред местното население. Бягството от родните домове придобивало все по-големи размери.

“Край! Босилеградското население беше излъгано не само от нас местните управници, но и от отговорни ръководители на Югославия и България. Започнаха подигравателно да се шегуват: “Все крещите - Долу границата! Ето ви я долу на Бранковска река. Трябваше да викате - Горещта граница! Та да остане горе на Бясна кобила. Вие я докарайте долу, а ние ще патим!”

От тези редове прозира драматизма, болката и отчаянието у сънародниците ни от това късче българска земя. Написаното тук е желание да припомним на обществеността тяхната незавидна съдба, но и потребност да проследим един достойно извървян жизнен път!

Костадин Николов

Бил ли е Васил Левски в село Извор, Босилеградско?

Има ли нещо вярно в легендата която все още се преразказва в Босилеградския край, че Васил Левски е идвал в село Извор, и разочарован от посрещането, е казал думите: “от лайно пита и от изворец комита не става”? Историците са категорични, че за такова нещо няма запазени документи. И все пак... В редакцията на “Бюлетина” постъпи писмо от Светла Попдимитрова, дъщеря на Емануил Попдимитров, която твърди че това е вярно.

“По разказа на Райна Попдимитрова – дъщеря на свещеник Димитър Попзахариев и сестра на Емануил Попдимитров, тя е запомнила от баща си Димитър Попзахариев, а тя от своя страна е разказала на дъщеря си Вера Тасева, сега на 87г., живееща в София, следното:

Васил Левски през 1872г., няколко месеца или дни преди турските заповеди да го арестуват е посетил с. Извор, Босилеградско, близо до с. Груинци. На сутринта той казал, че искал да се глави за учител в с. Извор и събрал учителите и учениците от околните села. Но целта на Васил Левски всъщност е била да образува революционен комитет. През нощта в черквата на с. Извор “Света Троица”, се събрали младежи и някои от първенците на селото и пред библията младият свещеник Димитър Попзахариев и Васил Левски се прекръстили и дали обет да се борят за свободата. Васил Левски преспал в къщата на свещеник Димитър Попзахариев в с. Груинци. На сутринта Васил Левски не се явил пред учениците и заминал в неизвестна посока, вероятно към Самоков.

Данчо Николов във в. “Шоплука” бр. 66 от 1870 пише следното: “Аз си спомням разговора с Димитър Попзахариев, за пребиваването на Васил Левски в с. Извор, Босилеградско, близо до с. Груинци. Вера Тасева притежава това писмо, чието ксерокопие ви изпращаме.

В народната библиотека търсих в азбучника такъв вестник “Шоплука”, но не се намира. Вероятно е от местно значение и трябва да се търси в Елин Пелинско.

С уважение,

Светла Попдимитрова

Босилеградско на злокобната дата 15 май 1917 година

Тодор Димитров

В Бюлетина на Културно-информационния център “Цариброд”- клон Босилеград, № 31, април 2003 г. бе поместен материала “В Босилеград на 15 май 1917 година”. В него чрез записките в летописната книга на Босилеградската прогимназия от тогавашния ѝ директор П. Н. Сираков са поднесени на тамошната общественост, а и не само на нея потресаващи факти от сръбските злодейства. И тогава и днес възмущение, гняв и сълзи задушват човека само при мисълта за злодеянията сторени от така наречените наши братя.

Повод да се върна отново към тази злокобна дата е поредното доказателство, публикувано в наскоро отпечатания документален сборник “Българите от Западните покрайнини (1878-1975)”. Сборникът е

с № 35 от поредицата на Главно управление на архивите при Министерския съвет на Република България “Архивите говорят”. Водещи съставители на изданието са Елена Бугарчева и Людмила Зидарова с участието на специалисти от Централния военен архив и архивите в градовете Кюстендил, Монтана и Перник.

Няма да коментирам самия документ. Той е още едно красноречиво свидетелство за престъпния акт отпреди 89 години. При препубликуването му използвам дословно текста от сборника. Доуточнявам и изписвам правилното наименование само на два географски обекта – Стръмна, а не Стръвна и Колчина Гарина вместо Колчина Гариша, както са отбелязани там. На централното селище оставам тогавашното име Босилеград.

Преди да зачетем редовете на документа, нека ми бъде позволено да споделя няколко мисли, които вълнуват не само мен. Защо този български край е оставен без въоръжена защита? Къде са местните органи на властта? Не е ли било възможно в общинските центрове и в отделните селища да се създадат въоръжени ядра? Нищо, че основната част от мъжкото население е призовано в редовете на Българската армия, но извън нея остават по различни причини годни мъже, способни при първия повик да грабнат оръжие. Не са организирани и наблюдателни пунктове на възлови места, както в случая е върха Патерица. Липсва и тревожния камбанен зов за опасност от местните църкви. Скъпо струваща нехайност, да не кажа престъпност, довела до невинни жертви, включително деца, опожарявания, опустошения и грабежи на сгради и имуществва, добити с кървава пот и лишения.

Не е уточнена бройката и имената на всички жертви. В посочената, в началото моя публикация са 35. В сега предлагания документ са дадени три имена, сред които един италианец, а числото на убитите 32-ма възрастни и 2 деца живи изгорени. Но като сумирам жертвите в посочените селища те възлизат на 37. Освен това в с. Горна Любата са задържани и заклани като добитък по-заможните селяни. Значи избитите са повече от визираните цифри – 34, 35 и 37, както гласят източниците и едва ли някога ще се уточнят. Също и за имената. Към посочените в документа добавям още няколко, открити от мен в запазените смъртни актове на Босилеградско от тази година. А те са: Стоян Гергинов – 73 годишен, земеделец; Цветко Миладинов – 70 годишен, земеделец; Никола Стойменов – дете на 11 години; Митро Пейчов – 70 годишен, земеделец. И четирмата са от Босилеград. Йордан Василков – 22 годишен, земеделец, от с. Църнощица, убит в местността “Обереки”. А сега нека оставим фактите сами да говорят във въпросния документ, включен в сборника под № 63:

РАПОРТ ОТ НАЧАЛНИКА НА ПЛАНИНСКАТА ДИВИЗИЯ В КЮСТЕНДИЛ ОТНОСНО СЪБИТИЯТА ПРЕЗ МАЙ 1917Г. В БОСИЛЕГРАДСКО

Кюстендил, 15 февруари 1919 г.

Препис

Щаб на Планинската дивизия

Част строева

№ 451

До Министерството на войната – Щаб на Армията

На № 1206. Донасям, че по нападението на Босилеградския край през м. май 1917 год. Се събраха следните сведения:

На 15-и май (2 май стар стил) 1917г. една сръбска чета, в състав 200 човека под войводството на сръбския поручик Коста Иванович, е минала сръбско-българската граница, между върха Патерица и Стръмна и по долината на р. Суха Любата се отправила за с. Горна Любата. Преди да стигне до центъра на последното село, което е пръснато на махали, отдалечени цели километри една от друга, част от четата се втурнала в махалата Колчина Гарина и убила 3 души. Другата част (по-голямата) влязла в центъра на селото и потърсила по-заможните селяни, които, след като ограбила, изклала. Селяните не са могли да избягат, защото предните части на четата били облечени в българска войнишка униформа, тъй че с нищо не е можало да се разбере, че това е разбойническа чета. Освен това, тя тъй бърше вършела нападенията си и тъй добре се охранявала, че никой не е можал да избяга по пътя за с. Долна Любата; на това село не е можало да се съобщи да избяга или да вземе мерки за отбиване на нападението.

И тъй четата безшумно влязла в 9ч. преди пладне в с. Долна Любата. Преди да влезе в селото на около ½ километър от него четата е срещнала италианеца Алфредо Морини, надзирател на мината “Благодат” и го заклала като овца, като го обрала до стотинка.

Четата, облечена в българска войнишка униформа, караща други четници в сръбска войнишка и народна форма влязла в селото до къщата на народния учител Стою Попов. Жената на последния първа видяла четниците, обаче, помислила че това са пленени сърби, които са конвоирани от наши войници. Тя казала на мъжа си и последният излязъл да ги види и попита какви са. В този момент един от четниците слязъл от коня си и попитал учителя: “Ти какъв си?” – “Аз съм учител тук”. Веднага след това разбойника забил ножа в гърдите на нещастния учител, който след 5-6 минути издъхнал.

Другата част от конните четници (до тук на коне са били около 50-60 души) заобиколили отвсякъде селото и не допуснали никой да отиде до Босилеград.

Третата част – главното ядро – тръгнала да убива и плячкосва из къщите. След като разграбила всичко, което е можала да носи, останалото в къщите, като масло, сирене, брашно и пр. е унищожавала. Общинското управление е било блокирано от 20-30 души и там са били пленени общинският кмет, секретар-бирникът и държавният берник. За един час от селото са били откраднати и повредени всички домакински принадлежности и заклани 21 човека.

Към 10 часът преди пладне четата се отправила за Босилеград, отдалечен 14 километра от с. Долна Любата; от последното и по пътя за Босилеград се е снабдила с коне и цялата чета се обърнала на конна част. Така четата продължила пътя си за Босилеград като е водила със себе си пленените кмет и бирници. Там, където в Любатската река се влива Църноошичката, четата задигнала още няколко коня, между които и тоя на Църноошичкия общински кмет. Последният успял да избяга и в последствие с 11 души въоръжени селяни, с които към 5 ч. след пладне е открил огън по беснеющата в Босилеград чета и по този начин спасил няколко къщи на това село от пожар.

Точно в 1 часа четата пристигнала при водослива на Божичката и Любатска река и тук се спешила. Част от нея тръгнала по десния бряг на р. Драговищица, друга по пътя за гробищата на с. Босилеград, а третата-най-голямата – по шосето. От този пункт до Босилеград е имало само един километър. Едно овчарче, което видяло сръбската униформа на някои от четниците и обезчестяването на няколко жени, които били заловени при водениците, избягало към Босилеград и първо съобщило за приближаващата се опасност. Населението, което и през 1913 год. е изпитвало нападение на сърбите панически избягало по посока на с. Извор. Така Босилеград останал в ръцете на четата, която почнала да го граби и пали. До 5 ч. след пладне $\frac{3}{4}$ от хубавото и богато село е била в пламъци. Убити са само 4 души-тези, които не са успели да избягат. Две деца, които не са успели също да избягат се затворили в къщи и тук изгорели.

Точно в 5 ч. след пладне се започнала престрелка по височините южно от Босилеград – това е бил Църноошичкият кмет със своите 11 въоръжени селяни. В четата настъпило смут и последната напуснала горящия Босилеград и се отправила за селото Долна Лисина. Тук са били запалени 2 къщи. Вечерта четата останала да ношува в центъра на с. Горна Лисина, гдето убила учителя Стоимен Божков и запалила самото село. На 16-и май четата продължила за селата Топли дол и Долня Ръжана, гдето и изгорила половината от селото и заклала 3 души. След това четата минала сръбско-българската граница в Сърбия при върха Връшник.

От това нападение на разбойническата чета са заклани 32 човека и изгорени 2 живи деца.

Изгорени са къщите и други постройки на 317 домакинства. Общо загубите от това нападение са около 2 и $\frac{1}{2}$ милиона лева, по оценка през нормалните времена.

Горните сведения са получени от директора на Кюстендилската девическа гимназия Йордан Захариев, който навремето още веднага след нападението е извършил щателна анкета. Всички сведения и данни по нападението, придружени с 26 фотографии са били изпратени на времето си, чрез Кюстендилския окръжен управител в Министерството на вътрешните работи.

Четата, която е нападнала Босилеградския край е била преимуществено комплектувана от жители на Прокупле.

Началник на дивизията генерал-майор Петров

Строеви адютант (подп.) майор Ангелов

Вярно: За началник на Оперативното отделение,

от Генералния щаб, подполковник Бакърджиев

ЦДА, ф. 176к, оп. 3, а. е. 1104, л. 37-38. Оригинал.

Машинопис.

Погановският манастир – с факти срещу манипулациите

Зденка Тодорова

Един от най-красивите и най-известните духовни светилища в Западните покрайнини със сигурност е Погановският манастир. В продължение на повече от едно столетие този български манастир продължава да бъде обект на исторически и друг интерес, както и да поражда спорове за неговата старост, ктитори и най-вече за националната му специфика. И понеже опитите за фалшификация историята на манастира не са от вчера, нека да започнем с поредната манипулация за ктитори /сърби от рода на Драгашите/, публикувана в книгата на Каменко Маркович "Под небето на родния край"/2005/. През 1994г. същият автор в брошурата си за Звонска баня стенописите на Погановския манастир определя като "дело на сръбски зографи", а "Асеновото кале" като "сръбска крепост на Стефан Лазаревич". През 1996 г. в брошура за църквите из Поермието /"Топлина прошлости"/ Погановския манастир същият автор определя като "бисерът на сръбското средновековно изкуство"! За последната му книга белградският вестник "Вечерне новости" /19.08.2005/ отдели специално място, което списанието "Бюлетин" на КИЦ в Босилеград иронично прокоментира като "Българско, ама е наше!". Затова ще е необходимо за в бъдеще всяка една подобна фалшификация на българската история да бъде посрещана със съответната аргументирана реакция.

Теорията

за Драгашите /или Деяновичи/ като сръбски ктитори на манастира, за пръв път бе лансирана от Стоян Новакович в края на по-миналия век и тя продължава да намира плодородна почва в сръбските националистически среди до ден днешен. Не са малко и онези сръбски историци, които опровергават тази теория, като Д. Радойчич, И. Николич, В. Гюрч, Г. Суботич и др. Тя не намира почва и в изследванията на К. Иречек, братята Шкоприл, Т. Шмит, А.Грабар и други. Т. Шмит/1908/ даже твърди, че Константин от плочата на манастира е непознато историческо име. При българските историци подобни твърдения никога не са намирали почва.

Погановският манастир не може да се наблюдава само като средновековен исторически паметник без да се познава неговото по-древно минало, за което обстойно пише проф. Кръстю Миятев през 1936 г. Той казва, че в манастирския двор, освен монети на римски императори християни Юстиниан, Аурелиан и др. били изкопани и монети от Константин Велики, както и останки на базилики в селата Звонци и Шумйе, намиращи се в непосредствената близост на манастира. Според историците Д. Алексич/1886/ и П. Гъбюв/1900/, историята на манастира ни отвежда към VIII и IX век, т.е. към епохата на покръстването на южните славяни, когато бил построен манастира. Кръстю Миятев посочва X и XI век, като важен за манастира период когато бил построен големия комин от погановската магерница, направена според преданието по настояване на войводата Кракра Пернишки, областен владетел, който храбро устоявал на византийците. И.Снегаров /1940/ разкрива, че през X -XI век, селата Суково и Звонци били седалища на самостоятелни епископии намиращи се в непосредствената близост на манастира. Даже има разминавания между историците за годината на построяването на манастира. За най-приемлива се приема 1425г., само че върху основите на друг, по-стар манастир. Изографисването на манастира станало към 1499 г. след като военните действия на турците се били пренесли далеч на северозапад. Д-р Спас Сотиров, голям изследовател на Погановския манастир родом от Цариброд, в книгата си "Поганово – звено между земята и небето"/2002/ развива теория за присъствието на "исихастко монашеско братство", което дошло от Атон и възстановило манастира в периода XIV-XVв. Неслучайно за негов патрон исихастите взели името на "Св. Йоан Богослов" автор на

"Апокалипсиса", който те разпространявали из тези земи. Така към предишните патрони на манастирската църква "Св. св. Константин и Елена" бил добавен още един патрон, което ще рече на три светии. Така че дотук теорията за сръбските ктитори на манастира звучи напълно неубедително.

Но нека да кажем и нещо за Константин Драгаш, който според К. Миятев през 1356 г. се оженил за Кера-Тамара, най-голямата дъщеря на Иван II Александър, която му родила дъщеря Елена, омъжена /1389/ за Мануил Палеолог. За доказателство се взема портрета на семейството на българския цар Иван II Александър, изписан върху един лист от евангелие, което се пази в Лондон, известно още като Иван-Александровото или Лондонското евангелие /1355/. Сръбските историци обаче премълчават, че Константин Драгаш след битката при Марица се превърнал в турски васал и като такъв угостил турския султан Мурад I при похода му към Косово /1389/. Няколко години по-късно, след Косовския бой, Константин Драгаш заедно с Крали Марко, участва в боя на Ровине на страната на турците срещу влашкия войвода Мирче, където Драгаш загива /1395/. В народния епос, Константин Драгаш се споменава и като Бег Костадин. Така че доста странно изглежда натрапването на Константин Драгаш за ктитор на манастира, който побързал да приеме турското покровителство и не взел даже участие в Косовския бой през 1389 г.

Ако анализираме

сръбските аспирации по отношение на Погановския манастир ще видим, че те водят своето начало от XVI в., когато започват и тлеещите противоборства между местното българско свещеничество и духовната управа на Ипекската патриаршия, особено след 1520г. когато Охридската архиепископия загубва духовно-административната си власт върху диоцезите на Знеполе и Пирот заедно с Погановския манастир. Напрежение в отношенията е имало и когато манастирът е бил под юрисдикция на Цариградската гръцка патриаршия и след едногодишната сръбска окупация на отделни погранични райони в Западна България /1877-1878/, както и след Първата и Втората св. войни, когато СПЦ окупира диоцезите на БПЦ в Сърбия без предварително сключен междуцърковен договор или споразумение с БПЦ.

И още един куриозен момент свързан с Погановския манастир. След Освобождението на България, сръбският историк Мита Ракич идва със специална мисия в Погановския манастир /1881/, която резултирала с отнасянето /или открадването/ от килията на отец Василий на едно евангелие от XIVв., един миней написан върху пергамент, два октоиха, единият от които бил от 1536 г., както и един Закон за Служба божия. По заповед на генерал К.С.Протич нещата били предадени на Народната библиотека в Белград, където пострадали по време на бомбардировките през 1941 г. Постъпката на М. Ракич разтревожила отец Василий и той в навечерието на Сръбско-българската война занесъл част от движимите ценности /икони, Поменикът на българските царе, камък с надпис от комина и стари ръкописни книги/ на съхранение в София. Така че освен с фалшификации по отношение на манастира, сръбската страна е прибягвала и към други средства с цел заличаване българско присъствие в манастира.

Има тук и още нещо

което сръбската страна премълчава. А именно, че Погановският манастир е служил като образец-прототип на почти всички старинни църкви в региона. Специалисти изброяват някъде към 70 такива, част от които не могат да се наблюдават сами за себе си без историята за построяването на Погановския, Кремиковския, Одоровския и особено на Трънския манастир "Св. Архангел Михаил". Общото на трънските и цариградските църкви и манастири е историческата им връзка в различни периоди от българската история. Някои от тях водят началото си от X в., но до разцвета им се стига едва след XII в., по време на Второто българско царство, когато в западните граници на България, на любимите си царе, братя Асеновци, местното население дало парче земя сред планинските масиви в Дерекула, между Гребен, Влашка планина и Руй, където по-късно

била построена резиденция, разрушена с нашествието на турците по тези места. Днес тази местност, намираща се на десетина километра от Погановския манастир, недалече от с. Звонци е известна като "Асеновата крепост". От време на време сръбските историци лансират и теорията за архитектурата на манастира, свързана със сръбската "моравска школа". Ако надникнем в множеството публикувани трудове и теории за моравската школа ще видим, че тя е обхващала сакрални паметници, строени столетие и повече преди Погановския манастир и това от известни ктитори и владетели, с по-монументална външност и по-изразена облицовка. Според А.Грабар /1927/ и моравската школа и Погановският манастир подражават на общ образец от Атон, което означава копиране в различни епохи на Балканите. А черкви с вграден пирг /кула/ какъвто има Погановския манастир се срещат според повечето историци, далеч от западнобългарския ареал по бреговете на Черно море. Така че и този род фалшификации остават без основание. А що се касае до стенописите на църквата, те са направени от зограф с голяма дарба успял да разчупи старото праволинейно тълкуване на сложните конфликти с осъвременяване традиционните композиции, с разнородни символични и картинни елементи. Това само доказва, колко българският народ в навечерието на турското робство е бил подготвен да тръгне по един много по-модерен път в изкуството. Прави впечатление и още нещо, че в църквата са изписани портретите на четирима светци "Св. Иван Рилски", "Св. Йоаким Сарандопорски", "Св. Сава Сръбски" и "Св. Симеон Сръбски". След имената на българските светци не стои определението "български", защото това се подразбира от самосебе си за манастири намиращи се на територия с етническо българско население. Най-големият проблем на сръбската националистическа църковна пропаганда е като че ли Поменикът на българските царе от XVIв., върху който са изписани имената на българските царе и манастирски ктитори, игумени и монаси, сред които няма нито един сръбски владетел или църковно лице. През 1880 г. тревненският живописец Цано Симеонов навил Иречек да отиде в Погановския манастир и разгледа Поменика на българските царе, което той направил и след време го документирал по възможно най-обективния начин възхищавайки се на историята на този безпорно средновековен български храм. Ето затова е необходимо на всяка сръбска фалшификация свързана с Погановския манастир да отговорим с контрааргументи, което и в конкретния случай го правим от страниците на един авторитетен български вестник.

Из спомените на Димитър Барзов

Кой е Димитър Барзов? Той е един известен калоферец произхождащ от стар калоферски род, чийто баща се е занимавал с търговия на аба, шаяци и гайтани и продавал стоката си чак в Цариград. Димитър Барзов е роден на 2 април 1861 година. Учи в Калофер, а по-късно заминава да изучи и търговския занаят в Цариград при своя вуйчо, също известен калоферски търговец. След освобождението от турско робство съдбата го праща в София, а след това и в Драгоман, където е назначен за писар-секретар в току що сформираната митница на българо-сръбската граница. Още тогава започват неприятностите му със сърбите там. Ето какво пише той в своите спомени...
"На 5 май с една карловска бричка отидох до Драгоман. Бях назначен там за писар-секретар в митницата. Из пътя останах в село Сливница защото сърбите току що бяха изпъдили българските митничари от Драгоман, понеже бил сръбски. Митницата беше настанена в хаджи Мановия хан в Сливница, единственото свестно здание в това село, а при това и на самото шосе, та лесно се спираха проходящите и им се вземаше митото... През август месец същата година руски и български войски изпъдиха сърбите от Драгоман и Цариброд чак до Суково. На нас заповядаха да пренесем

митницата в Цариброд. Цариброд беше бивше черкезко село с 10-15 български къщи и няколко черкезки къщи наречени кули. Стигнахме там с една тек талига върху която беше натоварена всичката “мебелировка” на митницата. Сръбският управител на техния гюмрюк ни посрещна много враждебно и заповяда на своя бюлюкбашия (старши стражар) да ни върне там, от гдето бяхме дошли. Нямахме какво да се прави, подчинихме се и обещахме да се върнем, но го помолихме да ни позволи да се нахраним. Той позволи това, но при пандур (стражар) да ни пази. В продължение на обедата ни, докато ние се приготвим за път, дойде заповед и сръбският управител, заедно със стражаря си избягаха. Ние се настанихме на тяхното място и почнахме да действваме като български митничари в Царибродската митница. Понеже през Сърбия беше прекият път за съобщението на България с Европа по сухо, много стоки поеха през Сърбия по шосето и почти всеки ден бяхме претрупани с работа. Сръбската митница беше се настанила на Суковските ханища, гдето отидохме после, та се запознахме и сприятелихме. С тях заедно в празнични дни ходехме в Пирот, та се разхождахме и гуляхме по кафенетата със семействата на сръбските чиновници. Там се играеха хора и се пееха песни. В понеделник рано се завръщаме в Цариброд на работата си. Понеже Пирот беше български град, а го завладяха сърбите, те почнаха да преследват българите. Затвориха им училищата и гонеха всичко българско. Затова видните пиротчанци се изселиха в София и главно в Цариброд, гдето си построиха къщи, отвориха си дюкяни, пренесоха станове и почнаха да тъкат пиротски килими в Цариброд. Имаше и един българин, бивш учител в Пирот, който се казваше даскал Каца. Той беше болен от загубата на гр.Пирот. За да се утеши написа едно стихотворение, което от ръкописа му бях научил наизуст. Сега мога само да си спомня няколко реда от него и ще ги напиша, макар и с грешки да е, нека се помни кога Пирот е станал сръбски във вреда на България.Ето тези редове:

“Цариброде малко село
Сега бъди най-весело:
В полите твои
Ще дойдат братя свои
Наши Пирот теб е близко,
По съдба си падна низко;
Него сърбин некак сдоби
Сърца наши той раздробил...” и пр.

През следващите години Тодор Барзов се премества да живее и работи в София. През 1883 година се установява в Пловдив и се занимава там с търговия. Съединението на България го заварва там. Когато се отваря Сръбско-българската война той без всякакво колебание оставя делата си и заминава като доброволец за западната граница. Ето какво пише за това в своите спомени.

“...защото се отвори Сръбско-българската война... и аз отидох войник (доброволец) и оставихме да довърши работата на един калфа-грък. Доброволец бях в Пловдивската доброволческа чета. Тръгнахме пеш през Пазарджик за София и от там през Гинци, Берковица, Превала, Белимел до Белоградчик и село Киреево, Кулска околия.”

За участието си в Сръбско-българската война Тодор Барзов е бил награден с орден за спомен.

Ето така един калоферски българин свързва част от живота си със Западните Покрайнини, работи, бори се и воюва за тях рискувайки здравето и живота си.

Спомените, които написва са предназначени първоначално само за неговата многобройна челяд и голям род. Впоследствие обаче те биват оформени и издадени като книжка за да се четат и помнят написаните там неща от следващите поколения българи, защото нашата история българска не бива никога да я забравяме и да не позволяваме на никой да я фалшифицира в угода нему. Хвала на такива българи като Тодор Барзов, които ни показват какви трябва да бъдем и днес през тези трудни времена, когато отново се изправяме пред въпроса какви сме, откъде сме и какъв език трябва да учим и говорим.

Издирил и обработил: Д-р Валентин Янев

Кирил и Методий формираха Европа

Реч пред българската делегация

Щастлив съм да ви приема по случай вашия традиционен празник близо до гроба на Св. Кирил, като ви поздравявам сърдечно. Нашата среща осветява хилядолетната връзка и достойния народ, който вие представлявате.

Апостолическият престол изпитва голяма привързаност към българския народ. От времето на Папа Климент I до днес римските епископи винаги са поддържали плодотворен диалог с населението на Древна Тракия. Вашата визита днес е още по-значителна заради спомена за двамата светци Кирил и Методий, спокровители на Европа, които изковаха в духа на християнството хуманните и културни ценности на българския и другите славянски народи. Може да се каже също, че със своята просветна дейност те са спомогнали за формирането на Европа. Точно тази Европа, от която България се чувства неотделна съставка. България освен това е изпълнила и значим дълг към другите народи, бидейки мост между Запада и Изтока. Когато се обръщам към вас, аз подкрепям всички ваши съграждани, за да могат с увереност да продължават тази особена политическа и социална мисия.

Нашата среща 3 години след визитата в България на обичания от мен Папа Йоан Павел II потвърждава добрите връзки между Светия престол и България. Е, как да не благодарим на Божественото провидение за тази възможност отново да открием приятелски диалог след дългия и труден период на комунистическия режим? През изминалия век взаимоотношенията между вашата държава и Светия престол имаха знакови моменти. Имам предвид например папският нунций в България Анджело Ронкали, впоследствие Папа Йоан XXIII, в чиито мисли винаги присъстваха и българите.

Не мога да не отбележа в този момент близостта, която България показва към Светия престол през последните два месеца. Вие лично, правителството, парламентът, както и много Ваши съграждани искаха да покажат искрените си чувства, по повод кончината на Йоан Павел II и моето избиране да го наследя. Спомням си също и сърдечността на представителите на Българската православна църква, които желаят да се възроди диалогът в името на милосърдието и истината. Учтиво ви моля да предадете моите най-високи чувства към тях и особено към Българския патриарх Максим.

Ние имаме пред нас едно общо дело, призвани сме да построим заедно едно по-свободно човечество по-мирно и по-солидарно. В този дух ви уверявам, че в моите молитви и в милостта на Божията майка ще се моля за Божествената благословия върху вас, върху тези, които ви придружават, и върху всички хора от тази толкова красива земя на България.

Послание на св. ап. Павла до римляни

В усърдието не бивайте лениви; духом бъдете пламенни; Господу служете.

Гл. 12, ст. 11

Ние, силните, сме длъжни да понасяме немощните на слабите и не на себе си да угаждаме: всеки от нас е длъжен да угаждам на ближния в доброто, за назидание.

Гл. 15, ст. 1-2

По върховете на европейското и световно изкуство

250 години Моцарт

Геният, който дари света с хармония

Настъпилата 2006 година ще премине под знака на 250 годишнината от рождението на Моцарт. Геният, който дари на света най-големите постижения на европейската класическа музика заслужава да бъде честван достойно. Още повече че през краткия си земен живот е бил забравен и унижен. Освен всичко друго, музиката на Моцарт вече е призната и за “лечебна”, великите произведения на композитора могат да ни избавят от многобройни психически разстройства.

Тържествата започнаха със звъна на черковните камбани на рождения му ден 27 януари. В столицата на културата и музикалния живот – Виена, пристигнаха високопоставени гости от целия свят, сред които и държавния секретар на САЩ Кондолиза Райс. Тази година Моцарт е навсякъде: на календари, върху коктейли, футболни аксесоари, пакетчета с кафе, бонбониери, бутилки с вино... Във всички австрийски училища се предаваха специални уроци, посветени на живота и творчеството на Моцарт. Над 40 телевизионни канали от петте континента излъчиха изцяло или частично световния музикален маратон “Моцарт 24 часа”, с включвания от Виена, Залцбург, Берлин, Прага, Пекин – най-голямото музикално събитие за 2006г.

Бяха излъчени и редица предавания с образователна цел, които разказаха на децата за техния велик съотечественик който едва 4-годишен вече свири на фортепиано и съчинява музика. Само за няколко дни малкият Моцарт усвоява цигулката и удивлява семейството и приятелите на баща му Леополд Моцарт с ръкопис на концерт за фортепиано. Историята свидетелства за цяла поредица от чудесни изпълнения, с които Моцарт дарявал своите слушатели. 10-годишен, той приема участие в създаването на колективна оратория. Цяла седмица е бил почти “в плен”, по време на който близките му открявали вратата, за да му дадат храна и празни листа. Моцарт блестящо издържал изпитанието и скоро след ораториите, изпълнени с голям успех, на само 12 годишна възраст “взривява” публиката с първите си опери. В дворците и салоните на Европа приемат детето-чудо възторжено, отрупват го с подаръци, и целувки. За съжаление, това не му носи така необходимите материални придобивки.

За неговия триумф в Париж, австрийския посланик Мелхиор Грим е записал: “Седемгодишния Моцарт е толкова необичаен феномен, че не вярваш на очите и на ушите си. Той не само изпълнява с безупречна чистота най-трудни пиеси със своите ръчички... но, което е невероятно, импровизира цели часове, отдавайки се на вдъхновението на своя гений. Сега разбирам, че мога да полудея от съзерцанието на чудото”.

Едвам 22 годишен Моцарт изпада в страшна мизерия и попада цигулар при княза на Салцбург. 26-годишен, решава да скъса с робската зависимост от семейството и, противно волята на баща си, решава да се ожени за Констанца Вебер, братовчедка на Карл Мария фон Вебер. По този повод той пише на баща си: “За ваша угода аз бях готов да пожертвам своето щастие, своето здраве и своя живот... Чуйте: моята чест ми е по-скъпа от всичко, пък също и за вас. Само сърцето придава благородство на човека...” Баща му настоява да си намери богата и благородна девойка, но влюбеният Моцарт защитава правото си да обича и сам да избере спътничката на живота си. “Цялата нейна красота се събира в мъничките ѝ черни очи и в стройната ѝ снага. Няма скандалджийска нрав, напротив, тя е достатъчно разумна за да изпълнява задълженията си на съпруга и майка. Не е свикнала на разточителност, сама си прави прическата всеки ден, проявява желание да поддържа къща и има най-доброто сърце на света – тя ме обича и аз я обичам от цялото си сърце. Мога ли да желая по-добра съпруга от нея?”

Влюбен в съпругата си, те имат щастлив брак и благодарение на процъфтяващата любов Моцарт създава най-големите си дела в музиката. Неговата кореспонденция до жена му, родителите и приятелите е запазена и издадена в 7 тома.

Музикалното наследство на Моцарт е наистина впечатляващо – за краткия си 35 годишен живот той е композирал над 600 творби във всички жанрове – 50 симфонии, 25 концерта за пиано и оркестър, 22 опери (най-прочутите са “Отвлечане от Сарая”, “Дон Жуан”, “Вълшебната флейта”, “Сватбата на Фигаро”, “Реквием”). Създадената от него музика може да звучи 8 дена непрекъснато.

“Моцарт е божествен гений на светлината и любовта – казва за него Вагнер. – Историята на изкуството не познава нито едно по-трогателно и по-възвишено явление от него. Той постигна невероятното, остави на поколенията неизмерими богатства...” Самият Моцарт приживе допуска, че дарбата му е свише (“Талантът ми идва от Бога”), той е открил и ключа, с който достига до сърцето и на масовия слушател: “Любов, любов, любов! Това е душата на гения!”

Освен композитор той е и виртуозен пианист, цигулар, диригент, неповторим импровизатор, надарен с феноменална памет и тънък слух. Още като юноша е награден от римския папа с орден Рицар на Златната шпора по повод едно “похищение”: във Ватикана само веднъж годишно се изпълнявала огромна деветогласна композиция на Алерги за два хора. По заповед на папата партитурата се пазела строго и не се показвала на никого. Моцарт който прослушал само веднъж произведението направил по слух безупречен нотен запис, за да го поднесе на сестра си Нанерл, пианистка.

След “Дон Жуан” която Чайковски нарича “опера на оперите”, Моцарт започва да тъне в забрава и изпада в мизерия. Съпругата му се разболява, умират родителите му и четири от шестте деца. Семейството запада в дългове. Самият Моцарт все по-често боледува. Още през 1787 година той пише на баща си: “Тъй като смъртта е истинската крайна цел на нашия живот, през последните няколко години аз се запознах толкова с нейния образ, че тя вече не ме плаши, а дори ми носи спокойствие и утеха...” Със сетни сили работи над последната си творба – реквиема. Поръчката идва от потайна, почти призрачна личност и суеверният Моцарт я приема като своя заупокойна миса.

На 5 декември 1791г. Волфганг Амадеус Моцарт издъхва сам в студената си стая във Виена – казват, че Констанца с двете си деца не е искала да присъства на драмата на своя мъж. Приятелите му били принудени да се върнат от сред път поради лошото време. Погребват го по късата процедура в крайградското гробище в общ трап с десетина бездомни бедняци. И до днес не се знае къде е гробът на гения, оставил на света съвършената хармония на изкуството.

Как се създаваше Културно-информационния център “Цариброд”

С цел да се знае истината за това как бяха създавани Културно-информационните центрове в Босилеград и Цариброд още в самото начало, искам да предложа на вниманието на читателите на “Бюлетина” две писма които тогава д-р Марко Шукарев като председател, и аз като член на Главният съвет на ДСБЮ сме предавали лично по повод решението на Народното събрание да отпусне 10 милиона тогавашни лева на Културните центрове в Босилеград и Цариброд. Развитието на нещата по-късно показва, че тия писма от името на ДСБЮ, по всяка вероятност са били прочетени много внимателно, защото средствата не отидоха в касата на Културните центрове в Босилеград и Цариброд. Въпреки че инфлацията ги бе окастрила, те след известно време бяха използвани за създаване на КИЦ-овете в Босилеград и Цариброд които впоследствие изиграха и продължават да играят много важна роля сред българите в Западните покрайнини.

До
г-н Благовест Сендов
Председател на Народното събрание
на Република България

До
г-н Николай Камов
Председател на Комисията по
външна политика и европейска интеграция
в Народното събрание

Уважаеми господа,

От името на Демократичния съюз на българите в Югославия и на всички наши сънародници в Западните покрайнини изразяваме дълбоката си благодарност за решението на Народното събрание на Република България в тези икономически тежки за страната години да отдели 10 милиона лева за развитие на нашия културен живот. Същевременно бихме желали да апелираме към Вас за по-реалистично отношение към цялостната обстановка в нашия изстрадал район. Повече от очевидно е, че отпускането на тази съществена сума за финансиране на така наречения Културен дом в Цариброд не би представлявало нищо друго, освен финансиране на една от основните асимилационни институции на сръбския режим. Показателно е, че този Културен дом се ръководи

от сръбкиня – г-жа Зорица Павлович. Оттук се излъчва радио Цариброд – радиостанция за българското малцинство, чиито емисии са 99% на сръбски език. Именно в този “Културен дом” бе представена пиесата “Женско царство” на Ст. Л. Костов, но в превод на “шопски език”. Тук се организират тържества и се представят книги, чрез които се внушава, че ние не сме българи, а сърбо-шопи. Подобно е положението с всички останали официални културни информационни институции на нашето малцинство. По същество те функционират като органи за асимилация. Още сега общинските власти в Цариброд са набелязали за какво да бъдат изхарчени предоставените от България средства: осветителни тела за “Културния дом”, нова мебелировка, и ремонтно-възстановителни работи и др. По този начин от заделените пари няма да остане нищо, а и никой след десет години няма да знае, че България е помогнала на своите братя отвъд границата. Ние настояваме благородно и щедро отпуснатите финансови средства, които българският данькоплатец косвено предоставя на своите сънародници в Западните покрайнини да отидат по предназначение и да бележат трайно историческата памет на нашите съграждани. Настояваме с въпросните 10 милиона лева да бъде изграден самостоятелен Културно-информационен център с изложбена зала, книжарница и други помещения. По този начин в Цариброд ще се появи нова модерна сграда, която поколенията винаги ще свързват с грижата на майка-България. Обръщаме Вашето внимание върху уникалното явление наречено Царибродска живописна школа, чиито творци няма къде да излагат своите произведения. Също така бихме желали да доведем до Вашето знание, че вече три години след обещанието на царибродския кмет Никола Стоянов все още не е осигурено помещение за българска книжарница, която би продавала българска литература, вестници, списания, плочи, касети и други материали от България. Именно изложеното по-горе, налага внимателно да се обмисли начинът за предоставяне на отпуснатите средства, както и гаранция, която България ще получи, че те няма да бъдат отклонени към съседната община Пирот. Смятаме, че Ви е известно положението на българите в Босилеградската община. То е в още по-тежко положение отколкото в царибродската. Босилеградската община е най-изостанала в територията на СР Югославия. Уникални български паметници, като храма “Св. Троица” в село Извор се рушат и това много ни тревожи. Какво ще оставим на децата си, като не можем да съхраним това, което наследихме от деди и бащи. Хубаво би било след известно време да се окаже помощ и за Босилеград, като средствата се предоставят на общоградски комитет, който да изгради и обзаведе подобен български Културно-информационен център. В името на нашето общо минало и на общите ценности, които, в качеството си на патриоти, би следвало да споделяме, предварително изразяваме увереността си, че няма да останете безразлични към тази наша гореща молба.

С дълбоко уважение и надежда:

За ДСБЮ

Марко Шукарев-Председател на Главния съвет

Димитър Димитров-член на Главния съвет

19. 03. 1996 г.

До

г-н Георги Пирински

Министър на външните работи

Уважаеми господин министър,

От името на българите в Босилеградско и на Демократичния съюз на българите в Югославия Ви изразяваме най-дълбоката си благодарност за заетата високо морална и патриотична позиция при обсъждането на нашите проблеми в Народното събрание на Р България на 1 март 1996 г. Вашият отговор на депутатско запитване за позициите, с които българската делегация е заминала за Белград бе излъчено директно по българската телевизия и мнозина от нас можаха да го проследят директно, независимо, че сигналът на БНТ в Босилеград е изключително лош. Бихме желали в тази връзка да Ви отправим покана да посетите нашия изстрадал български край. Междувременно Ви изпращаме тези снимки от последната църковна служба в босилеградския храм “Св. Богородица”, отслужена от духовно лице от България. Бихме желали да се убедите, че ние, българите от Западните покрайнини не сме статистическа бройка, която може да се търгува, а хора със собствени лица и със собствени съдби, които днес зависят и от Вашето и на цялото българско правителство застъпничество.

С най-дълбоко уважение:
М. Шукарев, председател на ДСБЮ
Д. Димитров, член на ГС на ДСБЮ

Босилеград, 17 март 1996 г.

Промоция на книги в Главно управление “Архиви”

Главно управление на архивите при Министерски съвет и Национален дарителски фонд “13 века България” на 24 януари т.г. в изложбена зала “Архиви”, организираха представяне на книгите от двъмestната издателска продукция “Българите от Западните покрайнини (1919 – 1973)”, “Балканският комитет в Лондон (1903 –1941)” и “Цар Борис III в британската дипломатическа кореспонденция (1919 – 1941)”. Книгите представиха Боряна Бужашка председател на Главно управление Архиви и председателят на НДФ “13 века България” Тошо Пейков. Същевременно в залата се проведе и изложба на картини на известния български художник Константин Щъркелов.

На представянето на книгите освен бившият премиер Симеон Сакскобурготски и стотина други известни личности на българската историческа наука и култура, присъстваха и многобройни журналисти, бивши дипломати, представители на политически и неправителствени организации, фондации и пр. Българското малцинство в Сърбия и Черна гора бе представено от председателите на “Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград, “Хелзинкския комитет за защита на правата на българите в Сърбия и Черна гора” и “Матицата на българите в Сърбия”.

На коктейла който бе даден по този повод имахме възможността да проведем кратки разговори с експремиера Симеон Сакскобурготски, който прояви интерес за положението на българското малцинство и работата на КИЦ-а в Босилеград.

Реформа на земеделието и европейската интеграция

В рамките на съвместния проект “Крачка към Европа” с неправителствената организация АБЦ Център за мир, сигурност и толеранция от Враня, на 27 януари т.г. в помещенията на КИЦ-а се проведе еднодневен семинар на тема “Овощарството и европейската практика”. Проектът е предназначен за всички граждани, но е насочен главно към представителите на местната власт, лидерите на политическите партии, печатните и електронни медии, неправителствения сектор, просветата и земеделието

Основните теми на разискването бяха “въпроса на всички въпроси” - по-скоро влизане в ЕС: кой на кого е по-нужен – ние на Европа или Европа на нас, кой кого иска да интегрира, какви са европейските стандарди, колко Европа е близко или далече от нас, защо съседните страни имат големи успехи на този план, как босилеградската среда гледа на европейската интеграция, има ли обществен дебат по въпроса за интеграциите и по-конкретно за развитието на овощарството.

Лектори на семинара бяха представители на АБЦ Център за мир, сигурност и толеранция, експертите на Министерството на земеделието на Република България г-жа Аделина Йовева и Илияна Стоянова и директора на овощарския институт в Кюстендил проф. Димитър Домозетов. Изказванията от семинара ще бъдат издадени в отделна публикация на български и сръбски език.

Медиите и неправителствените организации

На 27 януари т.г. в хотел “Дукат” в Босилеград в рамките на проекта “Крачка към Европа се проведе кръгла маса на тема “Медиите и неправителствените организации в процеса на европейските интеграции”. Кръглата маса бе предназначена за представители на политическите партии, неправителствените организации и местните власти в Босилеград. Повечето от тях не се отзоваха с изключение на КИЦ-а в Босилеград, журналистът на “Братство”, Демократическата интернационална акция, кмета на Босилеград и КТ “Кодал”.

Изказванията от семинара ще бъдат преведени и издадени на български език в отделна брошура.

Дарение от България!

КИЦ “Цариброд” в Босилеград обезпечи дарение от 438 000 динара за реставрацията на църквата в с. Долна Любата

Културно-информационния център “Цариброд” в Босилеград успешно приключи акцията за набиране на средства за реставрацията на църквата в село Долна Любата. През август миналата година представители на Църковното настоятелство в с. Долна Любата се обърнаха с молба към КИЦ-а в Босилеград за съдействие при набиране средства за реставрацията на Долнолюбатската черква. На базата на това искане, председателят на КИЦ-а в Босилеград Иван Николов е отправил писмо-молба за дарение до Дирекция “Вероизповедания” към Министерски съвет на Република България и към Светия синод на Българската православна църква.

На заседанието на Светия синод на БПЦ от 30. 11. 2005г. под председателството на Негово преосвещенство отец Наум е взето решение да бъдат отпуснати 1 000 щатски долара, а Държавната дирекция “Вероизповедания” с директор проф. Иван Желев със заповед от 10. 01. 2005г. е отпуснала 8 000 български лева за реставрацията на Долнолюбатската черква. Ценно съдействие оказаха Пенка Борисова и Емил Велинов от Дирекция “Вероизповедания”, както и Владимир Петров от административния отдел на Светия синод на БПЦ, Национално движение “Западни покрайнини” с председател доц. Лозан Митев, инж. Тодор Тодоров и д-р Валентин Янев.

Средствата са предадени чрез КИЦ-а на 16. 01. 2006г. на Църковното настоятелство с председател Кирил Иванов в село Долна Любата. Г-н Иванов заяви, че самите долнолюбатани и долнолюбатските преселници в САЩ, Скопие, Враня, Ниш, Белград и други градове са събрали над 500 000 динара, и че с дарението на Светия синод на БПЦ и Дирекция “Вероизповедания”, фактически е приключено с набирането на средства. В зависимост от атмосферните условия строителните работи по реставрацията на църквата могат да започнат вече към края на март или началото на април т.г.

Тази поредна успешна акция на КИЦ-а и на българските църковни власти показва, че България има готовност да помогне реставрацията и на други културно-историческите паметници в Западните покрайнини стига да има достатъчно инициатива на място.

През следващата година КИЦ-а в Босилеград има готовност да задвижи инициатива за поправка на църквата в село Извор – едно от най-големите духовни светилища в Босилеградско. Идеята е, по линията на тнр. “културни коридори” да се реализира проект който, заедно с Изворската църква, трайно да защити и реставрира центъра на с. Извор и заедно със Здравковата ферма в с. Белут да създаде единствена по рода си туристическа дестинация в Босилеградско. С евентуално откриване на граничен пункт в местността “Славчето”, пътят от Босилеград до София може да се съкрати на 90 километра което заедно със запазените черкви от другата страна на границата, природните красоти и здравата околна среда, би могло да бъде привлекателно както за поклонниците на църковния туризъм в България, така и за част от минаващите към Гърция западни туристи.

Иван Николов

Рапсодия в синьо

(или отмъщението за Ньой II и III част)

Тази есен беше една от най-успешните за ПФК “Левски”, и ние, феновете от сърце се радвахме на мачовете от вътрешното първенство, купата на България и купата на УЕФА. За нас, босилеградската агитка на Левски, най-интересни бяха мачовете от купата на УЕФА и дербито с вечния съперник ЦСКА. Имахме си и специален ритуал който ни носеше късмет. След отстраняването на словенския “Публикум” в първия предварителен кръг на купата на УЕФА с общ резултат 3 : 1 “сините” преминаха и първия кръг срещу коравия френски “Оксер” с общ резултат 2:2, но гол повечена гостуващ терен Левски продължи състезанието.

На 29 септември босилеградския фен клуб на “Левски” организира солидна агитка от 20 фена и се насочи към София. Тръгваме в 8 сутринта и след час в Кюстендил развяваме сините знамена и шалове и подтикваме кюстендилските “левскарни” към Герена. На обед сме в София, имаме два часа “свободно” и си правим уговорка да се намерим в кафенето “При кмета”, там някъде на Московска. Там правим тактиката и повдигаме настроението с някоя бира. Бием французите с 1 : 0 и цяла София е в синьо. Тази вечер отмъстихме на французите за Ньойския договор – е коментарът на босилеградските фенове. Настроението не спира и в една пицария до Руския паметник честваме срещу французите и не само срещу тях.

Вече сме в групите. “Левски” е в група с миналогодишния носител на Купата на УЕФА московския “ЦСКА”, “Динамо” от Букурещ и “Олимпик” от Марсилия и холандския “Херевен”. Групата е сериозна а мачовете са по един. За да се презимува във футболна Европа, ни трябва поне две победи от четири мача. Дали ще успеем? Ще успеем, защото в групата има френски отбор, а ние още не сме си отмъстили за Ньойския договор.

На 3 ноември “Левски” е домакин на “Динамо” от Букурещ. Десет босилеградски фена в прохладния ноемврийски ден пак се стягаме за Герена. Маршрута е известен, ритуала е същият. Кратък престой в Кюстендил, в определено време “При кмета”. В определено време в пицарията при Руския паметник. Пак бием 1 : 0 в последните секунди. Победата е изстрадана, но сладка. Първите три точки дебело заверяваме на Руски паметник.

На 24 ноември падаме от “ЦСКА” в Москва с 1 : 2, но все пак сме вкарали гол, който е много важен за по-нататъшните събития. На първи декември настъпва денят на истината. На Герена идва френския гранд “Олимпик” от Марсилия. На “Левски” са му нужни три точки, на нас в Босилеград ни е нужно отмъщение, вече ти е ясно, скъпи читателю защо – за Ньой. Стана. Случи се. Левски би с 1 : 0, не само заради това че перфектно изигра мача си, но поради това, че ние от Босилеград направихме същия ритуал.

...Кюстендил, “При кмета” и естествено, на Руски паметник. Левски е със шест точки и се класира за шеснайсетфиналите на Купата на УЕФА. Тук ни чака братиславската “Артмедия”, даже извадихме страхотен късмет че на шеснайсетфинала ни се падна този отбор, но късметът съпътства само смелите и на 15 февруари бихме в Търнава с 1:0, а на реванша в София спечелихме мача с 2:0 и продължаваме с “Удинезе”. Естествено, и тоя път спазихме ритуала и той отново ни донесе късмет. Поради обективни причини неможахме да подкрепим отбора в Търнава но една босилеградска агитка е твърдо решена да замине за Удине да подкрепи Левски в победоносния път към футболна Европа. В следващия брой на “Бюлетина” четете повече за мача с “Удинезе” От патриотични чувства феновете на Левски от Босилеград честитиха успехите на “Литекс” който се класира за следващия етап на купата на УЕФА през пролетта.

Честито и само Левски!

П.С. Първото отмъщение за Ньой се случи на 17 ноември 1993г. в центъра на Париж.

Радко Стоянчов

Вярата, надеждата и любовта като имунитет

Неусетно се доближихме и до нашата основна тема – вяра и болест – и вече можем по-добре да посочим влиянието на вярата върху болестите на човека. Най-много болести и свързаните с тях страдания идват от самите нас. “Около една трета от страданията, които човек трябва да изтърпи, са неизбежни. Останалите две трети от всички страдания са наше собствено дело; и поне що се отнася до вселената, те са излишни”-казва Олдъс Хъксли.

Поради многобройните конфликти от личен характер, които трудно могат да бъдат избегнати и които винаги са по-трамвиращи и по-опасни за здравето на човека от външните травматизиращи влияния, ние сами си създаваме условия за отслабването на организма и за появата на болестите. Веднъж разболели се от някоя болест – а нито една болест не идва внезапно, без предупреждение, която не може напълно да бъде излекувана нито за седмица, нито за месец, ние сме длъжни открито и искрено да се запитаме доколко сами сме допринесли за появата и развитието на болестта с нашата очевидно погрешна житейска позиция или отношение към другите и към самите себе си.

С нищо няма да помогнем на процеса на подобрене и оздравяване (защото и ракът е лечима болест, когато душевно-духовната основа на личността е пренасочена в правилна посока), ако обвиняваме за нашата болест заобикалящата ни близка или далечна среда. В душевния живот на тази категория пациенти омразата и примирението се редуват; след това пагубното психическо състояние преминава в продължителна депресия, която може единствено да отслабва нашите естествени защитни сили – на първо място вярата, надеждата и любовта. Затова депресията може само да увеличи или да продължи агонията на хроничните болести. Отвъд депресията, била тя скрита или проявена, психотерапевтите и духовниците разпознават не само потиснатата агресия спрямо средата, но и дълбоко потиснатата вина на болния, която дори и когато се разпознае, но не се изстрада, продължава да притиска цялата телесно-душевно-духовна организация на човека, подобно на камъка върху гърба на Сизиф.

Съвременната дълбинна психология посочва, че днес е особено голям броят на хората, т.нар. скрити самоубийци, които заради неразпознатата и неочистена омраза към себе си (много са причините, поради които човек, макар и с чувствителна съвест, може да намрази себе си, без напълно да съзнава този факт) се “самоубиват” с течение на времето чрез алкохол, наркотици, пушене, преяждане, претоварване с работа, шофиране с несъобразена скорост, хазарт и естествено, най-често чрез хроничните психосоматични болести (язва, колит, хипертония, астма, кожни болести и т.н.). Различна е реакцията на хората към онези остри или хронични телесни болести, които ги приковават на легло. Свети Йоан Лествичник отбелязва тази разлика в реакцията, като казва: “Немалко внимание ни е нужно тогава, когато тялото боледува. Защото бесовете, като ни видят, че лежим на земята, безсилни от изнемогване да се въоръжим против тях с телесен подвиг, опитват се да ни нападат с особена жестокост. Върху живеещите в света във време на болест напада бесът на гнева, а понякога и хулният дух. Живеещите вън от света биват мъчени от бесовете на преяждането и блудството, ако те имат в изобилие всичко потребно; ако ли пребивават в подвижнически места, отдалечени от всякакво утешение – такива биват изкушавани от бесовете на униятието и ропота” (Лествица 26:19-20).

Наистина, от опит знаем, че немалко хора, особено онези, които дълги години са били здрави и не са познавали болката, стават гневни и заядливи по време на болестта и я преживяват като неправда и погубно влияние на неизвестна, външна сила, чийто корен и източник не знаят. Други се разглезват от болестта, като се наслаждават на удобствата от полаганите грижи, отказват се от понататъшен подвиг и регресират, както бихме се изразили на езика на съвременната динамична психология. За щастие, има и друг тип хора, които реагират на болестите по християнски и възприемат болката като напомняне, като приятелска бащинска заръка, която трябва да ги научи на нещо ново. Свети Йоан Лествичник е виждал такива хора и казва за тях следното: “Аз забелязах, че понякога блудният вълк усилва болестта на немощните и в самите болести и произвежда движения и изтечния. Ужасно бе да се види, че плътта, сред жестоки страдания, буйства и лудува. Аз се обърнах и видях лежащи на одър, които в самото страдание бяха утешавани от действието на Божията благодат или от чувството на умиление; и с това утешение те отблъскваха болезнените усещания и бяха в такова разположение на духа, че никога не искаха да се избавят от болестта. Пак се обърнах и видях тежко страдащи, които чрез телесния недъг, като чрез някаква епитимия, се избавяха от душевната страст; и аз прославих Бога, Който лекува тленното с тленно” (Лествица 26:21).

Владета Йеротич
Из “Учението на св. Йоан Лествичник и нашето време”

Бива, бива, ама бивол за мезе не бива...

Наште нови сировскари
на топуза вече не събират пари,
не щат хляб и сланина –
сега на “Сръбска нова година”
и на празен тумбак гол
на рожена въртят вол!
На мегдана дим се пуши –

печеното шом подуши,
цял град на крака става –
батко-Владко мръвки дава
и черпи с греяна ракия
за “Велика Сърбия”
и за своята кесия!
Вечерта на мегдана
страшен карамбол стана:
хора с тънко възпитание,
и с висше образование,
дисиденти, демократи,
и ченгета мустакати,
госпожи кречотливи
и циганета сополиви,
разни други шушумиги
на мегдана цедят лиги
на кучешки зимен студ,
обхванати от ламтеж луд -
алчно протягат ръце
за недопечено месце:
“Батко-Владко дай на мен,
аз от всички съм най-гладен,
кротко свивам пред теб шия –
сипни ми една греяна ракия!”
“Яжте, пийте до утре ден,
и гласувайте за мен,
че съм голям бизнесмен –
дорде съм аз на власт,
за всички ще има маст:
клиника за гръдоболи,
кабинет за умоболи
за Тлъмино – магистрала,
на “Пескара” – спортна зала,
плувен басейн – за комари,
и стационар – за баби стари!”
Батко-Владко нежно гали
циганчето що го хвали:
“Той е кмет най-успешен
и депутатин е чудесен:
откакто с политика се захвана
той не слиза от екрана,
и гласът му е във етър:
строи път по километър
средно на една година,
а за другите стотина
на кмета наш добър и личен
трябва мандат стогодишен!
Хвали го и нашта преса,
пък и попа го хареса:
даде му благословия
за парламентарната кесия!

Иван Николов